JOACHIM VON KÜRENBERG

CAROL AL II-LEA ŞI DOAMNA LUPESCU

Traducere de Liana Fieraru

Editura Ştiinţifică
Bucureşti, 2000

Coperta: Dorin Botez

Coordonarea colectei „Adevăr-Neadevăr"

Dr. Constantin Zlibuţ

JOACHIM VON KÜRENBERG

CAROL II UND MADAME LUPESCU, 1952

Athenäum-Verlag Gerhard von Reutern K.G., Bonn

ISBN: 973 – 44 – 0284 – 6

Capitolul I Carol I şi Ferdinand 1

„Totul a început cu o aventură”.

Seara zilei de cinci octombrie 1914. Maşina pătrunde în curtea străvechii mănăstiri Sinaia, înfiinţată cândva de călugării Sinai, luminata palid de vitraliile bisericii. Drumul tot urca prin această vale a Carpaţilor, prin pădurea înveşmântată de toamnă, spre un mic pod de piatra, arcuit peste un părău: Peleşul. Oaspetele este întâmpinat de semnalul vânătorilor de munte, care răsună cu ecou.

Garda trebuie să păzească acest castel Peleş, reşedinţa de vară a regelui Carol I al României. Cas telul a fost construit la dorinţa sa de către vienezul Dorderer în stil nürnburghez, cu nenumărate turnuri şi

turnuleţe. Pe turnul principal flutura în vântul aspru de munte stindardul regal, cu stema casei de Hohenzollern în centru.

Lampioane de o parte şi de alta a porţii, suspendate de suporturile lor metalice, îşi aruncau lumina nesigura asupra portalului masiv ce permite accesul în castel.

Un coridor pavoazat cu arme şi steaguri, cu groase covoare de Buchara şi negre blănuri de urs pe jos trofee din zonele de vânătoare ale Carpaţilor duce pe lângă vechi lăzi de zestre nemţeşti şi sfeşnice bizantine, către o balustradă acoperită aproape în întregime cu pături de călărie turceşti şi broderii româneşti. În spatele acesteia se află marea sală a castelului Peleş. La intrare sunt aşezate, parcă de pază, două armuri ale cavalerilor

Hohenzollern, cu viziera lăsată, având pe scut stema conţilor de Nürnberg. Un parfum greu de ambră îl întâmpină pe musafir.

Această sală este încadrată de galerii de lemn bogat sculptate, cu mici nişe semirotunde, al căror baldachin se sprijină pe coloane delicate. Trei etaje urcă aceste galerii, legate între ele de scări de lemn spiralate artistic. Deasupra se arcuieşte o enormă cupolă de sticlă, care poate atenua lumina prea puternică cu ajutorul unor plăci colorate. Pe timp frumos, cupola poate fi chiar deschisă.

La primul etaj, se află încăperile locuite de perechea regală: mai întâi salonul de primire; alături, sufrageria cu masa aranjată cu porţelan de Meissen. Urmează

un cabinet turcesc, cu alese covoare de mătase pentru rugăciune, cele mai frumoase din Ladic şi Cula. La acesta se adaugă salonul de muzică, unde se găseşte un pian de concert Bechstein, şi enorma sală de audienţe, decorată în roşu, ivoriu şi auriu, sub ale cărei lampadare de cristal au loc de obicei primirile oficiale la castel.

O oază de linişte oferă biblioteca tapetată cu lemn de cedru, camera de lucru a regelui. În această seară, regele Carol I poartă uniforma de mareşal român şi crucea albastră a ordinului Pour le Mérite al Prusiei: „Această decoraţie am primit-o din mâinile unchiului meu, Wilhelm P, deşi, la vremea aceea, nu era mulţumit de mine sau de alegerea mea ca voievod al României. I se părea nedemn de un Hohenzollern să

devină vasalul unui sultan turc. Bismarck2 era de altă părere. El m-a sfătuit să accept alegerea, tot aşa şi unchiul meu, Napoleon al III-lea3. N-a îndrăznit să-şi dea acceptul în public, dar în particular a aprobat hotărârea mea. Împotrivă a fost însă dubla monarhie, nu doar parlamentul, ci chiar împăratul Franz Josef4 însuşi, căci, prin stabilirea unui Hohenzollern la gurile Dunării, se temea de încercuirea Austro-Ungariei de către Prusia şi România. La aceasta se adăuga pericolul ce ameninţa Ungaria prin Irredenta. După ce contele de Flandra, fratele regelui Belgiei a renunţat la candidatura la tron şi nici fratele meu mai mare, Leopold, nu a acceptat oferta sosită de la Bucureşti, m-am decis să primesc numirea ca principe al Român»”.

Lumânările îşi aruncă lumina tremurătoare asupra feţei regelui marcată de trecerea timpului, încadrată de o barbă căruntă, în contrast cu părul încă negru.

Copleşit de problemele apărute din cauza războiului, de grijile şi de nesiguranţa zilelor ce vor urma, regele preferă să privească în urmă:

„Totul a început cu o aventură! Atunci când am vrut să pornesc spre principatul meu. Pentru a ajunge în România, trebuia neapărat să străbat Austria şi Ungaria, unde, pe vremea aceea, în 1866, se făceau pregătiri militare pentru eventualitatea unui conflict cu Prusia. Conflict care s-a şi declanşat câteva săptămâni mai târziu. Pentru mine, exista astfel posibilitatea de a fi arestat sub pretextul că sunt ofiţer prusac

încă înainte de a ajunge la destinaţie. La traseul prin Rusia am renunţat de la bun început, deoarece poziţia oficială faţă de nou alesul prinţ al României nu era deloc limpede. La a doua variantă de traseu, pe Mediterana şi prin sudul Balcanilor, a trebuit să renunţ de asemenea, deoarece exista pericolul ca, trădat de spioni, să devin o pradă binevenită a turcilor, stăpânii nominali ai României.

Astfel, rămânea doar drumul prin dubla monarhie.

Am fost sfătuit să nu aleg acest traseu. În cele din urmă însă, pe 11 mai 2866, am decis să mă avânt în această aventură. Mi-am scos calul din grajdurile părinteşti şi am pornit-o spre castelul Benrath pe Rin, al fratelui meu Leopold. Aici am renunţat la

uniforma prusacă şi am pornit spre Monheim, îmbrăcat într-un costum civil al fratelui meu. Acolo, pe malul Rinului, am găsit un barcaz al cărui căpitan se declară de acord să mă ia cu el până la Bonn, unde urma să mă întâlnesc cu consilierul von Werner, pe care mi-l alesesem ca însoţitor pentru această călătorie aventuroasă.

Ne-am întâlnit în gara din Bonn şi ne-am sfătuit pe ce drum s-o apucam. Am ajuns la concluzia că trebuie să plecăm mai întâi spre Elveţia, pentru a obţine de acolo paşapoartele necesare.

Înainte de a părăsi teritoriul prusac, i-am scris regelui Wilhelm I cu rugămintea de a mă elibera din armata prusacă, l-am scris unchiului meu, rugându-l să nu judece decizia mea cu severitatea legilor militare,

ci cu bunăvoinţă şi înţelegere.

Apoi am trecut graniţa şi am ajuns la St Gallen, unde îl cunoşteam pe funcţionarul de la paşapoarte.

Acesta fusese de mai multe ori oaspetele tatălui meu la Sigmaringen. Situaţia lui specială i-a permis să fie generos şi să ne ajute. Dar a trebuit să adăstăm două zile la un han până să obţinem legitimaţiile necesare.

Paşaportul meu elveţian era pe numele Carl Hettingen, negustor din St Gallen, care călătorea la Odessa pentru afaceri Ca semn distinctiv fusese trecut în paşaport, la dorinţa mea, că posesorul poartă ochelari. Încercam astfel să evit a fi recunoscut

Bagajul nostru s-a rezumat la câteva lucruri strict necesare. Am lăsat la St Gallen

toate obiectele ce m-ar fi putut deconspira ca fiind prinţul Karl de Hohenzollern Printre acestea erau aşternuturi, tacâmuri de argint, toate cu iniţialele mele şi cu stema casei de Hohenzollern.

În drum spre Arlberg, am decis să călătorim fără oprire până la Viena. Acolo urma să ne întâlnim cu câţiva oameni de încredere. La Salzburg ne-am cumpărat un ziar de dimineaţă din care, spre uimirea noastră, am aflat că atât Turcia, cât şi Rusia ameninţau că ocupă România în cazul în care principele german va intra în ţară.

La aflarea acestei veşti, ne-am grăbit călătoria, pentru a o lua înaintea oricărei intervenţii a vreuneia dintre cele două puteri şi pentru a le putea pune în faţa faptului împlinit

La Viena s-a produs un incident care ar fi putut avea urmări destul de grave pentru mine. Pentru a ne odihni, am intrat în sala de aşteptare de clasa a III-a din Gara de Vest. Deodată, l-am zărit chiar în faţa mea pe prea puţin prietenosul prinţ Cantacuzino, secretarul legaţiei Rusiei la Viena. Aveam toate motivele să cred că mă căuta. Din fericire, Dumnezeu mi-a ascultat rugămintea şi Cantacuzino, găsindu-şi vizitiul, a plecat.

Pericolul de a fi descoperiţi şi arestaţi a persistat şi pe drumul spre Budapesta, mai ales că, la graniţă, erau deja postaţi agenţi unguri, cu sarcina de a mă depista Am ajuns, totuşi, fără incidente în capitala ungurească şi în cele din urmă la Baziaş pe Dunăre, pe atunci staţia finală a Căilor

Ferate Maghiare.

În acel an, 1866, România nu era conectată la sistemul de căi ferate La Baziaş, a trebuit să decid dacă să intru în principatul meu folosind drumurile lui destul de proaste, ceea ce ar fi reprezentat o pierdere de timp, dar un pericol mai mic de a fi descoperit, ori să călătoresc cu vaporul cu aburi de la Baziaş în jos. Cu acesta aş fi ajuns destul de repede la Turnu Severin, dar aş fi fost ca şi prins dacă ar fi intrat căpitanul ungur la bănuieli.

M-am bazat pe paşaportul meu elveţian şi am urcat curajos pe vapor, împreună cu însoţitorul meu. După o călătorit plicticoasă de mai multe zile prin pustă, am văzut, în sfârşit, în zare casele din Turnu Severin.

Când ne-am apropiat de oraş, am văzut

steagurile roşii-galbene-albastre care fuseseră arborate pe mal în cinstea mea. Această primire festivi o puse pe gânduri pe căpitan. Convins de acum că îl avea la bord pe prinţul Karl von Hohenzollern, pe care avea instrucţiuni să-l aresteze, el a refuzat să lase puntea jos.

În timp ce eu tac* mă mai gândeam cum să reacţionez în acest moment critic, m-am simţit împins înainte de două braţe puternice. „Acum!”, strigă cineva. Instinctiv, mi-am luat avânt şi am sărit pe chei. În faţa mea apăru ca din pământ un domn care îşi ridică cilindrul şi se înclină adânc în faţa mea Fra ministrul Ion Brătianu, care îmi ură bun venit ca principe al României.

Cu acest salt curajos pe cheiul de la Turnu Severin se încheie această călătorie

aventuroasă. Aşa începu istoria regatului României!”

2. *Două bastoane de mareşal*

De la Turnu Severin, prinţul Carol se grăbi spre Bucureşti Brătianu insista asupra acestei zoriri deoarece şi el se temea de măsuri militare din partea Turciei şi a Rusiei.

Cu puţin timp înainte de intrarea în Bucureşti într-o casă ţărănească, prinţul îşi puse uniforma cu fir de aur, încalecă şi călări astfel pe o ploaie torenţială pe străzile aproape pustii ale Bucureştiului. Vremea proastă avea însă avantajul că alungase de pe străzi până şi pe anarhişti.

Surprinzător, atacurile anunţate ale Turciei şi Rusiei nu mai avură loc. De aceea,

principele găsi buni ideea de a-i face o vizită oficială suzeranului, sultanului Abdul-Asis şi a-i jura credinţă la Constantinopol. După satisfacerea orgoliului înaltei Porţi, nici celelalte puteri nu au întârziat să-l recunoască pe noul domnitor al României.

În ţară, principele se văzu confruntat cu probleme aproape imposibil de rezolvat. Situaţia era disperată, peste tot doar sărăcie şi epidemii. Funcţionarii erau corupţi, soldăţimea – prea puţin vrednică de încredere, iar poliţia putea fi cumpărată cu uşurinţă. În vreme ce poporul murea de foame, boierii continuau să-i exploateze pe ţărani, iar neguţătorii străini – să-şi umple buzunarele.

Pentru a scăpa de această stare de haos, principele introduse, pentru început,

Constituţia. Concepută după modelul belgian, era considerată pe vremea aceea **cea mai modernă din** Europa. Într-unul dintre punctele esenţiale ea se deosebea însă de cea belgiană.

Această diferenţă s-a dovedit a fi o mare greşeală.

Potrivit Constituţiei româneşti, puteau fi cetăţeni ai României doar creştinii în cercurile vizate de această regulă, mai ales în cele evreieşti, va apărea în curând o opoziţie puternică.

Astfel, în 1870 izbucni la Ploieşti o revoltă împotriva principelui şi a Constituţiei introduse de acesta. Ea a fost înăbuşită. La procesul capilor acestei revolte, judecătorii s-au arătat de partea acuzaţilor, achitându-L Principele a

considerat ca această decizie era îndreptată şi împotriva sa îl bătea gândul să abdice, şi din cauza faptului că, în ziua proclamării împăratului german la Versailles, ferestrele palatului din Bucureşti fuseseră sparte cu pietre. Poliţia rămăsese pasivă, deoarece simpatiza în mod evident cu demonstranţii francofili.

Această atitudine a poliţiei a fost hotărâtoare.

Principele semnă actul de abdicare pe care, în ciuda rugăminţilor repetate ale lui Lascăr Catargiu, îl trimise primului ministru Dimitrie Sturza pentru ca acesta să-l transmită Parlamentului Acesta însă păstră pentru sine actul de abdicare, primul din mai multe, reuşind, apoi, într-un moment favorabil, să-l convingă pe principe să se

răzgândească.

În holul castelului Peleş se află o vitrină unde sunt expuse, unul lângă celălalt două bastoane de mareşal ale regelui Carol. Primul, primit de la ţarul Rusiei, este decorat cu safire albastre, cu diamante şi cu rubine ***roşii*** cel de-al doilea, mai simplu este împodobit cu vulturul negru german şi cu coroana regală prusacă, din partea regelui Prusiei.

Aceste două bastoane de mareşal vor fi simbolice pentru întreaga guvernarea lui Carol I. El s-a întrebat mereu ce baston să folosească spre binele ţării. Inima îl îndemna spre cel cu vulturul negru, raţiunea îl sfătuia să-l folosească pe celălalt. Când, – în aprilie 1877, ruşii au cerut liberă trecere pentru atacul asupra Turciei, regele

Carol a fost de acord. Sosi astfel ziua când, dintr-o ţară aflată sub suzeranitate, România deveni un principat suveran.

Când ruşii se împotmoliră în încercarea de a cuceri cetatea Plevna din Bulgaria, principele Carol interveni de partea ruşilor cu oamenii săi, obţinând capitularea Plevnei, în decembrie 1877.

Încă înainte de atacul asupra Plevnei, principele Carol se dezisese de sultan şi trecuse de partea ţarului Alexandru al II-lea. Spre dezamăgirea sa, după încetarea ostilităţilor. Îşi dădu seama că schimbase opresiunea turcească cu protecţia nedorită a ţarului Rusiei

În loc să-i mulţumească şi să-l răsplătească pentru ajutorul acordat, Rusia va ridica, la Congresul de la Berlin, pretenţii

asupra Basarabiei, care ţinea de România. După zicala: „Nu pune preţ pe promisiunile ruseşti! principele îşi schimbă politica pentru a se reorienta spre Imperiul German. Ceea ce corespundea, fără îndoială, şi dorinţei sale!

Ar fi însă nedrept să-l numim prusac pe Carol I, judecându-l doar după dragostea sa pentru tara în care crescuse. El nu era. la origine, prusac. Bunica sa din partea tatălui făcea parte din casa Murat, iar cea din partea mamei era vestita prinţesă Stéphanie de Beauharnais, pe care Napoleon I o adoptase ca „fille de France”. Se poate spune, aşadar, că principele se înrudea mai îndeaproape cu Napoleon al III-lea decât cu Wilhelm I.

Pentru această orientare a politicii, în

predilecţie spre Berlin şi Viena, prim-ministrul Maiorescu se dovedi a fi omul ideal. R fusese educat la Theresianum, la Viena, iubea operele lui Lessing, din rare cita cu predilecţie. Chiar dacă Maiorescu întâmpina în Parlament o opoziţie serioasă faţă de politica favorabdă Imperiului German şi a dublei monarhii, el n-a contenit să-l îndemne pe principe să încheie tratate de alianţă cu cele două puteri. Propus de Maiorescu, acesta a fost semnat de Bismarck.

După această consolidare pe plan extern, principele Carol putea îndrăzni să se proclame, în primăvara lui 1881, rege al României. Nici tarul şi nici cei doi împăraţi nu doreau să-l supere pe principe, drept care îl recunoscură rege, ce-i drept, cu

sentimente amestecate. La dorinţa principelui, coroana regală urma să fie bătută din metalul unui tun capturat de la turci la Plevna.

Pentru regele Carol se punea acum problema să-şi asigure urmaşi pentru tânăra dinastie. Potrivit Constituţiei adoptate în 1866, după renunţarea prinţului Leopold, îndreptăţit la tronul României ar fi fost fiul cel mai mare al acestuia, Wilhrim. Dar şi acesta renunţă la dreptul de moştenitor al tronului, astfel încât nu rămase decât fratele său mai tânăr, Ferdinand.

Acest al doilea nepot al regelui Carol acceptă oferta şi fu declarat, în 1889, moştenitor al tronului.

Anul 1911 va fi punctul culminant al

bunelor relaţif ale României cu Berlinul şi cu Viena, an în care ajunsese prim-ministru filogermanul Petre Carp, membru al Partidului Conservator. Francofilul Ionel Brătianu, membru al Partidului Liberal, reuşi însă, prin manevre abile, să răstoarne guvernul Carp şi să ajungă el însuşi la putere. Aceasta se întâmpla cu puţin timp înainte de izbucnirea războiului în 1914.

Carp şi Maiorescu fiind scoşi din competiţie, Brătianu putea acum să obţină – inclusiv prin intermediul presei antiromane şi antimaghiare, – schimbarea fronturilor, încă din toamna lui 1914, contele Czernin raportează guvernului de la Viena că, „în cazul unui război, poporul român nu va lupta de partea dublei monarhii4.

Atât împăratul Franz Joseph, cât şi

Wilhelm al II-lea încearcă să evite primejdia, amintindu-i regelui Carol de obligaţia sa. Împăratul Franz Joseph îi scria: „Ca ofiţer şi ca rege, trebuie să te ţii de cuvânt şi să porneşti umăr la umăr cu armata mea împotriva Rusiei”. La rândul său, Wilhelm al II-lea îl îndemna: „Mă încred în faptul că tu, ca rege şi Hohenzoller, vei 6 credincios prietenilor tăi şi că vei respecta obligaţiile din tratatţi”.

Pactul secret dintre Maiorescu şi Bismarck nu fusese, însă, ratificat de Parlament. Acesta a fost argumentul prin care liberalii şi francofilii l-au declarat nul. Lozinca. Jos cu Puterile Centrale! Susţinem Antanta!” a devenit deviza lor.

Regele Carol asista neputincios la această nouă răsturnare a situaţiei. Măcinat

de mustrări de conştiinţă, asaltat de ameninţări, de veşti şi de zvonuri contradictorii, d nu mai văzu în cele din urmă decât o singură soluţie: menţinerea într-o strictă neutralitate.

El îi dădea asigurări contelui Czernia „Câtă vreme mai trăiesc eu, armata română nu va lupta împotriva Austro-lJnjţariel. Recunosc însă deschis că nu pot duce o politică diferită de opinia generală din România/ După această întrevedere cu regele.

Ocrnin va raporta: „Carol este singurul de partea noastră. Bătrânul nu are, însă, niciun sprijin”.

În Consiliul de Coroana din 3 august 1914, Tache Ionescu va declara clar şi răspicat: „Domnilor miniştri, r. u vad de ce

ar exista greutăţi în a duce războiul de partea Franţei, chiar şi fără Majestatea Sa Regele!”

Regele se ridică revoltai, agitaţia sa fund atât de mare, încât nu reuşi pentru moment să rostească vreun cuvânt. Mâinile îi tremurau, în cele din urmă vorbi cu voce tremurătoare: „Aşadar, s-a ajuns până aici! Vă mulţumesc, domnule Tache Ionescu, pentru sinceritate! Dar vă rog să reţineţi ca decât să-mi ridic sabia împotriva aliaţior noştri de până acum, mai bine î: ni fac bagajele şi mă întorc de unde am plecat.

Adio!”

I, a doua luni de la această răbufnire, regele Carol se stingea din viaţă. NejKrtul sau Fcidinând deveni rege al României, iar fiul său, Carol numit astfel după unchiul

său, Jeven: „la 21 de ani, prinţul moştenitor al tronului României.

3. Regina din poveste

IAN ziua morţii regelui Carol i, văduva sa, Elisabeta, din casa de Wied, cunosc uta ca poeta şi sub numele de Carmen Sylvă, avea 71 de ani.

Nu avusese o copilărie prea fericita. Ea a crescut în casa de la Neuwied, sub supravegherea unei mame ciudate, care era severă şi nu accepta compromisuri canei era vorba de educaţia liicci ei. Hra o femeie care pierduse contactul cu realitatea, care asculta de spirite şi avea viziuni. După cum povestea ea, putea să plutească prin încăperi şi, graţiei forţei ei magnetice, vindeca bolnavi. Fusese poreclită „vampira”, aluzie la întunecatul personaj

din opera lui Marschner. Oricât de ciudată era principesa de Wied, ea era încă şi mai orgolioasă: „Sunt sora unei regine (a Suediei), mătuşa unei regine (a Olandei), iar acum doresc să fiu şi mama unei regine”.

Flisabeta moştenise ceva de la mama sa. În particular, împăratul Wilhelm al II-lea o numea „o persoană sucita1”. Aceeaşi părere aveau despre ea şi împărăteasa Hermine şi trimisul german la Bucureşti, Alfred von Kidelen-Wâichter. Otto von Dungern, profesor la Universitatea din Cernăuţi, de altfel recitator al „reginei din poveşti”, cum îi plăcea ei însăşi să se numească, o descria ca pe „o doamnă amabila şi prietenoasă, câteodată mai ciudată”.

Regatul „reginei din poveşti” era

castelul Peleş. La primul etaj al castelului se aflau încăperile locuite de ea, decorate fantastic, amestecând stilul oriental cu cel german, costisitoare, derutante şi teatrale în acelaşi timp. Fundalul salonului de primiri era ocupat de o orgă cu tuburi subţiri, aurite. În faţa acesteia se afla o fântână arteziana, al cărei jet de <apă era luminat de jos, creând o senzaţie magică. Lângă fântâna, înconjurata de flori, se afla canapeaua reginei, acoperită cu perne şi covoare. Alături se înălţa statuia de marmoră a lui

Venus (CalKpifţe dai doreo), din **Mu2** «il Naţional din

Nea pole, pe un piedestal din venle antico. De partea cealaltă, un sfeşnic cu patru braţe şi du/ini de lumânări.

Aici îşi poftea stăpâna castelului din poveşti apropiaţii Pe străini îi primea şezând pe un fotoliu comod, îmbrăcată mereu în toalete albe, vapon>aşe şi cu un văl alb peste parul încărunţit.

Nu era foarte talentata la muzica, deşi în încăpere îţi mai gaşca locul şi o harpă. Nici prin pictura, nici prin poezia sa nu a trecut niciodată de diletantism.

Dar Îşi considera compoziţiile atât de bune, încât le prezenta oaspeţilor ei, interpretate de o orchestră în totalitate feminină, dirijată de ea.

Lângă regină se afla de obicei un taburet cu blocuri de desen din diverse tipuri de hârtie şi creioane colorate ascuţite, pentru ca ea să poată desena de îndată ce se simţea inspirata. În funcţie de

dispoziţie, ea alegea culoarea hârtiei şi a creionului. Deşi nu era o poeta *„qui evurt après icfvrit,* poveştile şi poeziile ei au fost publicate.

Nu era un secret că regina Carmen Sylva avea o colaboratoare în domeniul literar: soţia unui medic german din Bucureşti. Influenţa ei asupra unei regine deja „tracasate” nu va fi fost prea bună. Czernin o numeşte pe Miete Kremnitz „duhul râu al reginei” şi îi reproşează ca a reuşit să accentueze ciudăţeniile reginei şi ca a contribuit la înstrăinarea cuplului regal.

În scrierile ei. Carmen Sylva recunoaşte: „Pe aşa-numita iubire nu pun mare preţ. Nu este decât un ritual de înmulţire mascat. În schimb, pot ridica

neistovită imnuri în cinstea prieteniei!”

hietende «erau în <? **în** mâi parte doamnele de la curte. Acestora li se permitea să poarte în „camera cu voaluri” doar rochii stil „Elena”, create de regină.

Izolată de zgomotul lumii, ea trăia aici în tăcere, foarte rar ieşea în lume, în capitală, la ocazii oficiale. Când o făcea, nu se dădea în laturi de la extravaganţe.

Astfel, la un bal mascat a apărut în chip ce Dante.

Tot la regina disabeta se organizau şedinţe de spiritism cu mişcarea mesei. Hiena Văcărescu era considerată un mediu excelent. Odată reali/al contactul cu lumea spiritelor, apărea de obicei „Karl”, care se purta ordinar şi ar fi vrut să distrugă toată România.

Regina era convinsă că nu putea îi vorba decât de prinţul Carol de Suedia. Ea îi scrise acestuia la SfcK kholm, invitându-l la o şedinţă de spiritism la Sinaia. Prinţul refuză politicos invitaţia.

După astfel de şedinţe, se întâmpla uneori ca regina să-l caute *pe* rege pentru a-l avertiza că spiritul râu „Barnabas” încearcă să-i pună pe ascuns un călăreţ spaniol în şa. În asemenea momente, regele putea deveni destul de furios, mai ales dacă era întrerupt din jocul său favorit, biliardul. El refuza să creadă în şoaptele spiritelor, aşa cum nici creaţiei literare a reginei nu îi acorda prea mare atenţie. kiderlen-Wăchter susţine chiar că regele Carol „nu a citit niciun rând din cele cincizeci de volume semnate de Carmen Syiva”.

Din când în când, valurile din „camera cu voaluri” se ridicau, lăsând să pătrundă realitatea. Astfel, în septembrie 1914, regina va trebui să afle că opinia publică bucureşteana era din ce în ce mai potrivnică regelui şi ca pe palatul ei din Citea Victoriei cineva lipise un bilet cu textul: „De închiriat!”. Dacă deschidea ziarele, nu citea decât? cf eme, 0 şi urarea, limpede exprimata, ca ei să se întoarcă de un de au venit.

După moartea regelui Carol, regele Ferdinand şi regina Maria nu şi au mai vizitat mătuşa decât foarte rar. Ei aveau cu totul alte interese, mult mai importante decât cele ale reginei din poveşti”, chiar dacă regina Maria scria, şi ea, poezii. La fel de rar o va vizita şi nepotul ei Carol, care

era mult prea plin de viaţă pentru a putea suporta atmosfera încărcata şi grea din castelul Peleş.

Simţindu-se singură, căci cea mai bună prietenă a ei murise şi ea, regina Elisabeta se retrage la Curtea de Argeş. Acolo, lângă vechea mănăstire în stil bizantin, unde era îngropat şi soţul ei, îşi va petrece ultimele zile în palatul episcopal. Cu vederea de tot slăbită, ea se va preixtipa până la sfârşitul zilelor de planurile unui „Oraş Alb”, unde urmau să trăiască, du pa ea, toţi orbii din lume.

dată cu moartea regelui Carol I. nepotul său Ferdinand devine regele României.

O trăieşte de 11 ani în castelul Peligor, la câteva sute de metri de Peleş. Doi soldaţi

în uniforma Gărzii Naţionale fac de pază în faţa Pdişorului. Un castelan cu barba neagră, îmbrăcat într-o jachetă albastru cu roşu, îi conduce pe oaspeţi în castel.

Ferdinand I nu arată deloc cum şi-ar imagina romanul un rege Noul domnitor are o înfăţişare ştearsă, de multe ori neajutorată! Faţă ovală, lungită şi de perciuni şi de panii pieptănat în sus; un ten destui de nesănătos, bătând în galben, aceeaşi culoare pe care o

4. „Nando

21

avea unchiul său, Napoleon al III-lea, care suferea de ficat; sub ochii blânzi răsare un nas ascuţit care adăposteşte o mustaţă blondă. Urechile sunt surprinzător de mari, iar mâinile – fine şi înguste în discuţii,

regele se arată rezervat, ba chiar timid uneori, toca din tinereţe avusese dificultăţi legate de rigoarea gândirii şi claritatea exprimării Nu putea urmări o discuţie prea rapidă. Chiar şi ca rege, va repeta întotdeauna o frază de încheiere pentru a o putea reţine, dar şi pentru a câştiga timp ca să dea un răspuns adecvat Singurătatea i-a fost întotdeauna mai draşă decât orice vizitator. Încă din copilărie, „Nando” prefera să stea deoparte de colegii săi de şcoală. Chiar şi ca prinţ moştenitor, nu arătase niciodată un interes prea mare pentru dansuri sau alte distracţii asemănătoare.

El moştenise de la tatăl său o firv blajină şi toleranta, iar de la mama sa – timiditatea şi nesiguranţa în faţa străinilor,

asociată cu o „demnitate şi o prostie mişcătoare”, cum nota regina Mana în jurnalul ei, după o vizită la Sigmaringen.

La 16 ani, prinţul Ferdinand ieşea locotenent în primul regiment de gardă. Din acea perioadă provine dragostea lui pentru tot ce înseamnă militârie Pe lângă aceasta, el mai era interesat de botanică.

Deoarece nu fusese pregătit să devină prinţ moştenitor, el a primit o educaţie solidă, care nu era totuşi suficientă pentru sarcinile de mai târziu. Aceasta se va vedea şi simţi doar mai târziu. În orice caz, „Nando” a învăţat în afară de germană şi franceza, apoi româna, rusa şi engleza.

După desemnarea sa ca urmaş ia tron, unchiul sau îl introduse în secretele sistemului de administraţie, ale ministerelor

şi ale politicii.

Bătrânul rege Carol nu-l supraveghea pe moştenitor doar în aceste domenii, a şi în viaţa particulară.

Prinţul era încă necăsătorit. Pentru a pune capăt acestui permanent amestec în viaţa sa şi pentru a scăpa de permanenta supraveghere a unchiului său, prinţul Ferdinand va decide să-şi caute singur o soţie, lira însă deranjat de intervenţiile mătuşii sale, regina Elisabeta, care – *credea* ea – îi şi găsise o mireasă potrivită.

Alegerea ei era una dintre doamnele de la Curte, Flena Văcarescu, „mediumul”. Regina o iubea în mod deosebit pe această Văcăiescu, într atât încât o trimise pe tânăra fată la studii la Paris Aceste studii însă au urmat un alt curs decât cel imaginat

de „regina din poveşti”. Elena Vâcârescu, fika unui boier bogat, era mică de statură, dolofană, cu obraji bucalaţi, dar cu o gură drăgălaşa şi nişte ochi de un gri remarcabil, pe care, din cochetărie, îi plăcea să-i ţină întredeschişi.

Trimisul Germaniei la Bucureşti, Bernhard von Billow (mai târziu prinţ), susţinea despre ea că „arată ca o bucătăreasă şi are şi manierele acesteia”.

Încurajată de spirite şi premoniţii, regina va încen-a să-i facă lui Ferdinand cunoştinţă cu Flena Văcarescu.

Spre surprinderea ei. Regina a constatat că cei doi nu numai că se cunoşteau, dar că aveau deja o relaţie amoroasa, încântata de această mărturisire şi de situaţia astfel mult simplificată, ea îi

convocă într-o noapte pe cei doi în capela castelului, unde îi binecuvântă sub iconostas. I>a auzul acestei logodne, regele Carol se înfurie îngrozitor. Aceasta legătură nu trebuia să fie legalizată cu niciun preţ, fie şi numai din motive dinastice. Pentru a nu mai fi deranjat încă o dată în proiectele sale şi pentru a o putea alege el însuşi pe viitoarea regină a României, regele îşi trimise soţia în Italia, într-o „călătorie de refacere”. Regina petrecu o vreme la Veneţia şi apoi un an întreg la Neuwied, locul ei de naştere.

Spre satisfacţia unchiului său, prinţul Ferdinand se conformă şi renunţa din proprie iniţiativa la iubita sa. Între timp însă, spre nemulţumirea regelui, una dintre candidate ieşise din competiţie: prinţesa

Alix von Hessen. Ţareviciul Nicolae le-o luase înainte.

După o consfătuire cu rudele, alegerea regelui căzu pe prinţesa Maria von Sachsen-Coburg, fiica principelui Alfied, fiul reginei Victoria a Angliei. Mama prinţesei fiind Maria, fiica ţarinei Maria Fedeorovna a Rusiei, această unire părea perfecta, cel puţin din raţiuni politice.

Prima întâlnire a celor doi, Ferdinand şi Maria, se petrecu la Mtinchen, într-un hotel în prezenţa unei doamne de la curte, ca *şarde de dame.* Frumoasa şi autoritara prinţesă Maria trebuie să se fi amuzat la început de stângăcia timidului ei pretendent. În cele din urmă însă, felul său simplu pl. modest de a fi trebuie să o fi mişcat, deoarece consimţi să vină la o a

doua întâlnire, la Berlin. Orgolioasa cum era, neeastă partidă trebuie să i se şi părut foarte atrăgătoare, căci exista persţiectiva de a deveni destul de curând regină a României.

După acceptul ei de la Berlin, bătrânul rege Carol insista pentru o căsătorie grabnică, poate şi ca să evite o nouă situaţie de genul Elena Văcarescu. Regele îşi justifica graba prin tensiunea care domnea în România: „Avem de a face cu un popor tânăr, cu sânge fierbinte, a cărui nerăbdare poate fi doar cu greu ţinută în frâu!”

Un obstacol venea din partea confesiunilor celor doi miri. Prinţesa Maria era membră a bisericii High Church, iar prinţul Ferdinand era de confesiune romanootolica Odată îndepărtata şi această

piedică, avu loc nunta, la Sigmaringen, pe 10 ianuarie 1893.

Apoi tânăra pereche se îndreptă, prin Coburg, spre prea puţin ospitaliera România. În ciuda steagurilor şi florilor, a discursurilor şi a cadourilor, prinţesa Maria era dezamăgită.

Dezamăgirea se transformă în decepţie când se întâlni cu unchiul şi mătuşa soţului ci, care, prin amestecul lor în viaţa tânărului cuplu, au primejduit de nenumărate ori această căsnicie. În curând, tânăra prinţesă îşi dezvălui încăpăţânaiea, refuzând să asculte de unchiul ei când acesta încerca să-i interzică contactul cu intelectualitatea bucureşteană. El se temea că societatea românească, preponderent francofilă, ar putea să se folosească de

„englezoaică” în interesul propriu. Prinţesa se revoltă împotriva acestui atentat la libertatea ei personală, ba chiar îi spuse unchiului ei în taţă ca nu intenţionează să suporte „disciplina prusacă sau tonul de comandă de la Potsdam” şi cu atât mai puţin acrele de superioritate, care excludeau din start orice încercare de apropiere.

Prinţesa nu reuşi să se apropie nici de *„auntic”* Elisabeta. De vina era „regina din poveşti”, care visa cu lotul altceva pentru nepotul ei şi încerca să recâştige fericirea pierdută din vremurile când încerca să-l însoare pe prinţul Ferdinand cu blena Vacârescu.

Astfel, deşi castelul Peieş şi Pelişorul se afla la mica distanţa unul de celălalt locatarii lor nu se vor osteni să-şi f acă prea

multe vizite.

5. ***Regina Maria***

Odată cu moartea regelui Carol I, frumoasa „Missy”, cum era numita prinţesa Maria în familie, va deveni regina României. Ea vede acum cu alţi ochi ţara peste care domneşte, cu totul altfel decât la sosirea ei în România: „Încep să-mi dau seama cât de frumos este regatul meu. La tot pasul vezi frumuseţi, la câmpie sau la munte, în pădurile Carpaţilor, pe malul pârâurilorf”.

În curând, la Bucureşti lumea îşi va da seama că această regină blondă, suplă, frumoasă, care poartă cu plăcpre portul naţional, este o femeie inteligentă şi energica, care are un cuvânt de spus în politică. Se ştie că noua regină nu îi iubeşte pe germani, iar ea nici nu încearcă să

ascundă asta: „Nu m-am simţit niciodată nemţoaică, deşi îmi plac multe dintre lucrurile nemţeşti?”. Potsdamul şi vărul Willy (Wilhelm al II-lea) îi sunt străini E de părere că acolo totul este „prea gilâgios şi prea bombastic!”

Relaţii prea strânse nu va avea nici cu „mereu obositul var Nicky” şi cu „Alix cea bolnava psihic”.

(arul şi ţarina Rusiei. Aceste relaţii par să se fi schimbat, în ultima vreme. De altfel, toată situaţia de la St Petersburg s-a schimbat. Cât fusese oaspetele lor în palatul de iarna, aveau loc mereu petreceri şi baluri, seri de gala la operă sau plimbări cu sania. Acum scrisorile care sosesc de la Ţarskoie Celo au un ton trist şi abătut.

Astfel, pentru a avea un suport în

străinătate, regina îşi întoarce privirile spre Anglia, de altfel patria ei. Născută la Fastwell Park, educată la Windsor şi în Malta, ea devenise englezoaică:”. Sentimentele mele sunt englezeşti şi aşa vor fi mereu! De aceea, mă străduiesc să obţin o apropiere între Anglia şi România.

Din păcate, Anglia se arata prea puţin interesata de noua mea patrie, România. Aş muri însă de inimă rea dacă România ar trebui să poarte că/boi împotriva Aneliei!”

În ciuda acestei predilecţii pentru Anglia, regina încearcă să se adapteze în noua ei patrie. Ceea ce şi izbuteşe întru totul. Pentru români, o regină nu trebuie să fie doar frumoasă, ea trebuie să şi ducă un trai regal. Astfel, ea îşi decorează camerele de la Pelişor şi de la Peleş, ca şi cele din

palatul Cotroceni, o fostă mănăstire cu un parc superb, în stil oriental: casete cu capace bombate, lampioane de moschee, perne brodate cu fir de aur, covoare scumpe, precum şi nenumărate lampadare cu lumânări.

În budoarul ei se află o sferă şlefuită de cristal, cu o dedicaţie pe soclul de argint. Este un cadou din partea locotenentului de mannă George, mai târziu regele George al V-lea al Marii Britanii. Cei doi se îndrăgostiseră în Malta, dar au fost nevoiţi să se despartă, căci înrudirea lor era prea apropiată.

Spre deosebire de camerele luxoase ale reginei Maria, încăperile locuite de regele Ferdinand erau decorate mai sobru, cu multe portrete de 1 lohenzollerni, imagini

de la Sigmaringen şi Potsdam, de la manevre şi parade, iar printre ele – presărate amintiri ale anilor când era locotenent.

La recepţii, regina preferă să poarte rochii „fantesie”, destul de asemănătoare cu cele ale „reginei din poveşti”. La acestea adaugă un faimos şirag de perle, lung de aproape doi metri, înnodat sub piept, şi o brăţară de aur masiv, de care atârna o cheiţa. Este cea a jurnalului ei secret în care îşi notează toate gândurile.

Prietenii apropiaţi sunt invitaţi la Pelişor sau la Foişor. Acesta este format dintr-o încăpere amenajată în interiorul unui copac şi la care nu se poate ajunge decât pe scări din funie. Pe pereţii acestui „cuib” atârnă nenumărate fotografii: ofiţeri

englezi, dar şi comandantul unui mare crucişător german. Aici, regina e îmbrăcată în portul popular, care este foarte comod: le brodată în roşu, galben şi albastru, fustă ţărănească şi cizme.

Regina are o pasiune: aceea de a se lăsa fotografiată. E conştienta de frumuseţea ei şi se consideră obligată a păstreze amintirea acestei frumuseţi şi pentru generaţiile ce vor urma în decurs de două zile, ea va fi fotografiată de 400 de ori, ceea ce reprezintă o performanţă fizică, pentru că locul şi costumele trebuie schimbate în permanenţă. Imaginile sunt luate în salon, în budoar, în hol, în parc, în pădure, pe pajişte, pe malul pariului şi în barca. Costumele vor alterna şi ele, de la unul de vânătoare până la uniformă şi *tea*

zoum. La toate aceste ţoalele trebuie aranjata şi coafura corespunzătoare, alese bijuteriile şi alte accesorii cum ar fi bastoane, umbrele, evantaie, săbii, vâsle, îornion sau chiar un copil.

Regina este asistată în aceste pregătiri de doamna Lahovarv, pe scurt „Simky". „Maître de plaisier", ministrul Constantinescu, da şi el o mână de ajutor, aşa cum tot el organizează balurile, petrecerile în aer liber, vânătorile, serenadele şi soupe-urile, având grijă sa invite mereu oaspeţi noi. Acest bărbat corpolent şi plin de viaţă, poreclit de inamicii săi „intrigantul", «te considerat intermediarul *par excellencc,* chiar şi pentru banca, care trebuie abordate din când în când pentru acordarea de credite.

Pe vremea când mai trăia bătrânul rege Carol, administrarea rondurilor cu atâta uşurina ar fi fost cu neputnţă Prinţesa moştenitoare primise o doamnă de companie, cu porecla „Marele inchizitor”, care îi raporta regelui săptămânal despre comportamentul prinţesei. Când aceasta a pomenit o dată de datorii şi de un locotenentent de husari, regele îşi convocă nepoata pentru a-i reproşa stilul de viaţă, cheltuielr nesocotite, neglijarea căsniciei şi datoriilor ei de mamă. Prinţesa nu era deloc dispusă să accepte un astfel de amestec în treburile ei personale. Ea ceru retragerea. Marelui Inchizitor, ceea ce regele refuză. Foarte hotărâtă, prinţesa îşi făcu bagajele şi pleca ia u>ndra, de unde nu se întoarse decât după ce obţinu satisfacţie.

Husarul care stârnise toată aceasta agitaţie făcea parte din Regimentul 4 roşiori, al cărei comandant era regina. Ofiţerii ei o adulau, mai ales pentru că ştia să călărească şi să sară peste obstacole la fel de bine ca şi ei.

În afară de ofiţerii de roşiori care erau invitaţi la Cotroceni, un alt oaspete bine văzut era prinţul Ştirbey, care o sfătuia pe regină în toate problemele politice şi parlamentare. El era cel care îi adusese în dimineaţa de 10 octombrie 1914 vestea morţii regelui Carol 1, spunându-i: „Te salut Regină!”

Oaspeţii din Anglia sau din Franţa sunt primiţi cu plăcere în salonul ei. Aceasta nu înseamnă că regina nu vorbeşte curent germana şi că nu primeşte din când în când

şi un generalfeldmareşal ca Pascha von den Goltz. Deşi trimisul Austro-Ungariei, contele Ottokar Czernin, este un abil adversar al lui Bratianu şi, totodată, un inamic al Antantei, regina îl invită cu plăcere ta palat pe elegantul conte, din vechea şcoală a lui Mettemâch, nu numai pentru o partidă de cărţi, dar şi pentru a discute. uneori în contradictoriu, pe teme politice.

După Czernin, Marghiloman se bucura şi el de bunăvoinţa reginei El fusese deja în mai multe ori rânduri prim-ministru al lui Carol I. Bogat, elegant, abil, avea în Capitala reputaţia unui cunoscător al femeilor. El obişnuia să spună admirativ despre regină: „De la Elena şi Cleopatra, nicio femere nu a mai fost aşa de iubită!”. Prinţesa Maria a fost de multe ori oaspetele

lui Marghiloman în vila acestuia de pe Şoseaua Kisselcif, unde, după o cursă de cai – avea cai de curse – acesta obişnuia să ofere dineuri excelente.

Această prietenie se va transforma în curând în duşmănie pe faţă. Cearta trebuia să aibă loc, căci Marghiloman fusese dintotdeauna filogerman. Era o greşeală fie care „englezoaica” nu putea să i o ierte

Curând după moartea regelui Carol, regina Maria încerca să formuleze condiţiile României pentru intrarea ei în război împotriva Puterilor Centrale: de la ruşi se cerea Basarabia, de la bulgari – Dobrogea, de la sârbi – Banatul de la austrieci – Bucovina şi de la unguri – Transilvania. Când marea ducesă Vladimir, mătuşa reginei Maria, va citi în faţa ţarului aceste

pretenţii, acesta spuse oftând: „Enorm!”

Însuşi regele Ferdinand consideră „fantezii” aceste pretenţii. El va declara, spre det>sebire de regină, că va încerca să ţină regatul departe de agitaţia şi nesiguranţa războiului, păstrând în continuare neutralitatea. La aceasta, regina va replica: „Neutralitate?

A fi neutri în mijlocul acestui război înseamnă demoralizarea poporului nostru!”

În lunile iernii 1914 1915 regina va desfăşura o activitate febrilă, hotărâtă să obţină cu orice preţ angajarea României de partea Antantei. În acest scop, ea strânge relaţiile cu Ionel Brătianu, liderul liberalilor, dar şi cu alţi conducători de partid, politicieni, diplomaţi şi generali. Cu ajutorul acestora, vrea să-l oblige pe rege să

schimbe cursul politicii.

Oscilând între dragostea faţă de locul sau de naştere şi datoria faţa de români, regele Ferdinand încearcă să evite luarea unei decizii şi abandonarea neutralităţii. Hi a devenit, însă, atât de dependent de soţia sa, că va trebui să accepte ca ea s-a poarte cu el discuţiile politice importante, ea jucând rolul musafirului/ punând întrebări şi dând răspunsuri. Când are loc astfel pregătită audienţă, se poate întâmpla ea.

În mijlocul discuţiei, ea să-i trimită bilete cu indicaţii despre subiectele pe care regele le uitase sau prin e are îi atrage atenţia să nu cedeze. Ea îi spune prinţului Ştirbey: „Trebuie să rămân observatorul din umbră, care nu poate fi alungat!”

iz

Capitolul ÎI Prinţul Carol

6. *Moştenitorul tronului*

Prinţul Carol, cel mai mare din şase fraţi, şi-a petrecut copilăria în lumea castelului Peleş, a Pelişorului şi a Cotrocenilor. Mustrat de unchi şi răsfăţat de bunică, educat sever de tată şi îngrijit de mamă. prinţul Carol devenea, odată cu dimineaţa zilei de 10 octombrie 1914 – ziua morţii lui Carol I – moşte* nitorul tronului României.

Publicul nu prea ştia multe despre prinţul de 21 de ani. Era lăudat pentru naturaleţea şi dezinvoltura sa.

Firea sa uşuratică, care se combina cu această atât de apreciată dezinvoltura, era însă ignorată cu bunăvoinţa de către un oraş răsfăţat cu denumirea *Je petit* Pons”.

În favoarea sa pleda faptul că urma să fie primul rege al României născut în ţară, care vorbeşte din copilărie româna şi a fost educat în credinţa românească, creştin-ortodoxă.

Îndată după moartea lui *Carol,* tânărul prinţ asista la încoronarea tatălui său, Ferdinand I, şi la depunerea jurământului de credinţă din partea acestuia faţă de ţara: „În îndeplinirea înaltelor sarcini ce îmi revia pe care le preiau cu credinţă nestrămutată şi iubire statornica, voi găsi răsplata cea mai de preţ pe care mi-aş putea-o dori”.

După ceremonie, lumea aclamă: „Trăiască Regele! „Trăiască Regina Maria!”. Prinţul observă cum mama sa îşi ridică vălul negru, greu, şi zâmbeşte mulţimii ce o salută. În aceeaşi scară, ea notează în

jurnal: „Atunci am înţeles că venise şi clipa mea!”

În ciuda afacerilor de stat, care îi ocupau mai tot timpul, regele amrda o mare atenţie şi pregătirii fiului sau cel mare, moştenitorul tronului. Acesta nu trebuia să urce ţ*> tron la fel de nepregătit cum fusese Ferdinand când preluase puterea. Dându-l exemplu pe unchiul său, regtle încearcă să îl facă să fie mai serios şi mai aşezat, $ & îi insufle simţul răspunderii şi al demnităţii. Dar tânărul prinţ moştenise prea puţin din seriozitatea tatălui său Mult mai puternice se arată pofta de viaţă şi voioşia moştenite de la mama.

El simte nevoia sa evadeze din palatul trist şi sever în căutare de distracţii şi petreceri. Împreună cu prietenii de seama

sa, frecventează cabaretele şi barurile de noajrte ale Capitalei, unde va deveni curând favoritul femeilor frumoase. La Sinaia, vara este mai puţin interesantă, dar nu lipsesc, nici aici, promenada pe bulevardul Chica, călăria, barul hotelului Caraiman, unde îşi dau întâlnire diplomaţii. Acolo îi poate întâlni pe ambasadorul Ungariei contele Czernin, sau pe însărcina tu! cu afaceri al Germaniei, contele Waklburg. Cu ei conversează, în germana, despre cele mai noi evenimente de pe câmpurile de luptă

La dorinţa unchiului său, regele Carol I, prinţul îşi desăvârşise pregătirea militară la Potsdam. Dar, din cauza ameninţării războiului, a trebuit să părăsească Potsdamul înainte de vreme şi să revină în România, între timp însă i s-a permis să

poposească, în compania aghiotantului său, Gheorghe Berindei, la Oktoberlestul din Mtinchen. Anevoie izbutea aghiotantul sau să îl scoată din „corturile” în care berea se revarsă în valuri şi să îl ducă înapoi la hotel.

Prinţul Carol ştia din proprie experienţă cât de puternică este armata germana şi ce primejdii îl pot pândi pe cel care ar îndrăzni să o atace. După el, România ar fi trebuit să rămână în continuare neutră, cel puţin pana când ar fi devenit limpede cine va birui.

El se află însă cu această părere, întfe tatăl şi mama sa. În vreme ce regele privea cu îngrijorare fiecare pas înapoi făcut de Puterile Centrale, regina jubila la fiecare victorie a Antantei. Ea recunoştea deschis; Bucuria ascunsa a unuia înseamnă, deceie

mai multe ori, înfrângerea celui de lângă tine! *”.

Prinţul Carol este declarat major abia la 22 de ani (pe 16 octombrie 191 b). Această amânare – alţi prinţi sunt declaraţi maiori de la 18 ani – este justificată prin doliul de la Curte din anul precedent. Regele Ferdinand îi adresează fiului său, cu ocazia împlinirii celor 22 de ani, cuvinte emoţionante: „Dragul meu Carol!

Astăzi îţi sărbătoreşti prima zi de naştere ca prinţ moştenitor. Anul trecut, ţărâna de pe mormântul unchiului nostru era prea proaspăta pentru a ne permite sărbătorirea unei astfel de zile, a majoratului tiu. Unchiul nostru a aşteptat cu nerăbdare aceasta zi.

A fost dorinţa lui cea mai arzătoare să

poată saluta intrarea ta în rândul bărbaţilor. Te-au însoţit vremuri tulburi până la această vârstă, dar, cu cât orizontul în jurul nostru se întunecă, cu atât mai vie este memoria regelui Carol I, al cărui nume îl porţi, ca semn al moştenirii sfinte pe care ţi-a lăsat-o. Nu vei greşi niciodată dacă vei urma motoul familiei noastre: „Xihil sine De-o!”

Urmează, apoi, staturile unui părinte îngrijorat: f, Va fi respectat doar acela care îşi îndeplineşte cu conştiinciozitate datoria. De la urmaşul la tron se cer mai multe decât de la alţii. De aceea, dragul meu fiu, nu pot decât să te sfătuiesc să îţi faci datoria Prostul exemplu al şefului unui stat poate conduce la dezastru ţara, ca şi cea mai bună *dintre* moşteniri!”

7. În vârful picioarelor

Anii 1915 şi 1916 sunt anii de că/boi în care prinţul Carol asistă la „curtarea” acestui stat atât de important de la gurile Dunării. Ceea ce va degenera în negocieri acerbe pentru obţinerea prea doritelor grâne şi a râvnitului petrol românesc. Pentru a convinge România să cedeze, se arunca în joc toate mijloacele. Diplomaţii nu se sfiesc să mituiască, să recurgă la presiuni, să avertizeze şi amenințe, dar nici să facă promisiuni atrăgătoare, despre care nimeni nu prea ştia cum şi dacă vor putea fi onorate vreodată.

Când trimisul Germaniei la Bucureşti îl roagă pe regele Ferdinand să favorizez* Puterile Centrale în privinţa livrărilor de grâne, amintindu-i că este un I lohenzollern, acesta va replica iritat: „Nu am uitat asta,

dar nu am uitat nici ceea ce am învăţat ca german, şi anume că trebuie să rămân credincios jârii mele Am jurat credinţa poporului meu. Şi nu intenţionez să încalc acest jurământ?”

Pentru a se apăra şi a-şi justifica poziţia faţă de vărul său. regele Ferdinand îi scrie, în ianuarie 1915, lui Wilhelm al îl le-a: „Mă găsesc într-o situaţie extrem de neplăcută, în ciuda simpatiilor mele personale faţă de Germania, trebuie să fiu înainte de toate gând în gând cu poporul meu, care îşi doreşte eliberarea tuturor românilor ce tââiesc sub dominaţie maghiară, în cazul intrării noastre în conflict, nu voi putea să îmi împiedic poporul să îşi protejeze drepturile. În ciuda înclinaţiilor mele, a relaţiilor de prietenie şi politke, eu sunt în

primul rând regele ţării mele, legat prin jurământ să o servesc chiar fie şi nesocotind propriile sentimente. În cazul în care Italia va renunţa la neutralitatea sa faţă de Germania, nu voi putea împiedica guvernul meu să tacă acelaşi pas”.

Această scrisoare i-a supărat pe împărat atât de tare, încât s-a mărginit la a trimite doar o confirmare de primire. Supărarea va dura, iar o împăcare nu va mai avea loc vreodată Publicarea memoriilor reginei Maria, pline de criticii şi comentarii neplăcute la adresa lui Wilhelm ai iI-lea, avea să permanentizeze această situaţie.

Cuvinte asemănătoare fi adresează regele Ferdinand şi trimisului Franţei, Kobert de Flers: „La începutul domniei mele

mi-am pus întrebarea de conştiinţa dacă aş putea să uit faptul că sunt un Hohenzollern.

Răspunsul este da! Să ţin seama de originea şi de familia mea? Nu! România este singura importanta!”

Prinţul moştenitor, care avea relaţii mai strânse cu bucureştenii decât tatăl sau, nu poate să nu observe ca oraşul se transformase în cartier general al nenumăraţilor spioni şi agenţi politici. Centrul se afla la Capşa, pe Calea Victoriei, unde se vehiculau ştiri şi acte false. Bani şi paşapoarte îşi schimba stăpânul.

Tot de aici se lansează zvonuri ce fac înconjurul oraşului şi creează dorita confuzie. Poliţia se vede nevoită să închidă temporar localul, şi nu doar Capsa, ci şi „Salon de Beaute Aspasia”, deoarece acolo

se formase cartierul general al spionajului rusesc. Dansatorul maghiar Bela Horvăth, care urma să apară într-un spectacol la Varictd Olympia este arestat în cabina sa, sub acuzaţi \ că ar fi agent austriac.

În aceasta harababura se lansează vorbe grele, jigniri, încep procese şi au loc dueluri. Deputaţii îşi reproşează unul altuia că s-au lăsat mituiţi ba de Paris, ba de Viena, ziarele se acuză reciproc că ar sta în slujba unora sau altora dintre puterile străine. Adevărul e ca unii dintre ei chiar au primit sume de milioane în franci francezi sau în manri

De la o zi la alta, tensiunea creştea, divergenţele se adânceau. Unii dintre ofiţeri renunţă la decoraţiile acordate de Austro-Ungaria, alţii le poartă ostentativ, mândri de

ele. Contele Czernin se plânge că ferestrele ambasadei austro-ungare au fost sparte. Trimisul francez reclamă că ar fi fost hărţuit de agenţi germani.

Ta< he Innescu declara încrezător că România va lua partea Antantei cât de curând Pe de altă parte, Carp susţine că regele însuşi i-a dat asigurări că România va rămâne neutră, orice s-ar întâmpla Guvernul declara în repetate rânduri că nu va permite libera trecere prin ţară a ruşilor, necum să îngăduie marinarilor francezi să ajungă la Constantinopol prin România.

Faptul că aceştia vor ajunge totuşi cu bine la Bosfor dovedeşte ca guvernul era prea slab pentru a se impune în faţa funcţionarilor corupţi. Fiecare se foloseşte de conjunctură cât poate. Deoarece grânele

şi petrolul nu au contraoferte, preţurile pot fi stabilite şi mărite după bunul plac. Chiar dacă guvernul se distanţează de afacerile „a deux cel &”, Tache Ionescu este suficient de cinstit să recunoască: „În aceste afaceri, pentru noi nu contează decât profitul României!”

A petrece însă doi ani de neutralitate în această atmosferă în care popoarele îşi măsoară forţele înseamnă, pentru conducerea statului, nervi întinşi la maximum. Evitarea deciziilor, reticenţa şi echilibristica necontenită între două puteri care aşteaptă nerăbdătoare trebuie să ducă în cele din urmă la o hotărâre. Regele Ferdinand studiază cu înfrigurare ziarele: „Adeverul” nu se dovedeşte, de cele mai multe ori, demn de numele ce îl poartă,

„Dreptatea” numai drept nu grăieşte, fiind cumpărata de francezi; cât despre „Epoca”, acesta se afla o vreme în serviciu] Puterilor Centrale, care, susţin redactorii acestuia, ar putea influenţa o dezvoltare benefica a României; mai este şi „Universul”, cu tirajul său enorm. Acesta, evident cu talent la afaceri, se pune în slujba ambelor părţi. Regele studiază de asemenea şi ziarele germane, în special „Frankfurter Zeitung”, excelent informat de către corespondentul său din Balcani, Weitz.

Articolele acestuia sunt decupate de rege şi trimise lui Carol.

Prinţul citeşte atât extrasele trimise de tatăl sau, cât şi presa umoristica bucureşteană, în care tatăl său este ironizat ca un nou Cunctator Fabius Maximus. Chiar

dacă aceasta îl amuză, trebuie să admită că tatăl său nu poate, pentru moment, proceda altfel. Carol rămâne la părerea că ar trebui aşteptata o bătălie decisiva înainte de a se renunţa la neutralitate. Acest lucru este afirmat deschis şi de un politician român (lui Franz Carl Endres): Ji admir pe nemţi, deşi nu îi iubesc. Îi iubesc pe francezi, deşi m-au dezamăgit Noi, românii, vom intra cât de curând în război, desigur de partea celor care ne vor aduce garantat victoria!”

Spre deosebire de toţi cei care nu se puteau decide, regina Maria era de părere că ţara trebuie să intre imediat în război de partea Antantei. Ea cerea însă din partea Franţei şi Angliei aceeaşi garanţie pe care o oferise şi Rusia. Pentru a obţine acest lucru, regina acţionează energic. Ea îi scrie

varului ei, regele George al V-lea, că ţara lui şi el însuşi nu au făcut nimic pentru România; în schimb, „Germania s-a dovedit a li până acum cel mai bun prieten al României”.

În ciuda greutăţilor pe care le întâmpina, ea nu pregeta o clipă Nu trece o zi tara sfaturi de taină ai Barbu ţkirbey, Valentin Bibescu sau Cantacuzino, la care mai participa, de la caz la caz, şi alţi oameni politici sau diplomaţi. Când, la o astfel de întâlnire, trimisul Rusiei încearcă să îi prezinte oferte de natură financiară, ea îl întrerupe scurt: „România nu are nevoie să fie cumpărata! Simpatiile noastre sunt oricum de partea Antantei!”. Când i se reproşează atitudinea ezitanta a regelui Ferdinand, ea replica: „Se prea poate ca

soţul meu să nu fie întotdeauna energic, dar nu subestimaţi arta sa de a vorbi la două nunţi în acelaşi timp”.

În această situaţie dificilă, regele Ferdinand se consola gândindu-se că şi alte monarhii cu regi de origine germană se văd nevoite să îşi reconsidere simpatiile... Se gândea la ţarina Alix a Rusiei, la regina Mar) a Angliei, ia *regina* Flisabeta a Belgiei. Aceste cazuri îl ajută să gândească altfel Dacă înainte declara „Eu rămân neutru!”, acum fraza se nuanţează „Voi încerca orice pentru a rămâne neutru!”. La insistenţele lui Brătianu, el optează pentru următoarea formulare: „Vă pot asigura, domnule prim-ministru, că dorinţa şi puterea mea vor fi mereu în armonic cu ale iubitului meu popor!”

În tumultul conflictelor cu sine însuşi, fără doar şi poate un semn al nurii sale conştiinciozităţi, regele găseşte timp pentru a vizita capela din Pitar Moş, pentru a se ruga acolo împreună cu arhiepiscopul Alexander Cisar.

La? 4 august, spre deosebire de alţi ani, când aveau loc recepţii, dineuri de gala şi un bal la curte, regele Ferdinand îşi sărbătorea ziua în tihna Copâcenilor, o moşie situata între Bucureşti şi Giurgiu. La fusese dăruita reginei Mana, pe care o adora, de bogatul în dustriaş hiiipescu. După câteva luni obositoare, regele dorea să se refacă în liniştea de la Copâceni. Regma îi citeşte lista celor care îl felicitaseră cu ocazia zilei de naştere şi lasă să se strecoare o remarcă ce îl surprinde pe

rege: „Poate că este ultimul an în care felicitările se vor adresa regelui României1” Apoi completează zâmbind: „Anul viitor felicitările vor fi adresate împăratului României Mari!”

8. Sfinxul

Nu există şcoală mai buna peninj un tânăr moştenitor de tron decât astfel de vremuri de tensiuni politice. Ele obliga la disciplină: fiecare cuvânt trebuie cântărit cu grijă, toate informaţiile – verificate şi tratate cu discreţie, iar persoane care altfel nu ar merita vor fi abordate cu deferentă.

La toate acestea se adaugă faptul ca România are în persoana lui Ionel Brătianu un om de stat valoros, care îi poate arăta tânărului prinţ cum se conduce o ţară pe căile înalte ale politicii. Moştenitorul nu are

însă de unde bănui că acest Brătianu va deveni adversarul său cel mai înverşunat.

Diplomaţii îl numesc pe Brătianu „Sfinxul românesc”, poate şi pentru ca acest descendent al unei veritabile dinastii de miniştri nu lasă niciodată să se întrevadă ce gândeşte Atitudinea sa din acest an de război 1916 poate fi cel mai bine caracterizată printr-o expresie care i se atribuie: „Rămânem neutri până când avem destula muniţie!”

Deşi experţii militari nu considera prea valoroasă armata română, ţara este curtata în continuare. Presa umoristică îl reprezintă pe „Sfinxul” Brătianu ascultând, cu privirile aţintite în zare şi fără să clipească măcar, toate ofertele. El vrea şi mai multe concesii, şi mai multe sacrificii din partea celorlalţi

înainte de a lua el însuşi o decizie.

Ministrul de externe al Rusiei, Sasonov, este deosebit de revoltat de această atitudine a lui Brătianu.

„Brătianu vrea să ne dicteze. Şi o face pe un ton atât de arogant, încât nu mai putem suporta. Dar se înşală domnul Brătianu! Rusia este o mare putere, chiar dacă acum armatele noastre trebuie să accepte înfrângeri!”, îi spune Sasonov ambasadorului Franţei, Maurice Pattologue, la St. Petersburg.

Pentru a-l obliga pe „Sfinxul” de la Bucureşti să ia o decizie, Sasonov declară că Rusia nu va avea de obiectat dacă România, ca aliat al Antantei, va ocupa Transilvania, Banatul şi Bucovina. Pe de altă parte, contele Czernin îi dă asigurări prim-

ministrului român ca dubla monarhie este de acord ca România să îşi anexeze Basarabia rusească.

În tot acest joc politic de negoacri al diplomaţilor, prinţul Carol se vede redus la rolul de spectator, ratai său, convins că doar el poate rezolva totul, abia dacă îi jiermite să participe la decizii, Prinţul este împins, astfel, în spate, fără a i se cere părerea în nicio chestiune importanta. În ochii tuturor, el apare ca „neimportant, prea puţin interesat şi incapabil” Aceasta izolare a moştenitorului tronului va avea urmări îndelungate. Nici regina, preocupată ea însă şi de importantele chestiuni politice, nu acordă prea multă atenţie fiului ei. Poate că nu îl consideră încă îndeajuns de matur pentru a îi înţelege planurile şi dorinţele

sau poate se teme că, fiind temeie, nu o va lua în serios.

Rareori găseşte Carol câte un ministru dispus să facă schimb de opinii cu el. Bunăoară, el poartă o discuţie cu Filipescu, liderul conservatorilor. Acesta nu îi urăşte pe nemţi, dar este. În schimb, un duşman înverşunat al dublei monarhii: „Acum a venit momentul în care tatăl Dvs. se poate dovedi cel mai bun dintre români. Eu nu mai am niciun dubiu că dinastia nu va rezista decât dacă va guverna de o parte şi de alta a Carpaţilor!”

La 4 august 1916, Antanta da un ultimatum guvernului român somându-l să se decidă de partea cui va intra în joc. Urmare a acestei presiuni, se va semna la Bucureşti, 13 zile mai târziu, un tratat care

obligă România ca până la *77* august să intre în război de partea Franţei, Italiei, Angliei şi Rusiei. Doar şapte persoane ştiu de acest tratat secret: regele Ferdinand, regina – dar nu şi prinţul Carol, Brătianu, ministrul de război şi şeful marelui stat major, apoi prinţul Ştirbey şi colonelul Ballif, oamenii de încredere ai reginei Maria.

Cu toate acestea, tratatul semnat la Ministerul de Război în spatele uşilor închise va fi deconspirat şi vestea va ajunge la Ministerul de Externe de la Berlin.

Chiar dacă germanii se temeau de faptul că România ieşea din calcul ca aliat şi că vrea să treacă de partea adversarului, vestea va produce un şoc destul de puternic. Trimisul Germaniei la Bucureşti

este însărcinat să avertizeze regele şi guvernul să nu ia decizii pripite împotriva Tutorilor Centrale. Acest avertisment rămâne însă fără ecou. Cei de: miniştri filogermani, Marghiloman şi Maiorescu, încearcă, şi ei. stf pună o vorbă bună în favoarea Germaniei, dar uşile palatului le rămân incluse.

La 27 august, într-o după-amiază torida de vară, are loc, în sala de auciente de la Cotroccni, un hotărâtor Consiliu de Coroana. Din cauza arşiţei de afară, jaluzelele de la ferestre sunt trase, astfel încât sala se află în semiîntuneric. „F bine aşa”, spune regina, „mv necesar să se vadă cât de palizi şi agitaţi suntem!”

La acest Consiliu de Coroana i se permite şi prinţului moştenitor să asiste. El

va sta în faţa tatălui său, care începe prin a anunţi de misiva destul de dura, aproape un ultimatum, primită cu trei zile în urma de la St. J'etersburg, în care se solicită respectarea acordului şi să se declare război Imperiului German şi Austro Ungariei. Chiar dacă aceasta înseamnă o mare primejdie, pentru ţară cale de întoarcere nu mai exista.

Controversa din consiliu este întreruptă de ovaţii care răsună pe stradă. Acestea se transformă în strigăte de bucurie în momentul în care regina Maria se arata, împreună cu soţul ci, mulţimii nerăbdătoare.

Împotriva războiului şi pentru păstrarea neutralităţii se pronunţa doar Carp, Marghiloman, Maiorescu şi Rosetti.

Filipescu votează pentru război, după care se prăbuşeşte plângând la pieptul regelui. Mai puţin sensibil se arată Brătianu. care poate să declare mulţumit: „Acum, când armata este pregătită de drum, pot să preiau liniştit responsabilitatea pentru cele ce vor urma, deoarece cred nestrămutat în victoria noastră”.

Acum se ridică şi bătrânul Petre Carp, prieten cu defunctul rege Carol 1. El declară cu voce fermă: „S a ajuns, aşadar, şi la asta. Vrem să declaram război Puterilor Centrale. Am trei fii care vor lupta pentru ţară. Totuşi, îmi doresc din toată inima ca România să fie învinsă! Pactul la care a aderat acum o va duce spre pierzanie. România se poate salva doar eliberându-se de acesta. Iar acest lucru nu se mai poate

întâmpla decât printr-o înfrângere!”

Toată lumea amuţit liniştea este spartă de rege, care se ridică şi încearcă să răspundă: „Domnule Carp!

Am toată stima pentru toate opiniile dumneavoastră, dar cuvintele care tocmai le-aţi rostit nu pot să treacă neobservate. Nu pot să cred că ele sunt expresia adevăratelor sentimentele ale domniei voastre! Doar supărarea vă face să rostiţi astfel de vorbe Această grea decizie de a intra în război am luat-o doar pentru că, după matură chibzuinţă, am ajuns la convingerea de neclintit ca acest pas corespunde adevăratelor idealuri şi interese al e poporului român, pentru care eu sunt răspunzător”.

Carp însă nu renunţă. Cu voce

sfidătoare îi răspunde regelui: „Sunt perfect conştient de cele ce am spus!”

În seara de 27 august trimisul României la Viena înmânează declaraţia de război. În ziua următoare, Imperiul German dedara război României, a doua zi se alătură acestei declaraţii şi Turda; apoi, la 2 septembrie, şi Bulgaria.

La câteva zile după Consiliul de Coroana de la Cotroceni, prinţul moştenitor este rugat să îşi spună părerea. El răspunde destul de prevăzător şi diplomatic: „Odată cu această declaraţie de război, legătura dintre rege şi popor va deveni şi mai strânsă. Vor avea aceleaşi suferinţe şi aceleaşi speranţe!”

9. ***Ardealul!***

Prinţul Carol, sublocotenent în prima

companie de vânători de munte, devine, la 23 de ani, comandantul primului batalion de vânători de munte.

Strigând „Ardealul!”, acesta va trece la Predeal graniţa cu Ungaria, aşa cum făcuse în urmă cu 300 de ani Mihai Viteazul, pentru a cuceri Transilvania şi a-i elibera pe românii „oprimaţi”. Dar nu se doreşte doar cucerirea Transilvaniei, ci şi a unor părţi din Ungaria, cum ar fi regiunile din jurul oraşelor Arad, Oradea şi Satu Mare. Ţarul Nicolae socotise „enorme” aceste pretenţii, pe bună dreptate.

În Transilvania, românii nu întâmpină la început prea mare rezistenţă. Şeful Marelui Stat Major al Austro-Ungariei vorbeşte despre o „spargere în

Transilvania”: „Românii s-au strecurat

ca nişte hoţi prin porţile deschise ale Transilvaniei!”

Regele Ferdinand îşi muta cartierul general la Scroviştea-Periş. Acolo va (i convocat şi prinţul Carol pentru a urmări împreui\a desfăşurarea acestui prim marş. Zece zile mai târziu se constata însă că înaintarea în Transilvania este oprită. Trupe nemţeşti apar în faţa avangardet româneşti: o parte a vânătorilor de munte, cane vor deveni mai târziu armata Falkenhayn

Dar şi pe fiontul bulgar se înregistrează surprize neplăcute. Bulgarii reuşesc să cucerească capul de pod Turtucaia, aflat la doar 60 de km de Bucureşti, şi să ia prizonieri 20.000 de romani. Mare dezamăgire la Paris şi la lx>ndra, dar mai ales la St. Petersburg! în loc să primească

întăriri, Antanta se vede nevoită să trimită trupe în sud-est pentru a evita pericolul ce verea din acest colţ al Europei. Germanii trebuie împiedicaţi cu ork e preţ să pună mâna pe terenurile petrolifere şi pe grânele româneşti.

Insuccesele armatei române sunt aspru criticate Deputatul francez Dubois declara: „Românii au pornit la război fără a cunoaşte măcar sursele pe care adversarul le-ar putea utiliza împotriva lor. Şi nki nu au testat soldaţii şi materialul de luptă pe pământ românesc sau pe frontul macedonean, pentru a permite contracararea planurilor duşmanului!”

Din cauza acestei „blamări”, suferă mai ales regina Maria, deoarece rămân neîndeplinite tocmai promisiunile făcute de

ea Londrei şi Parisului. Ea se refugiază, împreună coi cei mai tineri fii ai ei, Nicoiae şi

Mircea, şi cu cele trei fiice, la Buftea, la conacul de la ţară al prinţului Ştirbey. De la Buftea putea ajunge foarte uşor la cartierul general, ceea ce se şi întâmpla adesea, nu întotdeauna spre bucuria ofiţerilor din statul major. Dar acţiunile sperate de regina din partea armatei române se transforma într-o noua retraeere.

Veştile proaste sosesc la cartierul general una după cealaltă: victorii fulgerătoare ale generalilor germani Falkenhayn şi Mackensen. „Acţiunea de eliberare” se transforma într-o fuga ruşinoasa.

În vreme ce regele, complet

demoralizat, nu mai face faţa situaţiei, iar încercările sale de a ridica moralul soldaţilor („Românului nu îi place lupta din tranşee: el nu este obişnuit să se ascundă1”) rămân fără ecou, regina Mana preia sarcina de a-i îmbărbăta pe oşteni pentru a concentra toate forţele acestora spre un singur scop: rezistenţa! În acest ceas plin de primejdii, ea acţionează adorma reginei Maria de Neapole care, în vreme ce soţul ei, Francesco al D le-a, se ascundea în cazemata, prelua, cu 55 de ani în urmă.

apărarea cetăţii Gacta, comandând canoniera.

În aceste zile descurapnte, regina Maria a României acţionează cu o hotărâre de admirat. La îndemnul ei, un inginer

englez, colonelul Griffith, va distruge toate instalaţiile din terenul petrolifer de la Ploieşti, pentru a evita ca aceste bogăţii să cadă în mâinile germanilor.

Colonelul Griffith, un om cu statură herculeană, se înhamă el însuşi la treabă. HI va distruge cu barosul maşini, cisterne, pompe, va găuri rezervoarele, astfel încât petrolul se scurge pe pământ, iar cazanele sub presiune explodează. Ajutoarele sale îl numesc

„Demonul cu ciocanul”. Mii de rezervoare şi peste 80.000 de vagoane „Astra” şi „Steaua” sunt incendiate.

Flăcări de peste 300 de metri înălţime luminează cerul nopţii, ele putând fi văzute şi de la Bucureşti. Se creează astfel o pagubă de milioane, dar Griffith şi regina şi-

au atins scopul: în loc de petrol, duşmanul nu va găsi decât instalaţii distruse.

Trecând peste pământurile pârjolite din jurul Ploieşti ului, primele trupe germane ajung în decembrie 1916 la vechea centură de apărare a Bucureştilor, care exista încă de pe vremea lui Brialmont. Regele Ferdinand se vede nevoit să (şi mute cartierul general la Zorleni, lângă laşi. Acolo îl va însoţi şi prinţul Carol Ameninţată de trupe inamice atât din nord cât şi din sud, regina Maria trebuie să renunţe şi ea la conacul de la Buftea şi să se refugieze la Iaşi. Acolo, sărăcia este mare şi izbucnesc epidemii iar atacurile aeriene nu fac decât să demoralizeze şi mai mult populaţia, în mijlocul acestui dezastru şi al tuturor grijilor, cel mai tânăr fiu al cuplului regal,

prinţul Mircea, se

În ciuda acestor lovituri ale sorţii, regina încearcă din nou să anime spiritul de rezistenţă şi încrederea populaţiei. La 11 decembrie, ea părăseşte Iaşul pentru a se duce la cartierul general. Acesta se află într-o casă sărăcăcioasă, unde pe scaune şi mese adunate de te miri se ţin consiliile, fără a se putea lua, concrete. Fa cere să i se acorde generalului Prezan, omul ei de încredere, puteri depline, pentru ca acesta să poată înăbuşi revoluţia ce ameninţa să izbucnească însă, o hotărâre rezonabilă Regi şi pentru a salva dinastia. Regele, însă, nici nu vrea să audă de aşa ceva.

Situaţia României este cu adevărat disperată. Din cei 500.000 de soldaţi, jumătate au căzut în luptă, sunt răniţi, au

fost daţi dispăruţi sau au fost luaţi prizonieri.

Constituirea unei noi armate nici nu intra în discuţie pentru moment. Ceva însă trebuia să se întâmple pentru evitarea catastrofei generale. Regina se adresează prietenului ei Sidney Washburn, cerându-i sfatul. Deoarece Anglia nu poate veni în sprijin, acesta propune ca regina să-l roage pe vărul ei, ţarul Rusiei, să acorde României un ajutor concret. Cu această propunere sunt de acord şi prinţul Ştirbey şi generalul Berthelot, şeful misiunii militare franceze în România.

Regina se arata dispusă să plece imediat spre St.

Fetersburg. Prevăzătoare, îşi anunţă sora, Ducky (Victoria, soţia marelui duce

Chirii), că urmează să sosească şi o roagă să obţină o audienţă la ţar. Răspunsul, însă, o va dezamăgi: n-ar fi trebuit să vină, ţarul nu este în toane bune, ţarina este suferindă, iar Kasputin fusese asasinat.

Regina Maria insista ca măcar prinţul Carol însoţit de Brătianu, să îl viziteze pe ţar. Ea doreşte ca astfel care) să o cunoască pe cea mai mare fiică a ţarului, CM ga, sperând într-o căsătorie.

Spre satisfacţia reginei, invitaţia ţarului nu va întârzia. Aşa că prinţul moştenitor şi primul ministru pleacă spre St. Petersbyrg, unde vor fi întâmpinaţi cu toate onorurile. La dineul de gală oferit de ţar în cinstea lor, se ţin toasturi cordiale. Dar cam la atât se rezuma totul! Excluzând promisiunile şi asigurările generale, Brătianu nu reuşeşte

să obţină un acord concret. Se vor întoarce la Iaşi cu mâinile goale. Iar prinţul care), care fusese primit cu multă prietenie la Ţarskoie Selo, nu arată, spre dezamăgirea mamei sale, vreun interes deosebit pentru fiica ţarului.

După plecarea prinţului Carol de la St. Petersburg, un general rus fi spune ambasadorului Franţei, Maurice Palfologue: „Comandamentul nostru general nu mai este interesat de operaţiunile româneşti. Nu ne mai facem iluzii că am putea câştiga drumul spre Constantinopol (prin Balcani). Când, la sfârşitul războiului, turcii vor fi părăsiţi de aliaţii lor germani, o nouă armată rusească îşi va croi drum spre Constantinopol, pornind de pe malul estic al Mării Negre.

Pentru asta nu avem nevoie de România! îmi pare rău că nu îl putem ajuta pe tânărul prinţ Carol, dar am renunţat la România!”

10. Între tata şi mamă

IA njtrijorarea şi zăpăceala de la cartierul general românesc se înteţesc odată cu izbucnirea revev luţiei în Rusia şi cu detronarea ţarului Nicolae al TT-ica.

Apar temeri ca acelaşi lucru s-ar putea întâmpla şi în propria ţara şi că ultimele bastioane ale ordinii vor fi distruse. Londra considera situaţia suficient de gravă pentru a-i oferi reginei Maria şi copiilor un avion pentru a se putea salva Ea în\să declară curajoasa că va rămâne în ţară, împreună cu copiii.

După ocuparea Bucureştiului de către

nemţi şi încetarea acţiunilor militare, în rândul pu**hi**! aţiei are loc o schimbare de atitudine faţa de rege. Opinia publică se întoarce împotriva lui şi, mai ales, împotriva lui Brătianu, considerat principalul vinovat pentru „dezastrul naţional”. În momentul în care în ţară se ajunge la demonstraţii serioase, regele decide să se despartă de prim-ministrul său. Din azilul său din Moldova, el declară (în aprilie 1917), într-o scrisoare că va susţine în continuare Antanta: „Dacă ar trebui să mă mai decid o dată, aş acţiona la fel.

Drumul pe care l-am ales m-a despărţit, din păcate, de tot ce îmi era drag înainte: de rude, de munca mea, de copilăria mea. Nu poţi uita locul unde te-ai născut.

Mi-am iubit familia foarte mult.

Membni familiei mă tratează acum cu răceală şi sunt nedrepţi faţă de mine Eu sunt însă convins: oricare dintre ei ar fi acţionat la fel! Mulţi ofiţeri germani care au luptat împotriva mea şi a armatei mele mi-au fost prieteni, camarazi de regiment îl cunosc foarte bine pe Mackensen, care locuieşte acum în palatul meu de la Bucureşti la fel de bine îl cunosc şi pe Falkenhayn. Încrederea mea în viitor este neclintita. Nu regret nimic!”. Ultimele două propoziţii ar fi putut ti sugerate de regina Maria.

Atmosfera de la reşedinţa temporară din Iaşi se înseninează puţin odată cu sosirea unei scrisori încurajatoare de la Washington, de la preşedintele Woodrow Wilson: „Guvernul Statelor Unite este decis

să susţină România în lupta sa. De asemenea, aş dori să vă asigur că Statele Unite vor susţine pe cât posibil România după război şi se vor strădui ca, la viitoarele negex ieri pentru pace, să obţină garantarea independenţei României!”

Ijă Iaşi, speranţele se pun în „puternicul” general Averescu, pentru cazul în care situaţia s-ar răsturna.

Acesta este un bărbat costeliv, cu ochi depărtaţi, adânciţi în orbite. Ofiţerii care au luptat sub comanda sa în războaiele din Balcani îl consideră energic, direct sever şi scump la vorbă. Datorită acestei din urmă calităţii, unii fi numesc „un Moltke al României”.

Deocamdată, însă, Averescu nu se bucură de succes, cel puţin ca parlamentar.

Noul cabinet alcătuit de el nu va rezista decât patru săptămâni, îl va urma Marghiloman, care acum poate să spună câtă dreptate a avut atunci când h avertizat asupra războiului îmfx>triva Puterilor Centrale. Nici el nu reuşeşte să obţină de la învingători garanţii pentru România. Se recurge de aceea din nou la ajutorul lui Averescu, care însă nu găseşte altă soluţie decât aceea de a capitula în faţa germanilor şi de a accepta condiţiile impuse de aceştia Este şi sfatul pe care i-l dădeau prinţul Ştirbey şi Ballif

La 27 februarie, trenul regelui Ferdinand intră în gara de la R-jrâciuiu. Câteva minute mai târziu, soseşte şi trenul special care îl aduce la negocierile pentru pace pe contele Czernin, Ce revedere între

rege şi ambasador! Czernin este acum, graţie evenimentelor, cel puternic.

Regele păleşte la auzul condiţiilor puse de dubla monarhie pentru încheierea păcii. Ele „sunt deosebit de severe!”

Czernin: „Şi care ar fi fost condiţiile puse de România, Majestate, dacă trupele Voastre ar fi intrat în Budapesta?”

Czernin îi acorda regelui 48 de ore de gândire pentru a decide dacă negocierile vor continua sau nu.

Regina aşteaptă nerăbdătoare la Iaşi întoarcerea trenului. *Ijt* vederea regelui, care coboară abătut *şi* deprimat, îşi dă seama cât de grele vor fi condiţiile impuse: „Nevermore, niciodată nu ne vom lasa astfel umiliţi! Desigur, situaţia noastră este îngrozitoare.

Dar ne mai rămâne războiul *a outrance,* chiar dara acesta s-ar putea sfârşi printr-o catastrofă. Altminteri vom deveni sclavii Ungariei!”

În ziua următoare, regina găseşte o e ale de ieşire care ar putea ameliora situaţia: generalul Averescu trebuie să plece la Viena şi să ceară o întrevedere cu împăratul Carol. Din Luxemburg se transmite însă: contele Czernin se bucură de încrederea totală a împăratului şi are puteri depline.

Acest refuz categoria al împăratului Carol îl face pe suspiciosul şi neîncrezătorul Ferdinand să creadă că cei doi împăraţi, Carol şi Wilhelm al II-lea, doresc distrugerea lui, care dorise să devină împăratul tuturor românilor, şi a dinastiei sale.

Când aude de condiţiile impuse de Czernin, prin lui Carol, care se afla cu regimentul său de lângă laşi, se aruncă pe cal şi pleacă spre oraş Tânărul de 25 de ani apare pe neaşteptate în faţa Consiliului de Miniştri şi declară: „Am venit să vă cer în numele camarazilor mei, al răniţilor şi în numele meu, să nu acceptaţi condiţiile de pace propuse, ci să luptăm mai departe, pe viaţa şi pe moarte!

După aceasta declaraţie, prinţul îşi va vizita mama, decis acum să nu mai asiste fără să intervină la „distrugerea regatului şi dinastiei”.

Atitudinea energica a lui Carol o bucură foarte mult pe regină. Vorbele rostite de el în faţa miniştrilor au uns-o pe suflet. Important este acum ca negocierile

pentru pace să dureze cât mai mult, pentru ca germanii să nu poată retrage trupe şi să le arunce în lupta pe alte fronturi. Măcar atât se mai poate face pentru Anglia şi Franţa.

Regina se informează. În discuţia cu fiul ei, şi despre starea de spirit din rândul trupelor. Potrivit declaraţiilor prinţului, deprimarea şi dezamăgirea ce au urmat retragerilor repetate au mai dispărut, încrederea a sporit, majoritatea oamenilor doresc să lupte în continuare.

Pe neaşteptate, apare şi regele în camera unde are loc această discuţie între mamă şi fiu. Nervos şi agitat el bănuieşte un complot împotriva sa şi a deciziilor sale. ti reproşează fiului că şi-i părăsit trupa şi că face politica. Regina îi ia apărarea lui Carol

şi se ajunge la o ceartă serioasă.

Starea de nervozitate a regelui este, însă, de înţeles.

Mereu împins de la spate de consilierii săi, se vede nevoit, în ciuda opoziţiei sale, să accepte condiţiile de pace impuse de Puterile Centrale. Regina afla de această oecizie de la generalul Averescu: „Totul s-a sfârşit, Majestate! Consiliul de Coroană se va aduna mâine dimineaţa pentru a decide acceptarea condiţiilor de pace. Marghiloman va forma în acest scop un nou cabinet, după care va semna tratatul”.

La auzul acestei veşti, regina îl roagă pe prinţul Ştirbey să obţină amânarea consiliului cu o zi – măcar cu o zi! – deoarece, aşa cum declară ea, regele se află într-o stare atât de proasta, încât nu poate

şi poarte responsabilitatea celor ce se vor decide în consiliu.

Regele însă nici nu vrea să audă de vreo amânare.

El este cu nervii la pământ şi nu îşi mai doreşte decât o ieşire din aceasta stare de nesiguranţă.

La toate acestea se adaugă şi obligaţiile protocolare, trebuie să ofere un dineu în onoarea misiunii militare franceze, care urmează să se retragă din ţară înainte de semnarea păcii de la Bucureşti.

La acest dineu, regina încearcă o ultimă tentativă de a evita semnarea păcii dictate de Puterile Centrale, împreună cu ofiţerii misiunii militare franceze şi cu câţiva prieteni, ea încearcă o stratagemă.

În timpul concertului susţinut de

George Enescu, ea îi atrage discret lângă ea pe Carol şi pe prinţul Ştirbey, pentru a-i convinge să acţioneze după planul ei. Ea îi şopteşte lui Carol că a sosit di pa în care (ara trebuie să stea mai presus de tatăl său: „Este, desigur, greu pentru tine, dar necesar, altfel vom fi cu toţii distruşi!”

Dar prinţul îşi dă seama de inutilitatea acestei acţiuni şi refuză să coopereze. Stratagema nici nu va mai fi pusă în aplicare, deoarece atât francezii, cât şi Ştirbey, vor fi de aceeaşi părere.

La 7 mai 1918, primul ministru Marghiloman semnează protocolul de pace dintre România şi Puterile Centrale. Ceremonia are loc în aceeaşi sală a palatului Cotroceni în care se decisese, cu noua luni în urmă, intrarea României în

război. „Prin aceasta, România reintra în neutralitate şi se poate ocupa de alte probleme mai paşnice!”. La această constatare făcută în faţa Parlamentului, Marghiloman adaugă: „A trebuit să închei aceasta pace pentru a salva, gratie creditului pe care îl mai am în faţa partenerilor de negocieri, ceea ce se mai poate salva”.

Chiar dacă regele Ferdinand nu va ratifica acest tratat de pace, regina refuză să îl primească pe Marghiloman, iar Brătianu demonstrează că, atâta vreme cât fusese prim-ministru, atitudinea lui faţă de Antantă a rămas ireproşabilă. La Paris şi la Londra lumea este revoltată de „atitudinea perfidă şi lipsită de caracter a României!”

Revoltat este şi prinţul Carol de lipsa

de demnitate a guvernului, de jocurile egoiste de culise ale partidelor şi ale liderilor acestora. Este nemulţumit şi de sine însuşi, regretând că nu s-a arătat mai energic în faţa Consiliul de Coroană. În ciuda dorinţei sale tihereşti de a munci, se vedea condamnat să stea deoparte, un prinţ inutil şi fără puteri, la care regele sau regina apelează doar când au nevoie de aliaţi. Aflat astfel între cei doi părinţi, tânărul prinţ se simte între ciocan şi nicovală.

Aceasta atitudine a părinţilor va influenţa conduita ulterioară a lui Carol. FI va capătă un complex de inferioritate care în general nu i se potriveşte unui tânăr plin de viaţă, complex car* i va accentua încăpăţânarea, acnndu-l înainte de vreme.

Forţat să renunţe la ocupaţii serioase, el se orientează spre distracţii frivole, iar acestea îl vor îndepărta, în cele din urmă, de sarcinile pe care urma să le îndeplinească ca rege.

11. Nunta secretă

Nu trecută bine trei luni de la încheierea păcii cu România, că situaţia militară a Puterilor Centrale pe câmpurile de luptă începu să se deterioreze văzând cu ochii Aliaţii câştigă poziţii pe toate fronturile, chiar şi pe cel de est, unde englezii reuşesc breşa de la Amiens. Mackensen se vede, şi el, nevoit să se retragă în România.

Speranţa renaşte în cercurile pro Antanţi din Bucureşti, alimentată şi de zvonuri exagerate. Chiar şi regina Maria

jubilează la aflarea veştii că Bulgaria a trebuit să ceară pacea. Dar, în ciuda acestor veşti bune, ea nu se lasă antrenată în acţiuni necugetate.

Rămâne, în continuare, retrasă la Maison Blanche, lângă Bicaz, pe liniştita şi izolată vale a Bistriţei. Se duce o singură dată la Iaşi pentru lua pulsul stării de spirit din rândul populaţiei. Poporul o salută cu ovaţii entuziaste. Cu numai câteva săptămâni în urmă, situaţia fusese complet diferită.

Satisfacţia că răbdarea şi rezistenţa, încrederea ei în România şi Anglia îi fuseseră răsplătite este însă umbrită de grija pentru cel mai mare dintre fii. Ea nu poate să nu observe că prinţul se afla cam des în concediu. Iar presupunerea ei cum că

la mijloc ar fi o femeie se dovedeşte a îi corectă. În urma unor cercetări discrete, regina afla că prinţul moştenitor se îndrăgostise de o tânără bucureşteancă, pe care dorea să o ia de soţie. Este vorba despre hica hii 1 ambrino, ofiţer în Marele Stat Major, rotunjoara Jeanne Marie-V?

lentine Lambrino.

Regele Ferdinand intervine de îndată ce îi ajung \k urechi informaţiile despre intenţiile matrimoniale aici lui Carol şi îşi trimiteau] pe front. Îndrăgostitul prjjti se pricepe să obţină permisii pentru a se întâlni cu domnişoara Lambrino. Temându-se de noi intervenţii din partea tatălui său, el încearcă să se opună. Ia 2 septembrie 1918, el îi trimite regelui o scrisoare scurta în care, fără prea multe explic am, îşi

anunţa intenţia de a renunţa la tron.

Pentru a sublinia seriozitatea „hotărârii sale definitive”, prinţul trimite aceeaşi declaraţie şi lui Moseovici, liderul partidului socialist, cu rugămintea ca acesta să o prezinte în Parlament ALegându-l pe Moseovici, prinţul dovedeşte că se simte atras de socialişti, deci de partidul care luptă împotriva monarhiei şi, implicit, împotriva părinţilor săi.

Fără să se sinchisească prea mult de curierii sau intermediarii care sosesc unul după celălalt prinţul Carol traversează, împreună cu „Zizi” Lambrino şi însoţit doar de un aghiotant, graniţa rusească la Odessa, unde se vor caza la hotel „Bristol”. Oraşul este încă ocupat de nemţi.

În dimineaţa zilei de 4 noiembrie,

prinţul Carol îi cere ajutorul maiorului von Kressler, şeful Statului Major pentru a se putea căsători cu domnişoara Lambrino. Kressler transmite rugămintea primarului din Odessa, care nu se opune nicio clipă încheierii căsătoriei, luând legătura cu un preot. Nici acesta nu are nimic de obiectat deoarece ambii miri sunt majori.

Astfel, în jurul prânzului, apar la hotel primarul şi preotul, acesta din urma însoţit de doi cantori. Unul «între saloane fusese aranjat în graba ai palmieri şi cu flori. Martori sunt aghiotantul lui Carol şi un gustor din Hamburg, pe vremea aceea ofiţer în retragere în statul major al maiorului von Kressler.

Ceremonia este urmăriţi pe gaura cheii de cameriste şi chelneri curioşi. La sfârşit,

tânăra pereche este rugată să semneze în Cartea de Aur a oraşului Odessa.

A doua zi, prinţul iese la plimbare cu tânăra sa soţie la întoarcerea la hotel, îl aşteaptă trimisul regelui Ferdinand, un colonel din armata română, care trebuie să îl convingă pe prinţ să se întoarcă de îndată în ţară. Regele îi dăduse colonelului instrucţiuni preria, care trebuiau respectate întocmai: „Înainte să vă împuternicesc a utiliza forţa, vă rog să vă convingeţi că nu mai există într-adevăr nicio speranţă de a-l readuce pe prinţ la realitate. Încercaţi să îl convingeţi că este în propriul său interes. Dacă persistă în hotărârea de a se căsători, aceasta va însemna ruptura definitiva cu ţara şi cu părinţii săi, cu atât mai mult exi cât vrea să comită această enormitate în

ţară străină, sub protecţia celor care până nu demult ne-au fost duşmani4.

I’resa străină relatează pe larg despre „aventura amoroasă” a moştenitorului, în vreme ce presa autohtonă este silita să nu scrie nici măcar un cuvinţel despre aceasta. De aceea, Bucureştiul vuieşte, iar zvo nurile circulă mai abitir.

Însoţit de colonel, prinţul Carol revine în ţară. El declară însă că nu îşi va schimba decizia de a renunţa la tron. Văzând încăpăţânarea de care dă dovadă Carol Marghiloman şi Averescu îl sfătuiesc pe rege să accepte decizia fiului său. Doar Brătianu are curajul de a-i sări în ajutor. El consideră aventura de la Odessa o „faptă necugetată de tinereţe” şi încearcă să îl facă pe prinţ să se răzgândească. După

multă muncă de convingere, izbuteşte să-i determine pe prinţ să accepte anularea căsătoriei.

La 11 noiembrie 1918, Carol semnează anularea căsătoriei sale cu Jeanne Marie Valentine Lambrino: „Nu voi protesta împotriva anulării contractului de căsătorie încheiat la Odessa”. Însă doar câteva zile mai târziu, prinţul îi repetă tatălui său că îşi „menţine decizia de a renunţa la tron”. În aoplaşi timp, el o asigură pe soţia sa: „În ciuda anularii căsătoriei, nu voi înceta să mă consider soţul tău!”

Toate încercările disperate ale reginei de a 1 aduce pe Carol pe calea cea dreaptă rămân fără succes. La ce mai servesc acum toate victoriile Antantei, retragerea trupelor germane din Bucureşti şi înaintarea armatei

române spre Ungaria? Ce mai înseamnă cucerirea Transilvaniei şi crearea României Mari, câtă vreme moştenitorul tronului refuză să continue dinastia? Tot ceea ce obţinuse unchiul său Carol 1 prin muncă anevoioasa, tot ceea ce tatăl său, Ferdinand I, păstrase şi sporise prin lupte grele, este pus acum în primejdie de faptele necugetate ale unui tânăr de 25 de ani!

Deoarece prinţul nu doreşte să se întoarcă la Bucureşti împreună cu regele, porneşte cu regimentul său la drum. Îl urmează, câteva zile mai târziu, perechea regala. Se întorc la Bucureşti după doi ani je absenţa. Regina, călare, poartă drapelul regimentului ei de husari. Este escortată de generalul francez Berthelot şi de prinţul Nicolae, în vârstă de 15 ani.

Pentru a mai schimba gândurile lui *„prince rrodigue”,* tatăl îl trimite în Ungaria pentru a asista la intrarea trupelor romane în Budapesta, fortăreaţa duşmanuţui. Dar nici triumful armatei române, nici viaţa elegantă de la Budapesta nu îl pot face pe prinţ să uite iubirea pentru Zizi Lambrino. Când, în noiembrie 1919, armata naţională maghiară în frunte cu amiralul Miklós von Horthy se va apropia de capitală, românii vor prefera să părăsească Budapesta. Carol al II-lea şi Horthy se vor reîntâlni după 30 de ani, departe de Budapesta şi Bucureşti, în condiţii diferite, în exil pe malul Oceanului Atlantic.

Ceea nu s-a obţinut la Budapesta va trebui obţinut acum, la dorinţa unei mame energice, printr-o călătorie în jurul lumii. Ea

îi descrie fiului în imagini vii ce urma să vadă: Egiptul şi India, Japonia şi America de Nord. Acolo se va putea amuza după pofta inimii, va putea cunoaşte multă lume. Îngrijorată, regina este dispusă la orice compromis care fi va ţine departe de Zi/j Lambrino.

Cu puţin timp înainte de călătoria prinţul are un accident de călărie. Deşi acuză dureri puternice, doctorul Mamulca, medicul sau personal, nu constată nimic anormal. El bănuieşte că prinţul nu vrea decât să rămână la Bucureşti în apropierea doamnei lambrino. Deoarece primul accident nu este luat în serios, urmează un al doilea, menit să întârzie călătoria. Se vorbeşte despre un accident de vânătoare, în care prinţul a fost rănit de un glonţ în

picior.

În cele din urmă, însă, nu mai are de ales: trebuie să asculte de energica sa mamă şi să plece în călătorie.

În cursul absenţei sale de aproape un an, problema Zizi Lambrino este re/olvată definitiv. I se acorda acesteia o rentă de 110.000 de franci de aur. Această sumă reprezintă dobânda unui capital care îi va reveni după 20 de ani în cazul în care ea va respecta condiţiile impuse. Printre acestea se numără şi obligaţia de a nu mai păşi vreodată pe pământ românesc. Ea pleacă la Paris împreună cu fiul ei Mircea, botezat astfel după fratele lui Carol care murise de tânăr, şi va locui într-o vilă impozantă din cartierul Étoile. Fiul ei va urma şcoala de la Vanves, în apropiere de Paris. Fa însăşi îşi

va scrie şi publica memoriile sub titlul „Mon mari – roi Carol”. Mai târziu, ea se va muta la Cannes, unde, în urma devalorizării banilor, va trăi retrasă, în condiţii modeste.

O singură dată se va mai auzi de doamna Lambrino. În anul 1924, când va afla că (/le mari – roi Carol” a întâlnit o femeie care, potrivit ziarelor, ar putea să îi schimbe destinul.

Ea nu va accepta ca altă femeie să îi ia locul. Cu ajutorul avocatului Joseph Paul-Boncour, formulează în numele fiului ei pretenţii financiare, aducând ca dovadă o scrisoare a lui Carol din 1 august 1919.

„Deoarece sunt obligat să preiau din nou comanda regimentului meu, nu ştiu când ne vom revedea. Îţi scriu această scrisoare ca o garanţie. Recunosc că sunt

tatăl copilului pe care îl aştepţi. Repet că, în ciuda anularii acestei căsătorii nu voi înceta să mă consider se (ul tău.

Odată cu satisfacerea pretenţiilor financiare ale doamnei Lambrino, ea se va scufunda din nou în anonimat. Cealaltă femeie/ pe care o invidiază şi o urăşte, o va pune în curând în umbră şi va şterge definitiv din memorie numele de Zizi Lambrino.

12. „Felix România, Nube!”

În ciuda celor două declaraţii de renunţare la tron ale lui Carol şi a numeroaselor confirmări verbale ale acesteia, un alt moştenitor nu va fi proclamat. Ar fi şi greu de găsit alt candidat deoarece prinţul Nicolae este, după părerea părinţilor, chiar mai puţin potrivit decât

Carol să devină rege al României, se ştie că acesta preferă să trăiască fără obligaţii şi să facă doar ceea ce îi place. De altfel, el îşi va alege, fără a ţine cont de legile monarhiei, o

Karteneră de viaţă din popor. În afara prinţului ricoele, alţi pretendenţi nu mai există, deoarece vărul de la Sigmaringen renunţase la rândul lui.

Speranţa reginei se leagă, în continuare, de Carol, asta doar dacă nu s-ar renunţa la tronul României în favoarea altei dinastii. Pentru orgolioasa regină Maria, soluţia aceasta nici măcar nu intră în discuţie. Ea speră că acea călătorie în junii lumii va avea un efect benefic asupra prinţului şi că acesta se va decide să-şi asume sarcinile.

Între timp, la Paris are loc conferinţa

de pace a celor patru mari puteri. Pentru a putea profita de situaţia favorabilă României, regina pleacă ea însăşi

„.

ogn* OH mm

ca năonmpco l **Dis* <br nu pot şi safir pe primul** *Dws.* **i** *l-mxm*M9 t* & mT-pbck:* Jtasicc Apei ptates **mai iuuM! Apta fi preiinU hn** pMtanpk **Icchonale ale Râui & nâec Dofarogni rabia.** Bucovina» **Banatul** şi, mai **ales, întreaga** Tksrafiv Aoie» na **doar** mininle **pteţi** (fin” ***dkă*** **regiunea Grişurilar** p **Maramureşul lamstiu** tp **înlupi uitijiilt** kir-o **disperare i Ddpă cum** va inArturişi **mi târzii adă** uşa **fiuMAidu se** ki **urina enagksi** I

Rând pe rând, regina fi vizitează şi pe ceilalţi până când este sigur» că

făcut înţeleasa. O **doamna foarte maxnodar, afteaz*** **cofcaâphil Housţ.**

L-ai Uoţd Geo regfi jui-pe **imloncarciu**

Mtsu, care va prelua funcţia de ministru de externe.

Dar, după alegeri, şi Văitoianu va trebui să demisioneze. Această schimbare continuă de guverne şi instabilitatea interioară vor mai dura ani buni şi vor influenţa negativ dezvoltarea politică a României.

În problemele de politica externă, însă, exista cu atât mai multă unitate.

„Enormele” pretenţii teritoriale ale României sunt prezentate de vorbitori din teritoriile respective cu argumente istorice şi sociale.

Pentru Basarabia vorbeşte Tache

Ionescu. FI cere unirea cu România „pentru totdeauna”, căci Basarabia „mai bine piere decât să renunţe la unirea cu ţara mamă!”

După aceste afirmaţii curajoase, Xistor declară.

„Unirea Bucovinei cu România s-a petrecut din proprie voinţă. Aşa am decis şi nu dorim să modificăm această decizie!”

În numele Transilvaniei, Vasile Goldiş dă asigurări: „Ţara pe care o reprezint a fost animata întotdeauna de speranţa că, într-o bună zi, se va uni cu România!”

Aceste „fanfaronade în Parlamentul României” ale celor „eliberaţi” nu pot să nu stârnească zâmbete.

Dacă Haut-Conscil va satisface dorinţele României o va face numai pentru a slăbi Bulgaria, Rusia, Ungaria şi Austria.

România Mare apare abia datorită tratatelor semnate la Paris.

Acest nou regat este acum aproape la fel de mare ca Spania; are 163 milioane de locuitori, faţă de 7,5 înainte de război. Fiecare al treilea „român” este bulgar, rus, ungur, şvab sau sârb.

Aceste „minorităţi” care, în unele regiuni din Basarabia sau Transilvania nici nu sunt minorităţi, trebuie acum integrate în noua formaţiune statală.

Drepturile naţionale şi culturale ale minorităţilor sunt stabilite în „hotărârile de la Alba Iulia”. În realitate, însă, românizarea va fi impusă cu forţa prin ştergerea oricărui detaliu care ar putea aminti de Ungaria. Astfel, în comuna Des va fi agăţat un afiş pe care **se** poate citi: „Oricine vorbeşte

ungureşte va fi aspru pedepsit!”

Pe de altă parte, perechea regală încearcă să câştige prin favoruri încrederea populatei din Transilvania.

Regina Maria decide să pleoe pentru câteva săptămâni la tratament la Sovata, şi îi recomandă şi fiului ei să petreacă câteva luni pe frumoasa vale a Bistriţei, unde va putea să acorde atenţie şi îndcktnknrii sale favorite: vânătoarea.

Exact la data stabilita, prinţul Carol se întoarce din călătoria în junii lumii. Aceasta dovadă de punctualitate este apreciata corespunzător, deoarece toată lumea **se** aşteaptă la surprize neplăcute din partea lui. Mama sa vede în respectarea duratei stabilite de rege o garanţie că fiul ei este dispus să se supună. La sugestia ei, despre

trecut nu **se** mai suflă o vortă. Regina doreşte ca toată lumea să **se** poarte ca şi cum nunta şi renunţarea la tron nici n-ar fi avut loc vreodată. Se vorbeşte din nou despre „prinţul moştertriof”.

În săptămânile care urmează, regina poate observa cu plăcere că prinţul se străduieşte să îi respecte dorinţele. Ea consideră oportun momentul pentru a pune în practică un proiect de căsătorie pentru fiul ei soppciaminc Deei **lancen şi** Rmnomi m (Bt

OaMtaiin I al ***Gnât?*** **y a soţiei sale Sophig, sora km Wfeekn** d **lumea.** 9 * **«cmy srefe Hol»**

ueoareoe praţesa insanem esn ingpima ckjb **cu prinţul moştenitor Guiţe (n-ai târziii George al IMVF âţd**

Caroltf poate vedea akaaa. **La scot**

Îijjlas **«HMŢ**>Jai **Bena** ase Scă S **caweai MtfcM**-Iwialiafraauil Miliaii a lui **care!** poate fi t (18**”—*i dnpt** pateica odor **de la Curte, prin maai tir a ir**hfnmfnrar Tiat **tra Tiia irţşia rairam cu pna nalte sperând Tatăl ci fusese deţiuni** ca i» **de tai ori şi a** aaaril **ki esril. Baticul ei Caeorţel, anat aassinat la Salonic Fratele ei a trebuit să abdice dedtaaâw**

În **Români a» *mitmMA* căsătorie a strănepoţilor iar Mfeţţfă el se afla o fisa de** Jege **pe** Btul poponilut: **va veni pe hune MăiM. fini ptiulâi muşlenitaare astfel estte asigurata şi a prin generaţie a dinastiei de Stgman**bl

uum reya Mang mmnnma ce tearpa ce bucurie a pnyw Jsţiti la aflarea *viţim*

despre naţii lui Mihal. Spemţefe le fuseseră todepinic dnwtia este sabota Tisul RamAmn Mari se bnpfirase. Duşmanii mâna pot auMiţax Rusia este slăbit* de revoluţi Buţggi după patru iJl/Immâp **– sleită de puteri Austro-Ungaria – distrusă, iar Imperiul German – dezarmat. Ca şi unchiul său» WUhehn I, iigeh. Ferda-l poate sponc» Ce** e **lambare asortaie graţie veanfr i divine!”***

13L *înconmmm de la AUM luhu*

yqtfiu a conaohda peiriţia aternă a României *Ml* **reyle lerdumal fiţi doreşte o lereuaane de încoronare io inima lecucenăei Trarattvann h Alba fadfal. Această demonstraţi din Catedrala încoronăm» organizată patra Ungara,**

trebuie; teâC amămtă o vreme din cana certurilor din parlamentul de la Bucureşti Atia b 15 octombrie 1922 acest phn poa Se fi puste aplicare.

Cto trei srte de ara ki *mwă,* marele emu al Rankrei Mihai Viteazul unise, la Alba Iulia, Moldova, Mondenia şi Transilvana Mi-un linyii stai. lufiuăl de Sfântul Ştefan, icot oraş a fost dastras de mai noile an ai decursul iafcorieţ doar Catedrala, simbol d taooranării, a rămas ki picioare. Aici sunt înmormântaşi eroo Tranzitvantoi: invmătnnil tureflor.

Iancu de Hunedoara, primul prinţ al Transilvaniei, Ioan Sigismund, alături de mama sa, regina faabella, şi prinţii Ştefan Boskai şi Gabriel Bethlen.

Aki, deasupra acestor morminte, va fi celebrat Te Deumul, cu ocazia unirii celor două coroane. Escortate de un escadron de vânători de munte, în sunetul goarnelor, coroana regală de oţel şi diadema reginei vor fi purtate spre Catedrală de Brătianu, Mărdărescu şi Văitoianu. La intrare, mitropolitul Miron Cristea va prelua însemnele regale, purtându-le cu mare pompă în biserica în ziua următoare, ziua încoronării, se formează o coloană condusă de prinţul moştenitor Carol şi de mai tânărul său frate Nirolae. În urma acestora vin surorile lor, reginele Greciei şi Iugoslaviei, apoi, într-o caleaşca trasă de patru cai albi, cuplul regal. Urmează miniştrii Brătianu şi Iorga, Averescu, ca şi reprezentanţi ai ţărilor prietene, printre

care şi mareşalul Fbch.

Este intonat imnul naţional sunt înălţate drapduri şi spade.

În Catedrală, mitropolitul celebrează slujba de sfinţire a coroanelor. Se formează apoi coloana care va ieşi în piaţă. Ait>la fusese amenajată o tribună pe care, sub un haldachin, sunt aşezate cele două tronuri. Lângă acestea va sta prinţul moştenitor Carol, martor la festivitatea depunerii jurământului regal faţa de România Marc; ceremonie condusă de preşedinţii Senatului, Ferochide, şi al Camera Deputaţi cuvintele jurământului. Apoi Ferdinand I îşi pune coroana, regina se înclină în faţa lui, iar el îi va aşeza diadema pe creştet

RAsuna clopote, salve de salut care dau şi semnalul pentru începerea paradei celor

40.000 de oşteni.

Prinţul Carol îşi conduce primul regimentul în faţa fericitului sau tata. Apoi regina Maria va prelua comanda regimentului ei 4 de roşiori. Ea galopează în fruntea acestora până în faţa tribunei, unde se va îndrepta spre rege/ oprindu-şi dintr-o singură mişcare bidiviul în faţa comandantului suprem al armatei şi prezentându-i raportul Ovaţii asurzitoare întâmpina aceasta demonstraţie de curaj a reginei. După terminarea paradei, mareşalul Foch va rosti admirativ: *u Vraimtnt! Unt reine!”*

Câteva zile mai târziu, aceeaşi ceremonie va avea loc şi în parcul Carol I din Bucureşti. Aceasta este urmata de o reprezentaţie de gala la Teatrul Naţional cu

opera „Aida”. La scena marşului triumfal al armatei învingătoare, când răsuna fanfarele şi se aud cuvintele „Salutare şi mulţumire ţie, salvator al neamului!”, publicul se ridica ***în*** picioare şi ovaţionează îndelung perechea regala.

S-a renunţat într-adevăr, la visul legat de imperiul României Mari. Dar ce mult s-a obţinut! în ciuda multor lovituri tânăra dinastie Sigmaringen a supravieţuit războiului şi a ieşit triumfătoare. Regele şi regina au de ce să mulţumească destinului, mai ales dacă se gândesc şi la soarta altora: ţarul şi ţarina Rusiei, asasinaţi, Habsburgti, răspândiţi în cele patru vânturi, varul lor de la Berlin, pe care duşmanii vor acum să îl aducă pe banca acuzaţilor, în exil…

Capitolul în Madame Lvpocii

y) enini o mare părere; aşa cam st vrea **a fi JI Ronrinia» npitili no prea se** ridici la **metal ajteplaLToteg Mpilmrit**ie Bifttaii Mwiniigaoo**} qi de pe Dkafaona i a4 hmnfcama Mi-an adevtat „petit Pkrirt” a itnat ki lua de** proiect.

Când ajungi la **murdara Gara de Nord,** ai nztfee **de stal fiingnieie dfeliii mai răsările din qgymvjma viraaw, iimt iâânmiamyaaiaqg se afla miamls aoriaaad Atwiradl că am cupola**

Nu departe se afli nucul şi nu prea frumosul palat negai în interiorul acestuia, ***în*** afară de casa scărilor şi sala tronului, nimw nu aminteşte că acesta ar fi un palat încăperile sunt pline până la refuz de mobila bătrânească, rămasă acolo încă de pe

vremea lui Carol 1. Nici nu e de mirare că regina doreşte să scape din această lume prăfuită şi că prefera Cotroceniul, unde şi-a amenajat încăperile pe gustul ei.

„Petit Paris se termină brusc la intersecţia dintre Calea Victoriei cu Bulevardul Elisabeta, la dichisitul Cişmigiu, cu aglomeratele lui cafenele.

Dincolo de această zonă eleganta a oraşului se întind străduţe murdare până spre ponositul cartier evereiesc şi spre un altul, înghesuit oriental Aici, în ateliere întunecate şi pe tarabe improvizate, se desfăşoară un negoţ asiduu. Bragagiul îţi oferă braga şi zahăr ars, precupeţul – legume şi fructe, simigiul vinde gogoşi cu brânză, plăcinte cu carne şi covrigi cu susan.

Deasupra acestui cartier de negoţ pestriţ şi zgomotos tronează Mitropolia, catedrala ortodoxă româna a Bucureştiului, veche de 300 de ani. În interiorul ei, sicriul de argint cu moaştele Sfântului Dumitru. O dată pe an, acestea sunt purtate într-o procesiune prin oraş. În această biserică în stil bizantin, doamnele cuvioase ale Bucureştiului asistă la slujbă, pentru ca apoi să plece, în caleşti trase de bidivii focoşi, la promenadă pe Calea Victoriei şi pe Şoseaua Kiscicff.

Cei care aparţin unei anumite caste îşi pot permite să folosească aceasta şosea eleganta drept pista de

urse. Apoi, lumea bună a Bucureştiului îşi dă întâlnire în patiseriile de la şosea. Doamnele sunt îmbrăcate după ultima modă

de la Paris, domnii poartă costume după modelul englezesc, iar ofiţerii imită stilul „Walzertraum”, fără însă a-i putea ajunge din urma pe eleganţii locotenenţi vienezi. În aceste cea un ale Capitalei, cei care trăiesc în lux saluta cu bucurie orice şansă de a demonstra de ce sunt în stare.

Chestiunile de ordin moral sunt tratate cu îngăduinţă.

Kiderlen-Wâchter, care a locuit multă vreme în Bucureşti ca ambasador al Germaniei, afirmă, în notele sale, că la Bucureşti poţi cumpăra orice femeie.

Depinde doar de cât de mare este cecul!

Contele Czernin, ambasadorul Dublei Monarhii, cunoaşte societatea bucureşteană foarte bine şi s-a amuzat de multe ori pe

seama ei. B a declarat (auto* rului): „Fiecare român are un titlu de nobleţe. Se supără dacă acest titlu, de multe ori inventat de el, nu este băgat în seamă. De aceea, sfatul meu ar fi ca fiecărui român care posedă cel puţin o pereche de pantaloni intacţi să i te adresezi cu *mm princer*.

Deoarece în Bucureşti marea majoritate a doamnelor sunt divorţate şi recăsătorite, există în permanenţă dificultăţi cu eticheta. Rivalele trebuie ţinute departe una de cealaltă şi necum aşezate lângă foştii soţi! Ambasadorului german Bernhard von Bttlow i-a venit o idee pentru a evita aceste dificultăţi. El a decis să folosească mai multe mese mici în locul uneia foarte mari. Metoda a fost adoptata în curând şi de

colegii săi.

În capitul Cin Virt CMMR aekialţăiaiii Mail uaMlar, **guiiuni Bucureşti la ore a & îstă** de mdte **ori p** nmkil **remL Duicaura** boia» reyle a **trebui să ictme**fe h balul **dmnod** an. **va trimite** ki locul **sân** pe prinsul **Garai.**

În sala knpodotntă festiv’s an adunat deşa ofiţein diiprii PtowgMMiev **ki vmne ce doamnele au luat**

Prinţul Garai apare ki capul setrilor, **(Ail din** osae pafpK. \ u **paşi ciasuuu** cotjuara **an să** peuru **a se** anciuia **în laşa** în Mamimor **ne în** omem.

trape balni. Priitul moştenim poart-unfan»

— An A» lă înri A» Rwhn. Wpptrf nu dărâmză **discuta ga diţen mai ki vJntă ai**

statuka **maţor. În nu porul** dincuţiei, prinţul devii tnaJC **ininnşiM şi** nervos. **Privirile sale unn Aresc o tfMtt femeie de circa** 22 **de** ani, **cu păr roşu tijyac li** îi **Mini fine» oda man şi** ocpresnfL **Rujam** ulei de **dans este un** tânăr **ofiţer Glnd se** opreşte muriră, **acesta o** camaiutgtaapoi **fa estrada, iar ea îi an**

În **momentul ki care** oithLSlra **ataca un alt val, punţol se kidrespta spre** doanana **cu când roşu** tafpm ***şi* o invitt** b **dana. Prinţesa Elena** râmtme **la palat, alături de regele bolnav. Celelalte doamne din nofaoun ponfemle Ghioc Obibey şi Slnua se sunt preseiuata ia am rusesc ponna ia oară anamam mr.**

Un tânăr locotenent o urmăreşte admirativ pe doamna Lupescu, aflată acum

la al doilea vals cu prinţul moştenitor: „Puteţi să spuneţi ce vreţi, femeia este într-adevăr deosebită. Îl pot înţelege pe prinţ foarte bine!”. Locotenentul amuţeşte brusc ţintuit de privirile maiorului, care adaugă: „Îmi amintesc că bătrânul Lupescu şi-a dat seama demult de calităţile excepţionale ale fiicei lul Fiind un om cu stare, a putut să îi ofere o educaţie bună. Care Îi prind e bine acum!”

„N-ar trebui să-şi facă prea multe speranţe!”, adaugă un locotenent major. „Îl cunosc bine pe prinţ.

Trece ca un fluture din floare în floare Nu caută decât o aventură, nimic altceva. Mâine numele Hienei Lupescu va fi uitat!”

„Ciudat lucru acest nume, Elena, pentru noi românii1”, spune maiorul.

„Prima dragoste a regelui a fost Elena Vâcârescu. Prinţesa moştenitoare este tot o Elena, iar acum o avem şi pe Elena Lupescul.

„Vom mai auzi de aceasta femeie frumoasă”, adaugă locotenentul major. „Poate că această Elenă va fi ca Elena din Troia, femeia caic are pe conştiinţă războiul troian]”.

15. ***Duduia***

I* n dimineaţa următoare, Bucureştiul nu vorbeşte decât despre balul de la Cazinoul Militar şi despre valsurile dansate de prinţ. Când se mai află şi că prinţul a vizitat-o pe doamna Iupescu în apartamentul ei, vestea acaparează atenţia. Se vorbeşte deschis despre aventura moştenitorului tronului, deşi la curte nu se

aflase, deocamdată, nimic.

În cele din urmă, însă, aghitotantul regelui, Zwiedinek, se vede nevoit să raporteze incidentul.

Regele nu dă pentru început crezare zvonurilor, iar când i se dau amănunte, îşi iese din fire. El pusese tot ceea ce se petrecuse pân* atunci pe seama tinereţii şi a lipsei de experienţa a prinţului. Acum, însă, Carol pune din nou în primejdie dinastia şi tronul. Situaţia era acum cu atât mai grava aitjirintulttactori şi tata de familie. Regele îi spune aghiotantului său cuvinte asemănătoare celor rostite de împăratul Franz Josef despre fiul său Franz Ferdinand: „Dragostea îţi răpeşte demnitatea!”

Seara, când prinţul Carol se întoarce la

palat, valetul său, Clatzeder, îi şopteşte încă din hol că Majestatea Sa doreşte să îl vadă numaidecât

Apartamentele şi biblioteca regelui sunt situate în aripa din stânga a palatului. Aici îl va primi el pe fiul său. Foarte agitat regele îi atrage atenţia prinţului că are deja 32 de ani, că este moştenitorul tronului, că are obligaţii faţa de ţară, faţă de familia sa, faţa de soţie şi faţă de micul Mihai. Căsnicia este sfântă şi trebuie respectată. După acestea, regele îi cere prinţului Carol să „rupă fără întârziere orice relaţie cu aceasta femeie!”

Regina, care de obicei nu îşi pierde foarte uşor cumpătul, este pe punctul de a ceda nervos. Ea, care a ştiut întotdeauna să acţioneze energic în orice situaţie, constata

că a ajuns la capătul puterilor. Nu mai ştie cum să-şi influenţeze în bine imprevizibilul fiu. Fire impulsiva, ar vrea, în deznădejdea ci, să se ducă pe loc la iubita fiului ei şi să o roage, oricât ar costa-o, să renunţe la Carol şi să părăsească ţara.

Regele, însă, nici nu vrea să audă de o astfel de umilinţa. Printr-un intermediar, el îi dă de înţeles doamnei Lupescu că va trebui să respecte decizia luata de rege.

Elenei Lupescu nici nu Îi trece prin gând să renunţe la prinţ să asculte de rege sau să părăsească România.

Cu atât mai puţin dispus se arata prinţul să renunţe la femeia iubită.

Pentru a putea medita în linişte la cele ce vor urma, regele Ferdinand se retrage la domeniile regale de vânătoare de la

Giurgiu, în aceasta primăvara, Dunărea a inundat terenuri întinse de-a lungul malului. Aici hălăduiesc în voie raţe sălbatice, bâtlani, pelicani, dar şi lupi şi râşi. Urmărind un bâtlan, regele se împiedică de un ciot şi se răneşte foarte grav. FI va fi nevoit să zacă multe luni în pat şi nu se va putea ocupa îndeajuns de împiedicarea aventurii prinţului moştenitor.

Deoarece regele afla că prinţul se întâlneşte în continuare cu doamna Lupescu şi că nu dă niciun semn că ar vrea să renunţe la ea, el decide la 2 iunie 1925 să-şi modifice testamentul, luând în considerare noile împrejurări apărute odată cu intrarea în joc a doamnei Lupescu.

Chiar dacă regele, bolnav încă, şi nefericita prinţesă Elena şi-au pierdut

speranţa că se va schimba ceva, regina nu renunţă. Ea se gândeşte la efectul benefic şi tămăduitor al călătoriei pe care prinţul o întreprinsese

În urmă cu cinci ani. Ea doreşte să-şi trimită din nou fiul în călătorie, numai pentru a-l despărţi de iubita lui.

În timp ce regina îşi bătea capul cam pe unde l-ar putea trimite pe prinţ pică vestea morţii mătuşii ei, regina Alexandra a Angliei”. Ei îi vine ideea de a-l trimite pe Carol la Londra să asiste la ceremonia funerară ca reprezentant al Casei Regale a României. Poate că acolo, în ţara bunicului său, lângă severul prinţ Alfred şi în acea atmosferă de sobrietate englezească, prinţul se va trezi la realitate.

Înainte de plecarea spre Londra, regele

îl pune pe Carol să-şi dea cuvântul că se va întoarce în ţară înainte de Crăciun.

Strănepot al reginei şi fiu al unei *Princtss Royal,* al reginei României, prinţul este întâmpinat la Londra mai mult decât prietenos. Ce diferenţă între demna şi severa Londră, prinsă în chingile tradiţiei, şi oraşul plăcerilor superficiale care este Bucureştrul! Prinţul Carol înţelege, în sfârşit, de ce mama lui l-a trimis aici, ce avantaj este să în moştenitorul tronului unui regat mare şi să fb onorat ca atare.

Împreună cu ceilalţi reprezentanţi ai caselor regale ale Europei, prinţul o va conduce pe ultimul drum pe mătuşa sa Pe sicriul ci a fost depusă coroana regală cu briliante, care fusese adusă special din Tumul Londrei.

Răpăit de tobe, steaguri coborâte în berna, săbii înălţate pentru salut, comenzi şoptite, mulţimea cu creştetele descoperite, privind din spatele gărzii regale trecerea alaiului îndoliat Unii încearcă să identifice persoanele care urmează sicriul: acesta este preşedintele Franţei/ acela este maharajahul Jaipurului, iar cel de dincolo este prinţul moştenitor al României!

Odată ajuns la castelul Windsor, sicriul este purtat spre capela St. George”, luminata doar de rarele palide ce pătrund prin vitraţii Din balconului corului răsuna litania nesfârşită, întreruptă doar de rugăciunile diaconului de Windsor. În timpul acestei lungi ceremonii, prinţul are timp să se gândească la problemele sale. Aici, departe de Bucureşti, scăpat de presiuni,

poate cumpăni în tihnă. Poate decide dacă, la plecarea din Londra, se va întoarce la familia sa ori va rămâne în străinătate, trimiţând după femeia iubită.

El înclină spre cea din urmă soluţie.

Ascultându-l pe mareşalul curţii, care citeşte cu voce monotona titlurile defunctei: „… şi **a** coloniilor şi dominioanelor” din **Euâopa,** Asia, Africa, America şi Australia, împărătească a Indiei, apărătoare a ***credinţei”,*** prinţul se hotărăşte să ia taurul de coame.

Morţii cu morţii, viii cu viii! O viaţă cu „duduia”, cum îi place să o alinte pe femeia iubită.

Răsună orga în capela St. George. În sunetele ei, sicriul cu trupul neînsufleţit al reginei Alexandra **este** coborât întriptă.

Dangătul **clopotelor** de la Windsor şi salvele de tun îi aduc un ultim omagiu îndoliat Pentru prinţul Carol, ele înseamnă cu totul altceva: salutul unei vieţi noi, pe **care** vrea să o înceapă alături de Elena Lupescu.

16. ***A treia şi a patra renunţare la tron***

Se apropie Crăciunul, fără ca la Bucureşti să fi sosit vreo veste de la prinţul Carol. Întrebat despre Alteţa Regala, ambasadorul României în Anglia răspunde că acesta ar fi plecat,» din motive necunoscute”, în Italia.

La ordinul regelui Ferdinand, doamna Lupescu este supravegheata discret de către poliţie, dar nu se raportează nimic suspect. Ea nici nu primeşte scrisori din

Italia şi nici nu pare să facă pregătiri de voiaj.

Regina Maria mai trage nădejde că fiul ei le va face tuturor o surpriză revenind acasă în ziua de Crăciun, în seara de Ajun, regele primeşte o scrisoare datată Veneţia, 24 decembrie 1925. Frumos cadou îi face prinţul tatălui său! în aceasta epistolă, prinţul declară scurt şi concis că renunţă, pentru a treia şi ultima oară la tron. Nu pomeneşte nici de promisiunea făcută tatălui său, nici de iubita sa. El îşi justifică hotărârea invocând divergenţe cu liberalii şi cu Ionel Brătianu.

Nu ti convine că liderul liberalilor se poartă cu regele, de parca el, Brătianu, ar şedea pe tronul României.

În aceasta a treia renunţare la

succesiune, prinţul cere „să fie şters din registrul familiei regale şi să i se acorde dreptul de a trăi sub alt nume”. El se obligă să nu mai calce în România vreme de zece ani.

Chiar în aceeaşi seară, regina îi scrie la Veneţia năbădăiosului ei fiu, pentru a-l convinge să renunţe la intenţiile sale şi să se întoarcă în România. Ea îi spune că nu se renunţă la o coroană regală pentru o doamnă Lupescu. (Această scrisoare va fi publicata mult mai târziu, pe 10 mai 1941, Ziua Naţionala a României, de către mareşalul Antonescu).

La porunca regelui Ferdinand, ministrul Hioto pleacă la Veneţia pentru a-l convinge pe prinţ să se răzgândească. Deşi ministrul va petrece trei zile la Veneţia, amintindu-i

prinţului de jurământul şi de obligaţiile sale, misiunea eşuează.

După plecarea mareşalului Curţii, prinţul părăseşte şi el oraşul lagunelor pentru a se duce la Milano. De acolo trimite, la 28 decembrie 1925, o nouă scrisoare, cu o a patra renunţare la tron. El confirmă prin aceasta cele declarate în prima scrisoare, cea trimisă de la Veneţia. Încheie astfel: „Renunţ la toate drepturile care îmi revin conform legilor ţării, asupra fiului meu şi asupra bunurilor acestuia. Această decizie este definitivă!”

Ionel Brătianu i se adresează la rândul lui, mai mult de formă, prinţului, în numele guvernului, rugându-l să se întoarcă în România. Ceea ce îşi doreşte de fapt Brătianu se va şi întâmpla: apelul său va

rămâne fără răspuns.

Între timp, prefectul poliţiei bucureştene trebuie să constate că doamna Lupescu reuşise să-i păcălească pe cei care o supravegheau şi părăsise oraşul. Nu există, însă. motive întemeiate pentru a o împiedica să piere din ţară.

Perechea îndrăgostită se regăseşte la Milano, unde prinţul şi „duduia” vor locui o vreme netulburaţi într-un hotel de pe via Alessandro Manzoni. Vor fi descoperiţi de un reporter, care îi recunoaşte pe prinţ şi pe doamna Lupescu inGalleria Vittorio Emmanuele.

Încep să circule zvonuri care de care mai ciudate, pe care ei nu le pot stăvili în niciun fel. De pildă, acest reporter milanez susţine ca doamna Lupescu este una şi

aceeaşi persoană cu o faimoasă dresoare care poposise în 1920 la Milano cu un circ ambulant. Era o minciună, dar prinţul şi doamna Lupescu se văd nevoiţi să părăsească oraşul în februarie.

Ei pleacă la Paris, unde închiriază o garsonieră şi locuiesc, *ca* studenţii, pe „Boulcvard Mkhe”. Dar fericirea nu va dura prea mult. Persoane atât de interesante nu pot rămâne multă vreme incognito în acest oraş dornic de senzaţii. Ziarele încep să scrie despre ei, presa bulevardieră publică articole lungi despre „L’aventure d’amour du Prince Căror. Apare chiar un roman întreg, intitulat „Au Pied du frâne”.

17 ***Prinţul Mihai devine moştenitorul tronului***

Relatările de senzaţie despre prinţ şi

„duduia” sa nu întârzie, fireşte, să ajungă şi la Bucureşti.

La Palat ele stârnesc mare supărare. Nemulţumit este şi guvernul, iar liberalii se distanţează de prinţ, vorbind despre comportamentul său din străinătate ca despre unul „ruşinos, nedemn şi profanator de ţara”. Este momentul în care lgngi Şffifr” 1” d*>vii*> duşmanul înverşunat al lui Caroji

Regele convoacă, pe 31 decembrie 1925, Consiliul de Coroană, pentru „a pune capăt acestei situaţii imposibile, create de renunţarea la tron”. De asemenea, el convoacă pentru 4 ianuarie 1926 Marea Adunare Naţională.

Regele va prezida Consiliul de Coroană, care are loc la Sinaia. El anunţă din capul

locului că accepta renunţarea la tron a fiului său mai mare şi propune un Coxâure Regenţă pentru grirulă Hg**păfnjfmfni** râui Jh care regele ar muri Inănteraihâi să ajungă lamajorar Regina Mafia, Ionel Brătianu, Barbu Ştirbey şi alţi trei miniştri se declară de acord cu propunerea. La sugestia lui Brătianu, Consiliul de Regenţă urmează să fie compus din prinţul Nicolae, patriarhul Bucureştiului (la vremea aceea – Miron Cristea) şi preşedintele înaltei Curţi de Casaţie (Buzdugan). Spre dezamăgirea el regina trebuie să accepte că Brătianu nu a inclus-o şi pe ea în Consiliul de Regenţă.

La Marea Adunare Naţională, se dă citire, înainte de a da prilejul partidelor să-şi expună opinia cu privire la succesiunea la tron, declaraţiei regelui Ferdinand: „Cu

adâncă durere trebuie să constat că Alteţa Sa Regală, prinţul Carol, nu mai doreşte să îndeplinească sarcinile ce îi revin ca prinţ moştenitor. Având în vedere aceasta decizie şi îngrijorat de viitorul ţării şi, implicit, al coroanei, mă văd nevoit să vă prezint documentul de renunţare la tron a prinţului Carol şi să vă rog să îl acceptaţi, aşa cum l-am acceptat şi eu. Doamnelor şi domnilor deputaţi, urmare firească a deciziei Alteţei Sale Regale, vă rog a recunoaşte că succesiunea la tronul României îi revine de drept Alteţei Sale Regale prinţul Mihai, urmaşul direct, conform dreptului primului născut pe linie bărbătească".

După aceasta luare de poziţie a regelui, preşedintele Marii Adunări Naţionale va da cuvântul mareşalului curţii, Hk>to, pentru

ca acesta să poată relata convorbirile pe care le avusese cu prinţul Carol. Abia apoi iau cuvântul şi reprezentanţii partidele».

Cei mai mulţi dintre ei se declara de acord cu numirea micului prinţ Mihai ca succesor la tronul României şi cu înfiinţarea unui Consiliu de Regenţa, pentru cazul în care ar fi necesar. Doar liderii Partidului Naţional şi al Partidului Ţărănesc au obiecţii. Maniu şi Iorga, foşti profesori ai un Carol, sunt de părere că nu trebuie acceptată decizia de renunţare la tron a prinţului.

Iorga este convins că prinţul va reveni cât de curând cu picioarele pe pământ şi se va întoarce plin de remuşcări. H, Iorga, îl ştie pe prinţ încă din tinereţe şi este sigur că va avea dreptate. Înainte de a se trece la

vot Iorga şi Maniu dau următoarea declaraţie în numele partidelor lor „Suntem de părere că înfiinţarea unui Consiliu de Regenţă este prematură. De aceea ne vom abţine de la vot!”

În urma sufragiului, prinţul Mihai este numit moştenitorul tronului României, iar Consiliul de Regent poate fi înfiinţat

Pentru a putea legaliza această situaţie, trebuie schimbata legislaţia. Brătianu doreşte să adauge un paragraf special, prin care să i se interzică prinţului Carol să mai calce vreodată pe pământ românesc.

Celelalte partide vor refuza, conskferând că perioada de zece ani pe care prinţul Carol şi-o autoimpusese era suficienta.

O proclamaţie care să dea de poporului

de ştire despre schimbarea survenită în succesiunea la tron *va fi* formulată de Brătianu. Când ea va fi înaintată regelui spre semnare, acesta cere modificarea unor pasaje.

Brătianu respinge obiecţiile, trimiţându-i pe prinţul Ştirbey la palat pentru a-l convinge pe rege să semneze documentul în forma iniţială. Timp de două ore, acesta se străduieşte să-l facă jk» rege să se răzgândească, fără a obţine, însă, semnătura. În cele din urmă, Ştirbey îi va aminti ameninţarea lui Brătianu, şi anume că „în joc este viitorul dinastiei”. Abia atunci, încolţit, regele Ferdinand I îşi va fţme semnătura pe proclamaţie.

Pentru a ne da sşăma ce anume îl nemulţumise pe rege în formulările lui

Brătianu, iată câteva fragmente din acea proclamaţie. Paragrafele cu pricina se află la sfârşit. Proclamaţia este adresată, după dorinţa lui Brătianu, către el însuşi, care urma să o transmită mai departe populaţiei:

„Dragostea mea de ţara… mă obligă să mă gândesc că nepotul meu, care este încă un copil, va fi ceicare va moşteni coroana. Pac un apel către toţi bunii români să-l ajute în asigurarea liniştii şi progresului ţârii.

Această sarcină le va reveni mai ales prinţului Nicolae şi membrilor Consiliului de Regenţă. Când privesc spre viitor, nu o fac niciodată fără a mă gândi cu dragoste de părinte la iubitul meu fiu Carol. Sunt convins că el, ca orice bun român care îşi iubeşte patria, va face totul pentru a-i asigura progresul sub domnia fiului său şi a

urmaşilor acestuia. Ca tată, îmi doresc să-l revăd, dorinţă care nu mi se va îndeplini, deoarece nu doresc să pun în primejdie liniştea din ţară. Din acelaşi motiv, d rog şi pe el să-şi amintească de promisiunea făcuta, aceea de a nu se ***trthnrcetnfaft*** fora guvernul şi k „l” **ymhlfiFfW tiimţ Est*»** necesar ca hui meu să respecte noua situaţie legala, creata prin renunţarea **sa** ia tron, aşa cum li dictează datoria de fiu şi de **tata,** datorii pe care şi le-a asumat singur şi nesilit de nimeni”.

Aceasta proclamaţie, din care răzbate clar ameninţarea lui Brătianu la adresa prinţului Carul, nu va fi primită prea bine de către populaţie, tocmai din cauza tonului ei mult prea aspru. Se crede chiar ca prinţul nu ar fi renunţat de bunăvoie la tron, ci că

la mijloc ar fi fost un complot al lui Brătianu şi al liberalilor.

Prinţul Carol va infirma de bunăvoie aceste zvonuri, adresându-i mitropolitului Cristea o declaraţie. Aceasta va fi publicata la 26 februarie 1926: „Se crede că aş fi victima unei conspiraţii, că aş fi fost silit să iau aceasta decizie. Pot să vă asigur că am acţionat din proprie voinţă şi conştient de urmările gestului meu.1. În decursul anului 1926 se vor mai da multe proclamaţii la Bucureşti, dar vor persista bănuieli şi suspiciuni, se vor da declaraţii şi dezminţiri la declaraţii. Problema centrala nu va fi. Însă, niciodată atinsa, iar numele pe care 11 ştie toată lumea va râmânc nerostit: Elena Lupescu!

18. Liniştea de dinaintea furtunii

*I** n pofida explicaţiilor şi asigurărilor de tot felul, în cercurile guvernamentale domneşte nesiguranţa. La aceasta se adaugă şi zvonurile din ce în ce mai intense cum ca regele Ferdinand s-ar îi îmbolnăvit grav în urma ultimelor întâmplări. Parlamentarii care îl văzuseră pe rege la 14 noiembrie (1926) consideră perfect îndreptăţită îngrijorarea faţă de starea de sănătate a regelui. Maniu spune chiar că regele este „un om marcat deja de moarte”.

Aşa se face că iau naştere temeri legate de succesiunea la tron. Mulţi cred că, dacă regele moare, prinţul Carol se răzgândeşte şi revine în ţară. Nu se îndoieşte nimeni că Partidul Naţional şi cd Ţărănesc ar saluta o asemenea iniţiativă a prinţului. Unii, care dofesc să se bucure în continuare de

favorurile prinţului, fac drumuri la Paris, pentru orice eventualitate.

Printre aceştia se numără şi deputatul Popovki. La întoarcerea din călătorie, el va găsi în Capitală o atmosferă atât de încărcată şi tensionată, încât o va descrie ca pe „liniştea de dinaintea furtunii”.

Cât de gravă este situaţia din România reiese şi din faptul că doi adversari politici ca Brătianu şi Averescu s-au apropiat pentru a forma un front comun şi pentru a combate pericolul unui puci în cazul morţii lui Ferdinand. Ei sunt de acord că decizia luata pe 4 ianuarie 1926 (când Marea Adunare Naţională a acceptat decizia lui Carol de renunţare la tron) trebuie să rămână în vigoare cu orice preţ. Acest lucru îl va remarca Averescu şi în Parlament:

„Problema succesiunii la tron a fost rezolvată definitiv. Hotărârea Consiliului de Coroană şi cererea regelui către Parlament au fost studiate foarte minuţios. Să fiţi siguri că a fost un mare sacrificiu. Dar povestea este acum încheiată şi nu mai poate fi reparată. Niciun partid nu are dreptul să pună din nou chestiunea pe tapet Aceasta ar însemna divizarea poporului Dacă s-ar ajunge la această situaţie, majoritatea ar fi de partea legalităţii.

Ceilalţi vor fi pedepsiţi cu toată severitatea permisa de lege. Fac un apel către toate partidele să lase lucrurile aşa cum sunt... şi să nu mai încerce să schimbe hotărârile luate de guvern”.

În timp ce prinţul Carol se bucura, la Paris, împreună cu doamna **Lupescu,** de

binefacerile vieţii particulare şi nki prin gând nu-i trecea să-şi schimbe traiul, rostul lui profesor, Nicolae Iorga, prezenta în parlament o propunere de lege privind anularea deciziilor luate în ianuarie 1926. kirga se temea că, odată cu moartea regelui Ferdinand, Consiliul de Regenţă nu va fi în stare să se impună, din cauza atribuţiilor sale limitate, ceea ce ar duce la accentuarea dificultăţilor în administrarea României Mari. Iorga şi partidul său se mai tem că, în cazul unor tulburări în ţară, Brătianu sau Averescu ar putea instaura dictatura.

Mulţi români împărtăşesc aceleaşi temeri, aşa încât se alătura lui Iorga şi mişcării sale. Aceasta se va dezvolta atât de mult încât Vaida-Voevod va declara deschis: „Dacă profesorul Iorga va introduce în

programul său revizuirea deciziei din 4 ianuarie, va deveni, fără îndoială, cel mai popular om din România!”

Între timp, starea regelui se agravase atât de mult, încât moartea sa putea surveni în orice clipă. În ciuda acestui fapt, buletinele oficiale despre sănătatea regelui sunt formulate în continuare optimist, pentru a linişti populaţia. Averescu va înmâna presei un scurt anunţ **cm*** va trebui publicat de toate ziarele din capitala: „Starea fizică a Majestăţii Sale Regale este bună. Toate complicaţiile au fost înlăturate, nu mai exista niciun pericol!”. Adevărul era exact contrariul.

În primăvară, doctorul Mamulea decide transferarea regelui de la palatul din Serovişstea la Pelişor, sperând ca schimbarea

de climă să aibă un efect benefic asupra bolnavului. La Pelişor, regele va sta în zilele frumoase afară, pe pajişte, unde va şi primi oaspeţi. Printre aceştia se numără Martha Bibescu şi mareşalul von Spiess. Cu acesta din urmă, regele deapănă vechi amintiri de vânătoare, ceea ce-l va tace să uite pentru o vreme de durere. Cei care-l vor vizita pe rege în luna mai vor fi îngroziţi de faţa sa palida şi obosita. El e conştient de boala sa, deşi nimeni nu îndrăzneşte să rostească diagnosticul: cancer de colon.

Un specialist, dr. Sluis, va fi aduslocmâffle la Bruxelles pentru al opera pe rege, dar nu va obţine o a mai oare vizibilă Tratamentul cu radiu va duce doar la o îmbunătăţire temporară a stării bolnavului.

În această stare, scuturat de febră, bolnavul vorbeşte de fiul său Carol, de primejdia întoarcerii sale şi a divizării României Mari, creata de el. În căutare de garanţii, regele va trimite un general la Paris, pentru a afla dacă fiul lui are sau nu de gând să se întoarcă în ţară. El îi dă indicaţii generalului ca acesta să-l avertizeze pe prinţul Carol să-şi respecte cuvântul dat şi să nu se întoarcă în ţară: „Pentru fiul meu nu există decât o posibilitate, aceea de a duce consecvent viaţa pe care din proprie voinţă şi-a creat-o şi să accepte urmările inevitabile ale renunţării sale la tron. Orice altceva ar fi împotriva intereselor dinastiei noastre. Transmiteţî-i aceasta!”

În dorinţa de a lăsa totul în ordine, de

a-şi găsi liniştea, regele se adresează şi Romei, pentru a înlătura orice fel de neînţelegeri din trecut. El vrea să moară ca un bun romaiKXatolic. Divergenţele cu biserica catolică s-au iscat în urma deciziei sale de a-şi boteza copiii după ritualul ortodox. La vremea aceea, Vaticanul protestase energic împotriva acestei hotărâri. Acum, Roma se arată generoasă, acordându-i regelui absolvirea de păcate, ba chiar şi binecuvântarea papei, prin nunţiul papal. Împăcarea va fi completă odată cu semnarea unui concordat între guvernul României şi Sfântul Scaun.

Regele va încerca să se apropie şi de rudele sale din Germania, să restabilească relaţiile stricate de război.

El va fi dezamăgit, căci nu toţi îi vor

răspunde.

În vreme ce regele îşi pune afacerile în ordine, prim-ministrul Averescu ia, pentru orice eventualitate, măsuri de siguranţă, în scopul de a împiedica o întoarcere a prinţului Carol în ţară. Primejdia este însă mult supraestimata, căci nimic nu arată că prinţul ar avea intenţia să revină. Micul general este neîncrezător Nefiind prea sigur de ministrul său de război, Mironescu, îl trimite pe acesta în „călătorie de odihnă”, preluând el însuşi conducerea ministerului, pentru a putea controla armata.

În timpul unei vizite la Pelişor, Averescu profită de prilej pentru a discuta cu medicul regelui, doctorul Mamulea. Îl iscodeşte pe medic în legătură cu intenţiile probabile ale prinţului Carol. El întreabă cum vede

doctorul derularea evenimentelor din săptămânile ce vor urma, mai ales că numărul susţinătorilor prinţului Gprol este în creştere în rândul ţărăniştilor.

„Nu cred”, îi răspunde doctorul, „că prinţul Carol va pregăti noi surprize”, „îl cunosc de când era mic”, adaugă el, „şi îl consider un băiat bun, dar uşuratic.

Uşuratic poate mai este şi astăzi, dar pe cuvântul său te poţi baza. Nu pot să cred că ar acţiona atât de iresponsabil şi s-ar întoarce după moartea tatălui său, aruncând ţara în haos. Nu ar obţine decât jumătăţi de măsură, ar trebui să facă în permanenţă compromisuri, ceea ce, după cum ştiţi, nu-i place de loc. 1 posedă mai mult caracter şi hotărâre decât s-ar putea crede. Este conştient de defectele sale, dar acestea sunt

scuzabile din punct de vedere medical. Ca medic, i-aş da diagnosticul de nevroză. Nu uitaţi că în venele sale pulsează sânge nemţesc, portughez, franţuzesc, englezesc şi rusesc. Un astfel de amestec nu poate fi judecat după măsurile obişnuite. Între noi fie vorba, acelaşi lucru este valabil şi pentru părinţii lui, care sunt amândoi nevrotici. În ceea ce-l priveşte pe prinţul Carol, cred că-şi va menţine hotărârea luata şi va rămâne în străinătate”.

Aceasta opinie optimista nu este împărtăşita de Averescu: „Nevrotic, spuneţi. Atunci trebuie să ştiţi ca aceştia sunt imprevizibili, dependenţi de toane şi influenţabili. Ce se va întâmpla dacă acea femeie îşi va exercita influenţa asupra prinţului doar pentru a-şi satisface orgoliul?

Nu mă tem de prinţul Carol, doctore Mamulea, mă tem de femeia aceea!”

19. Moartea lui Ferdinand

Din iunie (1927), regele Ferdinand nu-şi mai poate părăsi dormitorul şi trebuie hrănit artificial. Îl frământă. În continuare, aceeaşi întrebare: ce se va întâmpla dacă, după moartea sa, prinţul Carol se va întoarce în ţară, cerându-şi drepturile?

Aceste temeri, împărtăşite şi de generalul Averescu, du generat unele măsuri vizând împiedicarea revenirii lui Carol. Pe general aceste măsuri îl vor costa fotoliul de prim-ministru. Cu limbă de moarte, regele îl însărcinează pe prinţyl Ştirbey cu formarea unui nou guvern care să **aibio** baz LAJMli largă. Dar râvnita unitate nu se va obţine nici sub Ştirbey, căci

Averescu se va opune. În orice caz, se va reuşi o apropiere între liberali şi ţărănişti, mai întâi sub Ştirbey, care nu era decât omul de paie al cumnatului său, Brătianu. Când Ştirbey va da de greu şi va dizolva Parlamentul, Brătianu, care abia aştepta acest lucru, va deveni prim-ministru.

Va ieşi astfel din nou în evidenţă cel mai înverşunat duşman al lui Carol. Adversitatea lui Brătianu se va vedea încă de când prinţul Carol va cere permisiunea de a-şi vizita tatăl bolnav. Primul ministru îi va răspunde el însuşi, extrem de abil, dar, cum era de aşteptat, îl va refuza: „Vă scriu ca unui om pe care timp de un sfert de secol l-am considerat moştenitorul tronului, tratându-l cu respectul cuvenit. Dvs. Înşivă m-aţi obligat să consider decizia pe care aţi

luat-o ca fiind aceea a unui om matur, conştient de drepturile, dar şi de urmările faptelor sale, care nu doreşte să accepte sarcinile care-i revin prin poziţia sa, ci vrea să-şi construiască o nouă viaţă. Fiul regelui nostru are, mai mult decât oricare alt cetăţean, obligaţia să împiedice orice fel de atacuri, iie el udându-le, fie descurajându-le. În această nouă viaţă pe care v-aţi ales-o, puteţi face patriei un mare serviciu/ pentru care vă vom fi cu toţii recunoscători, chiar dacă vom regreta că nu vă vom putea saluta ca rege!”

Din această scrisoare ironică a lui brătianu răzbate, totuşi, îngrijorarea că prinţul s-ar putea răzgândi şi că ar putea fi convins să pună la cale o lovitură de stat Brătianu ştie şi el foarte bine că trebuie să

se teamă mai mult de doamna Lupescu decât de prinţul însuşi.

Iar acesta iese acum pentru prima oară din rezerva auuv impusă El declară că nu este dispus „să primească indicaţii de la domnul Brătianu” care să-i spună când şi cum să-şi viziteze ţara.

Aceasta replică i se pare lui Brătianu suficient de suspectă pentru a-l chema la el pe reprezentantul ziarului „Le Figaro” ca să-i acorde un interviu pe „teme actuale”. Prilej de a strecura şi un avertisment la adresa prinţului, şi anume că guvernul este gata să-i împiedice intrarea în ţară.

Toate companiile aeriene fuseseră avertizate să nu accepte comenzi din partea prinţului, pentru ca şi-ar putea pierde, astfel, concesiunea în România.

Pentru a-l convinge pe prinţ că nu glumeşte, Ionel Brătianu îi va cere regelui Ferdinand ca ministrul Casei Regale să plece din nou la Paris pentru a-i prezenta prinţului un ultim avertisment Ordinul către ministru va fi formulat de Brătianu însuşi şi va fi semnat de către rege: „Sarcina Dvs., Excelenţa este…

a-l lămuri pe prinţ că orice agitaţie sau participare la vreo acţiune de orice fel în numele lui ar dăuna dinastiei!… El trebuie să priceapă că România este decisă să înlăture toate dificultăţile ivite şi că cei care vor să pescuiască în ape tulburi nu vor avea nimic de câştigat. Având în vedere lipsa de sinceritate a unor oameni Lipsiţi de conştiinţă, luând în considerare impresia creata, şi anume că se aşteaptă doar

momentul potrivit pentru schimbarea succesiunii.

{prinţul trebuie să dea neapărat o declaraţie publică ara echivoc, care să taie cheful oricui ar dori să se folosească de d”.

Îndoielnica lipsită de conştiinţă din anturajul lui nu este amintită nici măcar odată. Prietenei prinţului nu i se face cinstea de a fi pomenită într-un document oficial. Lui Carol i se dă de înţeles că, dacă rămâne în străinătate, „s-ar putea contribui la îmbunătăţirea substanţială a noii sale vieţi”, într-un cuvânt renta sa anuală ar putea fi mărită cu condiţia ca el să facă acea declaraţie clară şi fără echivoc. Aceasta nu va veni. În cercurile oficiale de la Bucureşti se crede că prietena prinţului este cea care îl împiedică să o facă. Astfel, Elena Lupescu

va deveni adversară declarată a lui Brătianu. Este o probă de forţă!

Cu puţin timp înainte de moartea sa, regele Ferdinand este cuprins de îndoieli, gândindu-se că, poate, i-a acordat lui Brătianu prea multe libertăţi şi că nu a fost corect faţă de fiul său. Maniu, care va deveni mai târziu şeful ţărăniştilor, va declara sub jurământ că ar fi citit o scrisoare adresată de regele Ferdinand, de pe patul de moarte, lui Brătianu:

„Dragul meu prim-ministru! Deoarece sfârşitul mi-e aproape, mă gândesc la draga mea Românie, căreia i-am dedicat toată viaţa. Mă vând nevoit să recunosc în acest moment că situaţia creata prin schimbarea succesiunii la tron mă îngrijorează foarte tare. Fiul meu a fost educat să devină rege

Asta/i cred că, pentru consolidarea României pentru a cărei formare au fost necesare atâtea jertfe, este benefica revenirea la vechea ordine dinastica. Sunt convins, domnule prim-ministru, că patriotismul Dvs., care a fost pus la încercare de atâtea ori, vă va arata calea pentru a pune în practica această dorinţă a mea. Îi doresc scumpului meu fiu Carol o domnie glorioasă şi plină de satisfacţii, pentru binele României, pe care am iubit-o atât!”

Această scrisoare a fost considerată de mulţi un fals, gurile rele susţinând chiar că ea ar fi fost trimisă de la Paris. Că epistola nu e autentică s-ar vedea şi prin cuvintele de încheiere care citea/a din testamentul lui Napoleon I: „… Que ai tant aime!” De ce să

nu fi încercat regele, care dorise să se împace şi cu papa şi cu rudele sale din Germania, să repare o greşeală dorind să-şi vadă fiul cel mare pe locul care, după legile casei regale, i se cuvenea de drept? Discutabilă este şi o altă afirmaţie care ar fi fost făcută de rege şi care contrazicea flagrant cele susţinute sub jurământ de Maniu. Potrivit acestei afirmaţii, regele Ferdinand ar fi exclamat în ajunul morţii sale: „Acest om nu trebuie să urce niciodată pe tronul României”.

Brătianu consideră că tocmai aceasta ar fi rost adevărata părere a regelui despre (lui său.

Laoiuliţl927 Ja scurt timp după miezul nopţii, doctorul Mamulea anunţă familia regală că regele îşi trăieşte ultimele clipe.

Lângă patul său se adună regina, cele hei fiice, prinţul Nicolae şi cumnatul reginei, principele Ernst zu Hohenlohe-Langenburg.

Regele se stinge din viaţă, în acea noapte, la ora două şi un sfert. Tricolorul este coborât în bernă la castelul Pelişor.

20. După moartea regelui...

Ca să abată atenţia de la posibila întoarcere a prinţului Carol şi de la prea puţin popularul Consiliu de Regenţă al regelui Mihai, în vârstă de numai şase ani, ceremonia înmormântării regelui Ferdinand se va desfăşura cu mare pompă. Depus în Palatul din Calea Vktorirci, sicriul cu trupul neînsufleţit al regelui va fi condus cu înalte onoruri spre Gara de Nord, printr-un culoar format de mii de cetăţeni veniţi să asiste la ceremonia funerară. În faţa fiecărei case,

tricolorul este arborat în berna. Răsună clopotele, dangătul lor este acoperit doar de zgomotul motoarelor avioanelor care survolau Capitala. Roşiorii deschid convoiul urmează unităţile de infanterie, apoi reprezentanţii Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu patriarhul. Acestora li se alătură episcopul Cisar, ca reprezentant al romano-catolkilor, Teutsch, şeful Bisericii Protestante din România, şi rabinul-şef, dr.

Niernimwer. Urmează, apoi, reprezentanţi ai regimentelor de toate armele şi mareşalul Prezan, care duce coroana regală; alături de el generalul Mârdârâscu, ducând bastonul de mareşal al regelui, şi alţi generali, purtând decoraţiile acestuia. Pe un afet de tun tras de şase cai este depus sicriul, acoperit cu tricolorul

românesc şi cu un buchet de crini albi, florile favorite ale regelui. Buchetul considerat simbol al păcii, fusese trimis tocmai de la Paris de prinţul Carol în urina sicriului este purtat de capâstru şi bidiviul preferat al regelui.

Urmează regele Alexandru al Iugoslaviei, prinţul Nicolae cu alţi doi membri ai Consiliului de Regenţa, prinţii Wilhelm şi Viktor von Hohenzollern, miniştri şi înalţi funcţionari de stat, membri ai corpului diplomatic, printre care ambasadorul german von Mutius, purtând o coroana de trandafiri albi din partea preşedintelui Reichului, von Hindenburg.

Tânărul rege Mihai n-a fost luat la ceremonie.

În faţa Gârii de Nord, sicriul este depus

pe un podium, prin faţa căruia vor defila regimentele. În acordurile solemne ale imnului regat sicriul este purtat pe peron. De aiculrupul regelui Ferdinand 1 va fi transportat la Curtea de Arecs. unde va fi înmormântat în aceeaşf ai prii cu uneniul său Carol I şi mătuşa sa, regina Elisabeta.

În timpul ceremoniei, are loc un fapt nesemnificativ. Colţurile decorate ni ciucuri ale tricolorului depus pe sicriu erau ţinute de patru miniştri. Unul dintre ei era Brătianu. Când afetul de tun cu sicriul regelui intra pe Calea Victoriei, ciucurele ţinut de Brătianu se rupe. Mulţimea superstiţioasa vede în asta un semn rău, şi anume *apropiata moarte* ***3*** lui Brătianu. Într-adevăr, el se va sfârşi la patru luni de la aceasta înmormântare.

21. *„Biata ţară...”*

Prinţul Carol poate să se informeze doar din ziare despre ceremonia înmormântării tatălui său. Dacă ar fi fost în Bucureşti, ar fi păşit primul în urma sicriului.

Privind în urmă la viaţa tatălui său, el nu poate să ajungă decât la concluzia că nu toate calităţile prezentate în necrologul acestuia sunt reale. Nâici aprecierea de „cel bun”, nici rangul de „cel mare” nu sunt îndreptăţite: „Aceste apelative nu i se potrivesc tatălui meu, nici vieţii şi nici acţiunilor sale. Mai curând l-aş numi «nehotărâtul». Sub acest nume ar trelbursă între lin îitone”.

Relatările sosite la Paris susţin că la Bucureşti e linişte. Imediat după moartea

regelui Ferdinand 1, tânărul moştenitor a fost proclamat rege al României, iar Consiliul de Regenţă şi-a intrat în atribuţiuni.

Guvernul şi armata au jurat în mare grabă credinţă regelui Mihaj I. Brătianu rămâne în continuare stăpân pe situaţie, dar regina Maria, chiar dacă nu face parte din Consiliul de Regenţa, pare să pretindă unele drepturi de decizie.

Surprins el însuşi de cât de uşor s-a trecut peste periculoasa criză, Brătianu se adresează populaţiei, aducându-i mulţumiri pentru păstrarea liniştii şi ordinii. În aceeaşi declaraţie, ei spune: „Cu credinţa nestrămutată în dinastie, prin respectarea Constituţiei şi a legilor ţării, trebuie să asiguram cu dragoste şi încredere viitorul

strălucit al României Marii”.

Acestei exaltări a primului ministru român îi pune tapat prinţul Carol, care refuza să mai fie „calul de bâtaie” al lui brătianu, cum zice Iorga. Şi dă următoarea declaraţie, apărută în „Le Matin” pe 31 iulie 1927: „În ciuda dorinţei mele de a participa la ceremonia înmormântării tatălui meu, mi s-a transmis clar şi răspicat că prezenţa mea nu este oportună. Deşi aceasta mi-a fost prezentată ca ultima dorinţa a tatălui meu, am fost informat că el şi-a dorit exact contrariul” (prinţul se referă la scrisoarea pe care ar fi citit o Maniu).

„Departe de mine gândul”, continuă prinţul în declaraţia sa din „Le Mata”, „să provoc orice fel de agitaţie la mine în ţară”. „Când am renunţat, acum un an şi jumătate,

la drepturile mele, am făcut-o”, adăugă el, „pentru că am fost constrâns la aceasta de către anumite persoane. Nu doresc să discut acum în amănunt despre acestea. A fost foarte greu pentru mine să iau acea decizie, ale cărei urmări le regret.

Legendele de natură sentimentală care au circulat despre persoana mea nu au avut nicio legătură cu decizia luata. Între timp, însă, situaţia s-a schimb. it!

Astăzi, viitorul României mă îngrijorează, în vreme ce atunci se prezenta foarte bine. Nimeni nu ar fi bănuit că starea de sănătate a regelui s-ar fi putut agrava. Am presupus, pe bună dreptate, că va mai domni încă multă vreme. Între timp, însă, tatăl meu s-a prăpădit, lăsând în urmă o moştenire dificilă. Nu se poate permite ca

munca a doua generaţii să fie irosită. Sunt de părere că eu, ca român şi ca tată, am dreptul şi obligaţia de a veghea ca mărirea unei naţii, cultivate de doi monarhi vestiţi, să nu fie afectată, pentru ca fiul meu, când va sosi vremea, să primească o moştenire neatinsă. Această situaţie îmi dă dreptul de a interveni personal. Eu sunt un bun şi loial patriot! Aşa am fost mereu! Dorinţa mea cea mai fierbinte este să fiu de folos patriei mele, nu să provoc nelinişti. Nu mă voi opune niciodată dorinţei poporului meu, dar nici nu voi pregeta să dau curs acesteia, dacă ea se referă la mine”.

Acest apel, destul de nefericit formulat, în care chestiunile esenţiale (renunţarea la tron, principesa Elena şi Elena Lupescu) sunt catalogate drept Jegende de natură

sentimentală” şi tratate ca atare, va cauza izbucniri exagerate de bucurie, dar şi de uluire în cercurile guvernamentale.

Pentru a ţine în continuare pe toată lumea în şah, prinţul Carol mai dă o declaraţie în „Le Matin. În această a doua explicaţie, prinţul reproşează guvernului şi lui Brătianu că împiedică publicarea declaraţiilor sale în România. El încheie cu cuvintele: „După cum am aflat, certurile din cadrul guvernului se agravează pe zi ce trece. Nu vreau să am de a face cu ele! Eu consider că trebuie să unesc, nu să dezbinr.

Prinţul şi prietena sa sunt ţinuţi la curent cu situaţia din ţară prin scrisori particulare, dar şi prin intermediul unor vizitatori, dornici să-şi asigure (că nu se ştie niciodată), bunăvoinţa viitorului rege.

Printre aceşti vizitatori se numără şi un preot de la Bucureşti, care descrie situaţia din ţară în culorile cele mai întunecate. El susţine că un copil neajutorat şi un Consiliu de Regenţă lipsit de puteri concrete nu sunt în stare să salveze România dintr-o situaţie din ce în ce mai periculoasă. Preotul face referire la Biblie, zicând: „Vai de ţara cu regecopil!”

21 „Molima”.

Certurile din guvern despre care vorbea prinţul Carol în „Petit Journal”, erau de fapt divergenţele apărute după moartea tatălui său între Brătianu şi Consiliul de Regenţă. Brătianu reproşa membrilor Consiliului că nu sunt uniţi şi că acţionează în interesul unuia sau altuia dintre partide. Pentru a obţine mai multă disciplină,

Brătianu cere numirea generalului Mărdărescu în fruntea armatei române. Dar Consiliul de Regenţă îl refuză.

Quar dacă primul ministru Brătianu ameninţă în Parlament cu pedepse severe pentru oricine ar comite „actul de înalta trădare”, prin aceasta înţelegându-se „pactizarea cu prinţul Carol”, „molima”, cum numeşte Brătianu creşterea numărul de „carlişti”, se răspândeşte. Ea cuprinde mai ales tineretul, dar şi intelectualitatea bucureşteană, chiar şi mulţi ofiţeri şi marea majoritate a ţăranilor. Cu toţii sunt împotriva guvernului Brătianu şi favorabili prinţului Carol

Ceea ce îl revoltă cei mai mult pe primul ministru este că unii membri ai Parlamentului „complotează” pe faţa, la

Paris, cu prinţul Carol, împotriva sa. În acea toamnă critica a anului 1927, Brătianu îi spune unuia dintre prietenii săi: „Ştiu ca prinţul se pregăteşte să se întoarcă în ţară. În esenţă, el este, ca şi tatăl sau, o fire nehotărâtă. Dar, ca şi răposatul rege, prinţul are lângă el o femeie energică şi inteligentă, care trebuie luată în considerare şi care, după cum presupun eu, va decide când trebuie acţionat”.

Pentru a arăta că nu se lasă împins spre pasivitate, Brătianu contracarează, dispunând, la 24 octombrie (1927), arestarea lui Manoilescu, fost ministru în cabinetul Averescu, într-o gară aproape de graniţă, în Timiş. Motivul arestării: înaltă trădare. În buzunarele lui Manoilescu se găseşte o scrisoare a prinţului Carol către

unii oameni politici din Bucureşti: „Anumite informaţii răspândite de către agenţi oficiali ai României, precum şi evoluţia pe care o iau evenimentele, mă obligă să ies din rezerva ce mi-am impus o

Din acest motiv, am publicat, în iulie, la câteva zile de la moartea tatălui meu, declaraţiile pe care doresc acum să le aduc la cunoştinţa poporului român”.

Aceste declaraţii (apărute în „Le Marin” şi „Petit Journal4”) au fost interzise în România. Mai mulţi lideri de partide politice, care se îndoiau de autenticitatea acestor declaraţii, m-au rugat în mod expres să le confirm. Consider că am dreptul elementar de a cere ca aceste declaraţii să fie aduse la cunoştinţa poporului român, pentru ca el să afle adevărul şi să-şi poată

forma o opinie1/4.

Arestarea lui Manoilescu creează mare agitaţie la Bucureşti. Acesta va declara în timpul interogatoriului că s-a întâlnit la Paris cu prinţul Carol şi cu doamna Lupescu şi că au purtat convorbiri despre întoarcerea prinţului. Manoilescu mai declară că Brătianu i-ar fi făcut, prin intermediari, propunerea de a prelua postul de ambasador la Roma, la Berlin sau la Londra, cu condiţia de a renunţa să îl mai susţină pe prinţul Carol. Întrebat cine i-a făcut aceasta propunere, Manoilescu îl va numi pe prinţul Ştirbey.

Strâns cu uşa din toate părţile, Brătianu se vede nevoit să dea explicaţii în Parlament cu privire la motivele arestării „poştaşului prinţului Carol”. Din raţiuni de

stat, ca prim-ministru, el este în primul rând răspunzător de liniştea şi ordinea din stat: „Cel care îndrăzneşte să intervină în succesiunea la tron şi împotriva noilor legi este inamic al statului! Renunţarea ia în>n-a prinţului Carol a fost acceptată prin lege, iar încoronarea regelui Mihai 1 sub Consiliul de Regenţa – proclamată tot prin lege. Astfel, totul este legal şi orice încercare de subminare a regelui Mihai şi a guvernului este inutilă”.

liderul iârânişti lor, Măuiiijeşte de altă părere: „Consider arestarea lui Manoilescu o încălcare evidentă a Ifgâf. Ea jxSafe fi decisă doar de către tribunal. EX>mnurpnm ministru a acţionat după capul lui, la fel ca atunci când tot guvernul său i-a Jurat prinţului Carol dreptul la succesiune. Acele

decizii nu au fost şi nici nu vor fi vreodată legale, în numele partidului meu, cer să le supunem din nou la vot?”

La aceasta, se ridică şi Brătianu, replicând foarte agitat că măsurile şi deciziile luate de guvern sunt perfect legale şi în vigoare de mai bine de doi ani: „Aş dori să subliniez că, până la majoratul regelui Mihai, Constituţia nu poate fi modificată! Cine îşi doreşte o astfel de modificare pentru a-l proclama rege pe prinţul Carol trebuie să ştie că va fi considerat trădător de ţară, revoluţionar şi pedepsit ca atare”.

Pentru prima dată, Brătianu se vede nevoit să asocieze cele două noţiuni: „rege şi „Carol”.

În audienţele de la Tribunalul Militar, Manoilescu recunoaşte deschis că e de

partea prinţului Carol, susţinând că acesta este moştenitorul de drept al tronului. El a considerat de datoria sa să îl ajute pe prinţ să reintre în drepturile sale. Manoilescu recunoaşte în continuare ca a adus mesajele prinţului pentru a le răspândi în ţară.

Sarcina tribunalului este acum de a stabili dacă, prin acţiunile sale, Manoilescu a comis un act de înaltă trădare împotriva securităţii ţârii. Se decide în unanimitate achitarea lui Manoilescu. Această decizie a Tribunalului Militar dovedeşte clar ca înalţii ofiţeri ai acestui tribunal simpatizează cu prinţul Carol şi dezaprobă atitudinea dictatorială a lui Brătianu şi a liberalilor.

Primul ministru trebuie să constate dezamăgit că „molima” se răspândeşte, într-adevăr. Agitaţia aceasta îl va marca pe

Brătianu, care se va îmbolnăvi de tifos, agravat de o răceală şi de o inflamaţie a gâtului.

Ionel Brătianu, fiul unui mare om de stat şi adversarul înverşunat al prinţului Carol şi al doamnei Uipescu, încetează din viaţă la 24 noiembrie (1927).

Superstiţioşii care au văzut un semn rău în ruperea ciucurelui la înmormântarea lui Ferdinand I îşi văd confirmate temerile.

Prin moartea lui Brătianu, cel mai important obstacol în calea revenirii prinţului Carol la Bucureşti e ca şi înlăturat, drumul spre România devenind astfel liber, chiar dacă el încă mai ascunde primejdii destule.

23. Start ratat la Londra

În n locul lui Ionel Brătianu, prim-

ministru va deveni fratele lui, Vintilă Brătianu. Numirea acestuia în funcţia de prim-ministru este însă o soluţie de compromis, el neavind nimic din genialitatea vizionara şi fermitatea fratelui său.

În ciuda acestei schimbări favorabile lui, printui Cârd se fereşte să facă un pas necugetat, fel repetă, într-o conversaţie cu un general, cele afirmate şi până atunci: „Urăsc certurile ele la Bucureşti! Nu doresc să dezbin, ci să unesc! România trebuie să fie unită, nu să se destrame! Mă voi întoarce în România doar dacă voi fi chemat!”

În primăvara lui 1928, prinţul află despre apropiatele demonstraţii ale ţăranilor de (a Alba Iulia.

Chiar dacă cifra de 200.000 de ţărani care ar trebui să vină în oraşul încoronării i se pare exagerată, el considera această adunare populara un bun prilej de a le împrospăta amintirea despre persoana sa. Vor fi aruncate manifeste peste cei adunaţi în Alba Iulia, în care prinţul solicita ajutorul poporului pentru punerea în aplicare a proiectelor sale: „Voi încerca să vă îmbunătăţesc soarta, să sporesc rodul muncii voastre grele! Bunul nostru rege s-a prăpădit! De aceea, este de datoria mea să mă întorc în România şi să înalţ ţara pe locul care i se cuvine în lume! Consider că este moştenirea lăsată de doi man regi, a căror muncă de o viaţă trebuie continuată prin sacrificii, dăruire şi hărnicie. Nimeni nu îmi va lua în nume de râu dorinţa mea

cea mai fierbinte de a mă întoarce la fiul meu, pentru a-l educa să devină un urmaş demn al celor doi regi! Dumnezeu să binecuvânteze România şi să o apere de vărsare de sânge”.

Oricât demult şi-ar dori**4 ă** Artiştii revenirea prinţului Caţpi în ţara, ei. pun, totuşi, două condiţii pentru încoronarea lui: împăcarea cu principesa Elena şi interdicţia de întoarcere în ţară pentru Elena Lupescu.

I’rinţul acceptă aceste două condiţiei da asigi/rân că le va îndeplini, fora însă a o face. În legătura cu acestea, va da o nouă declaraţie, din care pretenţiile sale reies foarte clar „Sunt convins că a sosit timpul ca eu să urc pe tronul României pentru a putea îndeplini astfel speranţele celor mulţi, care îşi doresc pace şi bunăstare. Din acest

motiv, sunt hotărât să acţionez!”

În faţa primejdiei întoarcerii prinţului Carol, Vintila brătianu va claca definitiv. El va fi înlăturat cu uşurinţa de la putere de Iorga şi Averescu. Dar nici aceştia din urma nu reuşesc să alcătuiască un guvern inierimar puternic. Consiliul de Regenţă se vede nevoit să intervină şi să îl însărcineze pe Titulescu cu formarea „Ministerului Unităţii Naţionale”. Nereuşind el acest lucru, sarcina îi va fi dată lui Maniu.

Chiar dacă astfel liberalii trec în opoziţie, un puci al ofiţerilor va împiedica formarea guvernului Maniu.

Va fi din nou însărcinat Titulescu, dar, de data aceasta, el va cere puteri dictatoriale pentru a-şi putea îndeplini sarcina. Consiliul de Regenţă nu îşi va putea

da acordul, deoarece va intra în incapacitate de decizie prin moartea preşedintelui înaltei Curţi de Casaţie.

Buzdugan. Mai târziu. Buzdugan va fi înlocuit de mult prea prudentul preşedinte Sârâţeanu.

Destinul Consiliului de Regenţa va fi pecetluit mai ales prin atitudinea ezitanta a prinţului Xicolae.

Aparent, el se arata nepărtinitor, ordonând confiscarea broşurilor care vorbeau despre întoarcerea fratelui său. Pe ascuns, însă, el susţine intenţiile şi planurile lui Carol.

Aceasta lipsă de direcţie în politica internă a România generează situaţii haotice în ţară. Corespondenţii ziarelor din străinătate relatează despre tulburări în din

rândul populaţiei, despre arestări în lanţ, despre iminenta izbucnire a unei revoluţii, despre nesiguranţa din toate domeniile.

Aceste relatări îl vor determina pe prinţ să decidă întoarcerea sa grabnică în ţară. Ca loc de plecare el alege Londra, pentru a crea impresia că Marea Britârne este de jartea lui.

La despărţirea de doamna Lupescu, el ştia că nu se vor mai revedea multă vreme; chiar şi aşa, ea îl încurajează în această aventură.

În luna mai 1928, prinţul Carol va părăsi Franţa şi se va îndrepta dinspre Calais şi>re Dover; de acolo, va pleca spre Londra. El este însoţit de tiei oameni de încredere, care au venit din România la Paris pentru a-l ajuta în călătoria spre

Bucureşti Pe aeroportul din Croydon, două avioane charter aşteaptă gata de decolare, în ultimul moment, cu puţin timp înainte ca prinţul să se urce în avion, apare un funcţionar al *Foreign Office,* care, „având în vedere relaţiile bune dintre Marea Britanie şi România”, va interzice decolarea. Comandantul aeroportului din Croydon va fi obligat să-l roage pe prinţ să părăsească neîntârziat incinta. Din cauza tentativei de a întreprinde o acţiune ilegala pe teritoriul britanic, i se va cere prinţului Carol să nu mai vina în Anglia pentru o vreme. Aceasta interdicţie nu-l îngrijorează prea tare, deoarece, după cum spera el, Curtea de la St. James va considera curând o onoare să-l aibă oaspete.

Încrederea aceasta a prinţului este însă

netndreptăţită, pentru că, după dezastrul de la Londra, urmează un altul care îi va mai ştirbi imaginea în România: divorţul său de principesa Elena» înaintat de Vintilă Brătianu şi de prinţul Ştirbey, *va fi* aprobat de Curtea de Apel» din Bucureşti la 22 iunie 1928 şi dat publicităţii.

24L ***Dezastrul iminent***

*I** n vreme ce prinţul Carol se vede nevoit să se întoarcă dezamăgit în Franţa, situaţia din România se agravează atât de mult, încât corespondentul lui „Daily Chronide” susţine că doar o minune mai poate salva România. Aceasta minune nu poate fi înfăptuită, după părerea celor mai mulţi, nici de regele Mihai, în vârstă de nouă ani, şi nici de Consiliu) de Regenţă.

Niciunul dintre guvernele de după

moartea lui Ferdinand nu a reuşit, nici măcar în parte, să organizeze într-un stat unitar teritoriile revenite României după Tratatul de la Trianon. Bunăstarea şi bogăţiile aşteptate întârzie să se arate; în schimb se fac simţite sărăcia, mai ales în rândul ţărânimil. La acestea se adaugă şi situaţia jalnică a economiei. Principalele vinovate de această situaţie sunt considerate partidele şi permanentele lor certuri. Maniu avertizează: „Dacă nu se întâmplă ceva care să modifice fundamenta) viaţa noastră politică, atunci statul nostru se va afla în pragul destrămării!”

Dezamăgirea şi nemulţumirea îl fac pe omul de rând să-şi dorească o mână forte. Mai degrabă centralizare, mai degrabă dictatură, decât toate acele partide care se

sfădesc necontenit şi care nu se gândesc decât la binele lor, nicidecum la binele public! mai degrabă un rege, decât un copil neajutorat într-o funcţie atât de importantă!

Prin Tratatul de la Trianon, România a devenit al optulea stat ca mărime în Europa. Administrarea unor teritorii atât de diferite este anevoioasa. Transilvania este, din punct de vedere cultural, cel mai avansat teritoriu, în vreme ce Basarabia este locuită în cea mai mare parte de analfabeţi. Asemenea diferenţe apar între toate regiunile. Îngrijorarea pentru capacitatea administrativă a statului este, aşadar, îndreptăţită.

Regele Carol I îşi propusese să transforme România într-un stat orientat spre Europa Centrala. După Tratatul de

pace de la Trianon, ţara a devenit, prin asocierea sa cu Antanta, o putere occidentala. Dezvoltarea politică a României s-a adaptat, însă, stdului haotic în care se alcătuise România Marc. Politica sa a mers în zig zăg Mai întâi ar fi vrut să se alieze cu

Puterile Centrale, apoi şi-a declarat neutralitatea.

După care a renunţat şi la aceasta pentru a se alia cu Antanta, când aceasta părea să câştige. Dar, îndată ce România a dedarat război Puterilor Centrale, acestea au şi silit-o să capituleze. În cele din urmă, Bucureştii au decis iar să se alăture Antantei, pentru a nu scăpa ocazia. Deşi România clacase din punct de vedere militar, i s-a permis să se erijeze în învingător şi să emită pretenţii pe care nici

adevăraţii învingători nu ar fi îndrăznit să le ridice. Profesorul Iorga a fost suficient de *cinstit* să recunoască: „Cuceririle teritoriale ale României au foarte puţin de-a face cu fapte eroice”.

1 greutăţile din interior se adaugă şi dificultăţile externe. Rusia rămâne o mare ameninţare. Pentru a o contracara, Tache Ionescu propusese ca, împreună cu Cehoslovacia şi Polonia, România să formeze un *„cordon sanitairc”* pentru a crea astfel un „bloc transversal”. Prin intermediul acestuia/ ar urma să se evite orice contact între Imperiul German şi Rusia. Din acelaşi motiv fusese încheiat şi pactul dintre România şi Polonia, cu obligaţia de ajutor reciproc. Această înţelegere a fost transformată, în 1926, într-

un tratat.

Dar Moscova nici nu se gândeşte să recunoască anexarea Basarabiei, cu atât mai puţin tratatul din 1920, prin care Antanta aprobă această anexare. Toate încercările de a crea o relaţie cât de cât acceptabilă cu Rusia, ca de exemplu la Viena în 1924, au eşuat, trv 1929, prin pactul Litvinov, România va încheia din nou un tratat cu Rusia, care însă nu va duce la o îmbunătăţire a *mă\fiilor.* Când Litvinov va saluta la

Moscova reprezentanţii fiecărui stat, el va spune în cuvântul său de salut: „Printre Dvs. se află şi delegaţii unui stat cu care Uniunea Sovietică nu a avut până acum relaţii diplomatice normale. Chiar dacă acest tratat va fi semnat divergenţele vor

rămâne nesoluţionate!”

Dacă Ungaria ar fi rămas în continuare o putere militară neîncadrată de „Mica Antantă”, România ar fi fost ameninţată şi din această direcţie. Jefuirea pământului sfânt unguresc” nu poate fi împiedicată de către Budapesta. Dar şi acolo, ca şi în Bulgaria, se aşteaptă doar momentul prielnic pentru răzbunare şi reocuparea 1 ransilvaruei, respectiv a Dobrogei.

Argumentând că această evoluţie extrem de periculoasă a situaţiei trebuie împiedicată cu orice preţ, prinţul Carol se decide să facă din nou pasul hotărâtor şi să se întoarcă în România.

25. Decolarea

După o nouă schimbare de guvern şi trecerea liberalilor în opoziţie, ţărăniştii şi

Mantii ajung din nou la putere. De data aceasta, primul ministru se simte atât de puternic, încât nu se mai teme de vreun puci. De aceea, va permite să se discute pe faţă despre întoarcerea prinţului Carol.

Majoritatea populaţiei este pentru încoronarea regelui Carol în vârstă de 37 de ani. Dar toată lumea, chiar şi „carliştii”, pun aceleaşi condiţii ca şi Maniu pentru întoarcerea prinţului: în primul rând, împăcarea cu principesa Elena, iar în al doilea – despărţirea definitivă de Elena Lupescu. Aceleaşi condiţii *sine qua non* sunt puse şi de către Consiliul de Regenţă.

În vreme ce Manoilescu pregăteşte în tăcere întoarcerea prinţului Carol, locotenent-colonelul Precup se ocupă, la Paris, de detaliile tehnice ale călătoriei spre

Bucureşti. Toată lumea este de acord că cea mai mare parte a drumului trebuie parcursă cu avionul. Din acest motiv, traseul trebuie ales cu grijă şi orice amănunt previzibil trebuie luat în considerare.

După verificarea fiecărui loc în parte, Precup recomandă ca punct de plecare München, cu escală la Cluj. La Budapesta urmează să fie amplasat un om de încredere, care să poată ajuta în eventualitatea unei aterizări neaşteptate în Ungaria. Însărcinat cu aceasta va fi „carlistul” Fenicianu, până atunci funcţionar în Ministerul de Finanţe.

Pentru escala de la Cluj, Precup îşi va asigura cooperarea colonelului Dahinten, un sas transilvănean, care comanda cel de-al doilea escadron de aviaţie. Ia Bucureşti, cel

care va pregăti sosirea prinţului pe aerodromul din Capitală va fi maiorul Nicoară.

După ce a luat toate măsurile de prevedere, Precup va pleca la Chateou Cocsmes din departamentul Orne, unde se retrăseseră prinţul şi doamna Lupescu, pentru a le da raportul. Cât priveşte apartamentul închiriat deci la Paris» se creează impresia că ar fi în continuare locuit de prinţ. Cunoştinţelor venite în vizită şi reporterilor li se transmite că doamna este bolnavă şi că „son *Alttsse Kayalt* nu primeşte vizitatori.

În vreme ce la Cocsmes au loc ultimele pregătiri pentru plecarea prinţului, spionul Râdoiu, aneajat de liberali, reuşeşte şi afle ci apartamentul de la Paris este locuit doar

de servitori. Prin intermediul unui vicleşug, el va obţine confirmarea acestei veşti, pe care o va transmite de îndată la Bucureşti.

Acelaşi Râdoiu va izbuti ai afle şi unde au dispărut prinţul şi doamna Lupescu. Când va ajunge însă la Cocsmes, castelanul va sus ţine că acolo ar fi **Itx** uit „un general român, împreună cu soţia*”, dar ca părăsise castelul în acea dimineaţa. Spionul va obţine confirmarea ştirii şi de la săteni, ceea ce îi întăreşte convingerea că este vorba de prinţ şi de prietena lui.

El va urmări o limuzina de-a curmezişul Franţei până în Tirul unde, spre stupoarea lui, va trebui să constate ca cei urmăriţi de el sunt, întra-devar, un general şi soţia sa.

Între timp, locotenent-colonelul Precup va reuşi să obţină de la ambasada României

din Paris, cu ajutorul ataşatului militar, două paşapoarte false, unul pentru prinţ şi altul pentru el, ca „secretar”.

Pentru a putea comunica nestingheri şi cu oamenii de legătura de la Budapesta şi de la Cluj, se stabileşte un cod secret. „Mar/ este prinţul Carol, *„Sophie”* Precup însuşi *„negustorul Tilkâs”* – maiorul Nicoară, care aşteaptă la Bucureşti.

În dimineaţa zilei de 3 iunie, pregătirile erau îndeajuns de avansate pentru ca Precup să prov la Strasbourg. De acolo, el vrea să ia avionul spre Buda pesta şi apoi spre Cluj. În bagaj va avea uniforma de general de aviaţie cu care prinţul părăsise Bucureştiui în urmă cu patru ani

Înainte de a pleca de la Strasbourg, Precup trimite o telegramă la Guj: „Mary

sănătoasa, gata de plecare.

Stop. Domnul Titkfts să aibă grija de sănătate. Stop.

Salutari Sophie”.

În aceeaşi zi, în jurul prânzului, prinţul Carol îşi va lua rămas bun de la prietena sa. Ea se arată curajoasa, nu plânge. Nimeni nu-şi poate da seama ce gândeşte, ce intenţii are, cum va reacţiona ca la condiţiile impuse prinţului. Elena ştie că, şi pentru ea, decizia se va lua la Bucureşti, deci în absenta ei, fără să şi poată influenţa direct prietenul.

Prinţul va conduce el însuşi maşina spre München Doi secretari fi vor însoţi până acolo, dintre care unul, Puiu Dumitrescu, va deveni mai târziu secretarul particular al regelui

La München se ajunge fără incidente. Acolo, prinţul se va sui, fără însoţitori, într-un avion *Farman* al Companiei Aeriene Franceze. După decolare, Dumitrescu va telegrafia la Guj: „Mary sănătoasă.

Stop”. La Guj, toată lumea aşteaptă neliniştită avionul de la München, care ar fi trebuit să ajungă demult îngrijorat, comandantul aeroportului militar Sorneş-Sat, de lângă Cluj, îi va trimite pe căpitanul de aviaţie Cristescu în recunoaştere. După îndelungi căutări, Cristescu va descoperi avionul *Farman* lângă Oradea, deci foarte aproape de graniţa cu Ungaria, unde a fost nevoit să aterizeze din cauza unei defecţiuni la pompa de ulei.

După repararea avionului, ambele avioane decolează în direcţia Someş-Sat.

Doar Cristescu va ateriza.

Însă, pe aeroportul decorat festiv. Acolo se adunaseră deja colonelul Dahinten şi toţi ofiţerii săi pentru a-l saluta pe prinţ Cristescu va pleca din nou în recunoaştere, descoperind avionul francez lângă Vadul Grisului, unde aterizase forţat din cauza aceleiaşi defecţiuni De data aceasta, căpitanul Cristescu şi va lua pe prinţ în avionul său, ajungând spre seară la Cluj.

1 dorinţa prinţului, zborul până la Bucureşti nu se va mai face, conform planului, cu escadrila, ci doar cu avionul căpitanului Opriş. Prinţul va purta uniforma de general de aviaţie.

Dar planurile vor fi schimbate încă o dată. Din cauza întunericului, nu se va zbura direct spre Cotro* cent, ci spre

aeroportul Băneasa din Bucureşti. Marcajele luminoase de-a lungul pistei de aterizare strălucesc, avionul putând ateriza fără probleme.

Capitolul IV Recele Carol II-lea şi doamna Lupescu

26. *Rusaliile*

La 6 iunie 1930, cu puţin timp înainte de miezul nopţii, avionul care îl transporta pe prinţul Carol aterizează la Bucureşti. El este întâmpinat de fratele său, prinţul Nicolae. Pentru orice eventualitate, acesta a venit însoţit de două regimente. Prezent pe aeroport este şi primul ministru Maniu, însoţit de ministrul de interne După despărţirea de acum patru ani, cei doi fraţi se salută cu multă căldură.

În acest moment hotărâtor se va dovedi

că prinţul Nicolae şi Manoilescu au acţionat corect şi extrem de abil Toate clădirile oficiale din oraş fuseseră ocupate, armata se afla în cazărmi, dar în stare de alertă. Nu va fi. Însă, necesara intervenţia acesteia, deoarece nu vor avea loc incidente.

Sâmbătă dimineaţa, înainte de Rusalii, populaţia va afla ca lovitura de stat a şi avut loc, şi încă fără a se trage niciun foc de armă. O altă alegere fericită s-a dovedit a fi ziua din ajunul Rusaliilor. Înainte de această zi, poporul stă cu gândul doar *la* excursii, biserică, bucătărie, flori, cadouri, prăjituri şi alte bunătă (i, nicidecum la răzmerite ori la bătălii.

Singurii care nu se pot gândi la această sărbătoare sunt membrii Marii Adunări Naţionale, care trebuie să se întrunească în

şedinţă extraordinara pentru a lua o decizie. Nu intră în discuţie sugestia de a-l coopta pe prinţul Carol în Consiliul de Regenţă pl. de a-i lăsa fiului său Mihai calitatea de rege. Prinţul nici nu vrea să audă de aşa ceva. El cere să fie proclamat rege. Prima soluţie ar fi fost mai simplă, legile nu ar fi trebuit modificate. Dar aşa, apar probleme serioase, cauzate chiar de declaraţiile sale de renunţare la tron.

Prinţul nu mai vrea să ştie de acestea şi cere ridicarea tuturor interdicţiilor dispuse împotriva sa de către Ionel Brătianu.

Înainte de şedinţa în plen a Marii Adunări Naţionale, comisiile decid să dea curs solicitărilor prinţului; din cauza atmosferei din rândul populaţiei nu prea au de ales.

În ziua de Rusalii, sala de şedinţe a Mani Adunări Naţionale este supraaglomerata. Senatorii şi deputaţii au venit cu toţii, mai puţin liberalii, care au preferat să stea deoparte. Ei vor să arate prin aceasta acţiune demonstrativa că nu intenţionează să preia răspunderea pentru cele ce vor urma. Liberalii privesc cu îngrijorare viitorul cu atât mai mult cu cât ştiu că prinţul nu va respecta niciodată condiţiile impuse de ţărănişti.

Deciziile luate de Camera Deputaţilor *şi* de Senat vor fi ridicate în această duminică de Rusalii la rang de legţ: Consiliul de Regenţă va (i dizolvat, iar prinţul Carol proclamat regele Caro Tani-lea aTRomâniel. Fiul său, fostul rege Mihai L va deveni moştenitorul tronului şi va primi

titlul dev Mare Voievod de Alba Iulia. După adoptarea acestei legi, guvernul Mironescu va jura credinţă regelui Carol al II-lea.

După îndeplinirea acestor formalităţi, Mironescu va fi trimis la Cotroceni, pentru a-l aduce pe al treilea rege al României.

Intrarea lui Carol al II-lea în sala de şedinţe, va fi întâmpinată cu mare entuziasm. Acesta va fi atât de mare, încât regele va trebui să aştepte o vreme înainte de a putea mulţumi pentru aceste ovaţii Vizibil mişcat, el va depune jurământul pe Constituţie. Discursul său în faţa Adunăm Naţionale va fi foarte scurt „Ovaţiile cu care am fost întâmpinat dovedesc ca răutăţile şi intrigile la adresa mea nu au avut succes.

La acest ceas festiv mă gândesc în primul rând la unchiul meu, marele rege

Carol I, şi la iubitul meu tată, regele Ferdinand I. Dorinţa sa cea mai fierbinte s-a îndeplinit astăzi când am urcat pe tron ca urmaş al său. Aş dori să mulţumesc celor care m-au ajutat să-l revăd, în sfârşit, pe mult iubitul meu fiu. Îi mulţumesc fratelui meu, Nicolae, pentru munca sa în Consiliul de Regenţă. Acum, însă, ne aşteaptă un singur lucru: la munca”.

După acest discurs, urmează prezentarea noului guvern Mironescu, cu care se va şi încheia această e eretnonie din duminica Rusaliilor, netul burată de alt incident în afară de absenţa liberalilor. Aceştia rămân convinşi că declinul României este foarte aproape şi că nimic nu-l mai poate opri.

27. Nw ***este prevăzut în Constituţie!***

Chiar dacă. pentru început atitudinea pesimistă a liberalilor pare neîndreptăţită, vor apărea, totuşi, după proclamarea lui Carol ca rege, anumite dezamăgiri. Maniu va demisiona din cauza unor divergenţe de opinii. Poziţia lui Mironescu devine, şi ea, instabilă, lotul pare să indice că alternarea rapidă a guvernelor nu se va opri.

O surpriză plăcuta aduce, însă, energia noului rege, care se ocupă intens de afacerile de stat. El nu are nimic din atitudinea reţinută şi încetineala tatălui său.

Noul rege acţionează hotărât, dispus să arate că este chiar acea „mână forte” pe care mulţi şi-au dont-o în ultimii ani. El vrea să-şi dovedească tăria mai ales în faţa liberalilor, menţinându-i cu orice preţ în opoziţie.

Dacă nu va reuşi cu mijloacele existente, Carol al II-lea se gândeşte chiar să ceară extinderea autorităţii sale, cam după modelul lui Mussolini. Regele va vorbi în curând pe faţă despre ac vastă sporire a autorităţii, chiar şi cu parlamentari. FI atrage atenţia că schimbările de guvern se vor ţine lanţ câtă vreme nu va fi dizolvat Parlamentul şi formată varianta autohtonă a „Marele Consiliu Fascist”. El chiar ar dori să pună în practică în România filosofia despre stat a lui Giovanni Gentile. Nu puţini sunt cei care aprobă aceasta soluţie de îmbunătăţire a situaţiei din România, dar apar şi dubii în privinţa oportunităţii de a i se acorda lui Carol atâta putere. Însuşi Maniu se opune, deoarece nu crede că regele va fi persoana potrivită pentru aşa

ceva: „Până acum, regele Carol a dovedit că ceea ce repară într-un loc strică în altul, mai ales prin lipsa de măsură”.

De aceeaşi părere este şi regina-mamă Maria, înainte, pe vremea când mai trăia soţul ei, regele Ferdinand, părerea ei devenea adesea hotărâtoare în chestiunile de politică externă. Acum, însă, se vede nevoită să asiste de la distanţă la modul în care fiul ei decide singur în chestiunile politice. Chiar dacă regele nu vrea să primească sfaturi de la mama sa, îi va îndeplini dorinţa legată de politica externă: aceea de a menţine alianţa cu forţele occidentale, în care vede şi el o garanţie a tratatelor încheiate la Paris.

Un singur lucru nu este privit cu plăcere şi stârneşte nemulţumiri: luxul pe

care îl afişează Carol al II-lea la Curte. El se justifica susţinând că trebuie să fie un reprezentant demn al poporului său, care păstrează multe obiceiuri orientale. Românii însă nu doresc deloc să fie consideraţi levantini, nu le place nici măcar să fie puşi în legătură cu noţiunea de Balcani. Aşa ca explicaţiile regelui nu sunt prea bine primite. Lumea se întreabă, de asemenea, de ce foloseşte regele expresii atât de bombastice şi formulări atât de pompoase, cuvinte şi promisiuni goale în discursurile sale. Tatăl său vorbea mult mai simplu şi avusese mai mult succes astfel

Regelui Carol i se îndepliniseră toate cererile, însă el nu face niciun pas pentru a îndeplini condiţiile care îi fuseseră impuse: împăcarea cu principesa Elena şi

proclamarea ei ca regină a României. Biserica insistă şi ea asupra îndeplinirii acestei condiţii, fie şi numai pentru a-i reda moştenitorului mama şi pentru a da familia regala drept exemplu pentru popor. Chiar dacă „Adeverul” anunţă, „din surse sigure”, că împăcarea se va produce curând, această ştire se va dovedi falsă.

În mijlocul speculaţiilor şi zvonurilor legate de mult sperata împăcare a regelui cu fosta sa soţie, explodează bomba: sosirea doamnei Lupescu la Hm nrrrştil-ştirea este atât de înspăimântătoare, încât niciun ziar nu îndrăzneşte să o publice. Cu toate acestea, vestea se răspândeşte cu viteza vântului în Capitală, şocând pe toată lumea. Cercurile guvernamentale se simt trădate.

Neliniştea sporeşte în rândul populaţiei

când se mai află şi că regele îşi vizitează prietena, fără să-i pese de scandalul astfel iscat. Ceea ce rostise regina Maria la proclamarea soţului ei, Ferdinand, ca rege, „A sosit şi clipa mea!”, ar putea spune acum şi prietena lui Carol al D-lea, adăugând: „Sunt aici şi aici voi rămâne. Să nu încerce nimeni să mă alunge din Bucureşti!”

Soţia regelui va renunţa cu demnitate dar şi cu fermitate să mai aştepte. Fa refuza revoltată oferta unei noi căsnicii, în care ar trebui să o accepte pe metresă: „Nu sunt nici atât de generoasă şi nici atât de nobilă să suport o asemenea situaţie!”

Astfel, principesa Elena se va decide să se întoarcă în patria ei. Grecia. Singurul lucru pe care îl cere de la Bucureşti este dreptul de a-l putea vizita pe fiul ei, Mihai,

cu asigurarea că nu va trebui să-l întâlnească pe rege cu această ocazie.

Simpatiile poporului se întorc spre femeia dezamăgita, care îşi vede căsnicia definitiv distrusă.

Ceea ce o doare cel mai tare este faptul că trebuie să-şi lase unicul fiu la Bucureşti. Din motive dinastice, va trebui să renunţe la el.

Chiar şi profesorul Iorga – care se ocupase de educaţia tânărului Carol – ea ta mereu, până atunci, să ia apărarea fostului său elev, este şocat de nepăsarea cu care regele tratează condiţiile pe care ar fi trebuit să le îndeplinească. Nici Iorga şi nici adepţii săi nu s-ar fi aşteptat la o astfel întorsătură a lucrurilor.

Ei îl chemaseră pe Carol înapoi în ţară

pentru a salva imaginea monarhiei în România şi pentru a face ordine în ţară. Acum, însă, în faţa poporului au o responsabilitate pe care nu o pot duce. Guvernul demisionează din nou, iar Iorga preia sarcina formării unui nou guvern hotărât, de această dată, să răspundă mai energic fostului său elev. Încercarea lui Iorga de a forma un guvern de personalităţi din viaţa publică, nea filiale vreunui partid, eşuează.

Liberalii privesc cu braţele încrucişate ac vastă jonglerie cu ţărănişti şi „canişti”. Vintilă Brătianu poate să amintească satisfăcut la congresul liberalilor HExact aşa ne-am imaginat că se va întâmpla! Domnii Iorga şi Maniu trebuie acum să rezolve situaţia pe care au creat-o! Pentru

cazul în care vor încerca din nou să schimbe Constituţia României, le recomandam să ţină cont de acea doamnă cu mare influenţa, care nu este prevăzuta în Constituţie!”

Reprezentând opoziţia din Parlament, liberalii ţin să atragă atenţia ca România se afla în situaţia de faliment statal Acesta nu poate fi evitat, după părerea lor, decât printr-un moratoriu. Urmate a proastei administrări, statul nu mai este în stare să plătească salariile funcţionarilor. Aceştia vor trebui să-şi aştepte lefurile multe luni după anunţarea moratoriului.

Cu trecerea lunilor, **sc. 9 chimhă** şi guvernele. După Iorga urmează Maniu, apoi Vaida şi din nou Maniu.

Acest du-te-vino în guvern, comportamentul egoist al partidelor şi

corupţia, moştenirea cea mai rea a României, dar mai ales măsurile represive ale poliţiei stârnesc în rândul populaţiei nelinişti şi nemulţumiri în regiunile nou anexate, populaţia este revoltata de incapacitatea administraţiei centrale de la Bucureşti.

Astfel, Alexandru Vaida Voievod declara la Congresul Partidului Naţional Ţărănesc: „Românii din Transilvania nu au avut de îndurat, secole de-a rândul, suferinţe atât de mari ca acum. De când s-a format România Mare, ni se pare că nu facem decât să muncim cu toţii la construcţia unui nou turn Babel. Protestam cu toată puterea împotriva tiraniei centralei de la Bucureşti, care nu are decât un singur scop: să ne jupoaie de vii!

Când Maniu vorbeşte în Parlament de onoare, dreptate şi adevăr, care trebuie să se reinstaureze în ţară, Iorga se întoarce spre un coleg şi îi spune: „Ce mai înseamnă astăzi dreptatea şi adevărul, când e vorba de România?”

28. Legiunea Arhangelului Mihail

Apariţia surprinzătoare a doamnei Lupescu la Bucureşti va stârni o mişcare care se făcuse simţită şi până atunci în viaţa politică a României, dar fără a fi hotărâtoare. Născută pe fondul situaţiei dezastruoase din ţară, „Legiunea Arhanghelului Mihail” este decisă să intervină şi să salveze România, până nu este prea târziu. Cum s-ar putea salva Romăhtamfeste foarte dar, dar „dăunătorir trebuie exterminaţi, căci sunt „exploatatori

care sug sângele poporului român”. Mai târziu, aceşti legionari se vor numi „Garda de Fier”.

Această „Uniune a Legionarilor”, cum s-a numit ea la înfiinţare, a fost fondată în 1919 la Iaşi, de studentul Cornel Zelea Codreanu. Băiat al unui profesor moldovean, pe atunci în vârsta de 17 ani, el visa să lupte împotriva comunismului. Ca tânăr student, a şi făcut-o, cu arma în mână. În entuziasmul său tineresc, este încă nehotărât. El asociază comunismul cu evreii, deoarece, pe vremea aceea, conducătorii comunişti din Moldova erau evrei: dr. Ghelerter, Cheler, Spicgler şi Schreiber; la Bucureşti Pauker şi Moscoviel Ideile lui Codreanu, înaripate de entuziasm juvenil, prin care dorea să anime legiunea,

urmăreau scopuri destul de periculoase, deoarece erau propovăduâte de un ascet.

Şederea lui Codreanu la Berlin, unde a studiat dreptul câteva semestre, a rămas fără vreun efect asupra sa. (Un naţional-socialism de tip I lider nu exista inra). Codreanu s-a întors doar cu un dispreţ cumplit faţa de speculanţii străini, care puteau, pe vremea aceea, să cumpere clădiri întregi cu doar câteva sute de dolari.

După întoarcerea sa de la Berlin, Codreanu va continua să-şi dezvolte legiunea. Dacă cineva ar verifica ţelurile fixate de el, ar constata că mişcarea sa nu era totalitara, ci autoritara, nu era agresiv-naţionalistă, ci mai degrabă reformist-socială. Dacă, mai târziu, naţional-socialismul din Germania se va baza pe

mica burghezie, pe femei şi foşti soldaţi, dar şi pe aventurieri, pe Codreanu 11 susţineau ţărani, studenţi şi chiar**cig TStRtigri** ki **înqny se** considera mai mult un pnrfet al învăţăturii sale decât un conducător al legionarilor. Fără îndoială că era profund religios: ere dinţa sa nestrămutată în Dumnezeu friza misticismul, îşi petrecea ziua muncind, în rugăciuni şi în post.

Adepţii săi îi imitau ascetismul şi fanatismul Trăiau, de exemplu, după un ritual care îi obliga să îngenuncheze când era amintit patronul lor, arhanghelul Mihail. 24 iunie, ziua înfiinţării Legiunii, trecea drept o mare sărbătoare.

La început, lumea se amuza de cămăşile verzi cu câuoe albă pe piept, când apăreau în pubhe şi salutau ridicând o cruce

mica de lemn. În curând, scopurile dezinteresate ale celor care strigau „Totul pentru România” şi „împotriva lăcomiei, egoismului şi oprimării!” vor devenit larg cunoscute.

Pentru a realiza ceea ce îşi propusese, Codreanu încerca să-i educe pe legionari în spiritul său, izolându-i de influenţa exterioara: „Noua Românie nu poate fi construită în cluburi unde se pierde vremea cu jocul de cârti, în cafenele unde oamenii îşi omoară timpul la biliard sau la dans, în localurile de noapte.

Doar hâmicia neostoita şi munca cinstita ne pot purta mai departe!”

Planul său de educaţie, fiinţa şi scopul mişcării sale nu se bazează pe un program, aşa cum a elaborat mai târziu Mussolini, ca

baza a Partidului Fascist.

Codreanu nu voia să audă de vreun partid, căci legiunea sa, „a arhanghelului Mihail”, trebuia să fie, aşa cum sublinia el însuşi, „o şcoală pentru oameni noi, nobili. El spunea, de asemenea. „Nu, nu avem un program! Nu ne-am unit pentru că gândim la fi, ci suntem uniţi pentru că simţim la fcu Important este omul, nu programul!”

Ideile profetului Codreanu se bazează pe precepte ortodoxe: „Spre deosebire de biserica de la Roma, care cere combaterea păcatului doar de dragul propriei salvări, credinciosul creştin-ortodox nu trebuie decât să se încreadă în propria biserică şi să se lase purtat de valul mistic al acesteia”. Această fraza caracterizează gândirea lui Codreanu. Ea este bine ancorată într-un

misticism impersonal care, prin efectele sale, poate fi considerat naţionalist. Potrivit acestuia, nu individul, ci naţiunea are personalitate. În vreme ce în statele populate de romano-catolici, naţiunea şi biserica sunt două entităţi separate, în România ele formează, potrivit teoriei lui Codreanu, un tot organic de natura mistica. Se opune, aşadar, voinţa colectivă dorinţelor individuale. Doar astfel poate fi explicată – după Crainic – obedienţa oarbă care a domnit de la bun început în rândurile „I, egiunii Arhanghelului

Mihail”. O astfel de voinţa colectiva poartă, m-a A, implicit pericolul tensiunilor, care nu vor putea fi evitate şi mai târziu vor degenera, de altfel, în violenţe.

În perioada de început, revolta

legionarilor se îndreaptă mai mult împotriva poliţiei care, după cum susţinea Codreanu, îşi permitea gă abuzeze de puterea ei. Pe măsură ce acţiunile antilegionare ale poliţiei se intensifică, va spori şi reacţia la acestea, urmarea fiind că fanaticul Codreanu şi susţinâtorii săi vor fi aruncaţi în închisoare şi purtaţi prin tribunale. În ciuda acuzaţiilor de atentat la liniştea ţării şi înaltă trădare, ci vor fi puşi în libertate. Mai mult, juraţii decid punerea în libertate şi după ce Codreanu ordonase asasinarea unui trădător din rândul membrilor grupării şi împuşcarea prefectului de poliţie din laşi.

Aceste decizii ale juraţilor pot fi explicate doar prin ura populaţiei faţa de tirania poliţiei Actele de violenţă ale acesteia se înteţiseră atât de mult, că

nimeni nu se mai simţea în siguranţă, iar juraţii nu aveau temei să-i conteste lui Codreanu onestitatea gândirii – în ciuda opoziţiei cu care este întâmpinată decizia lor. Fără îndoiala ca juraţii fuseseră impresionaţi şi de apariţia modestă a acestui bărbat care şi-a expus foarte clar şi la obiect motivele acelor acte disperate.

Prin aceste procese se va dovedi că martirizarea unui fanatic nu fusese o idee bună. Codreanu va deveni pentru susţinătorii săi un sfânt, iar pentru tineretul României un martir. Chiar şi oameni mai în vârstă încep să simpatizeze cruciada sa împotriva tuturor relelor din România. Priktre aceştia se numără şi poetul-filosof Octavian Coga. El scrie într-un eseu cu privire la Codreanu: „Poporul nostru

tânjeşte după un domn bun, care să nu-l dispreţuiască, ci să-l conducă spre culmi de moralitate, spre ordine şi siguranţă. Ne aflăm sub semnul mesianismului înaintea furtunii! Ce surprize şi schimbări ne va aduce! Avem nevoie de un om capabil, cu mare putere, în stare să ne trezească din letargie. El se va arăta la ceas de mare primejdie!”

Toată lumea ştie că „omul capabil, cu mare putere” nu este regele Carol, în care mulţi îşi puseseră Franţa, ci acest tânăr ascet, fondator al „Legiunii Arhanghelului Mihail”: Corneliu Zelea Codreanu!

29. ***Vila roşie***

Apărată de copaci înalţi, pe Aleea Vulpache, se află, în spatele unui zid, vila în care locuieşte la Bucureşti doamna

Lupescu. O scară te conduce spre această clădire din cărămidă roşie, amenajată în interior cu tot luxul posibil: covoare scumpe, mobilă parizianã, goblenuri şi broderii, o mică bibliotecă în care se afla mai mult literatură uşoară în limba franceză.

Aki îi primeşte stăpâna casei pe rege, pe prieteni, bancheri şi oameni de afaceri care trebuie să perfecteze în numele ei diverse tranzacţii pe piaţa valutară sau în industrie. Toţi laudă talentul ei în afaceri, capacitatea ei de decizie, mai ales când este convinsă că poate obţine avantaje sigure.

Un vizitator zilnic este mareşalul Casei Regale, Ernest Urdăreanu, cel mai urât om din Bucureşti. Mic de statura, cu pielea măslinie, acest hârbat de 43 de ani,

îmbrăcat întotdeanua elegant, a avansat foarte repede de la gradul de locotenent la rangul de ministru atotputernic. Nu este niciun secret că îl domina pe regele Carol, că decide singur cui **1** se acorda audienţa şi cui nu. Regele nu ia nicio decizie fără să se sfătuiască cu el. Nu e de mirare, aşadar, că diplomaţii se înghesuie în jurul său, că nici măcar trimisul Majestăţii Sale Britanice, Sir Regi n-ai o Hoare nu se dă în laturi să-l mituiască pe acest bărbat pentru a obţine ceva în favoarea Angliei. Oaltă sursa de venit pentru Urdăreanu erau numirile în posturile bine remunerate în consiliilor de conducere. Aşa se face că el s-a îmbogăţit peste noapte.

Vila lui se află lângă cea a Elenei Lupescu. aşa că o poate vizita neobservat,

trecând prin grădină. Îi place mai ales să ia dejunul cu ea, discutând cu această ocazie şi problemele zilei.

(n societatea bucureşteană, Urdăreanu este deopotrivă dispreţuit şi temut Printre duşmanii săi, se va număra mai târziu şi prinţul Mihai, care îl pomeneşte pe Urdăreanu ca pe „Murdăreanu”. Alţii îi spun „parazitul”. Împotriva lui se va duce una dintre luptele lui Codreanu, deoarece acest ministru „are influenţa cea mai proastă asupra regelui”.

Legionarii sunt horârâţi să-l înlăture de la putere.

Înainte de aceasta însă, Codreanu va lansa, într-o adunare publica, un avertisment către rege: „Refuz republica şi susţin monarhia. În istoric au existat

domnitori buni şi domnitori răi. Pe unii dintre ei poporul i-a iubit, altora li s-a tăiat capul. Exista însă şi preoţi nefolositori. Acesta nu este un motiv pentru a aboli credinţa şi a-l condamna pe Dumnezeu. Un rege acţionează iresponsabil şi se dovedeşte nefolositor atunci când face doar ceea ce e bine pentru ei şi pentru apropiaţii lul Fiecare popor are o linie a vieţii. Dacă regele ţine cont de aceasta şi o respecta, atunci el este un rege bun! Nu are voie să se distanţeze de ea! O face, însă, dacă urmăreşte interese personale, altele decât cele ale poporului său.r.

Tot Bucureştiul ştie la cine se referă. În ciuda acestor avertismente şi ameninţări, regele se arata a fi degajat, chiar indiferent. Despre prietena sa spune, ca o scuza: „Ea

este cealaltă jumătate a fiinţei mele, a raţiunii mele!”. Această mărturisire a regelui va deveni în curând sursă de bancuri care vor circula ***intens*** prin Capitală. Alţii văd în această mărturisire o confirmare a faptului că Flena Lupescu influenţează toate deciziile regelui Amestecul ei în chestiuni de stat îi va crea duşmani înverşunaţi. Pentru a-i domoli pe unii dintre ei, ea va răspândi zvonul că nu ar fi „deloc interesata de politica”, deşi este amestecată în absolut toate problemele politice.

Care este situaţia reală aflăm dintr-un raport al lui Walter Hagens, care nu avea niciun motiv să o prezinte pe doamna Lupescu într-o lumină proasta: „Casa ei a devenit centrul corupţiei pe scara largă.

Orice contract de stat putea fi cumpărat acolo contra unei mite corespunzătoare. Chiar şi pentru români, obişnuiţi să privească corupţia ca pe o boală moştenită din vremurile dominaţiei turceşti, dimensiunile afacerilor organizate de doamna Lupescu sunt enorme. La aceasta se adaugă faptul ca doamna Lupescu nu este încurajata doar de rege, ci şi de cercuri financiare internaţionale, precum şi de un grup de tineri finanţişti. Trebuie spus aici că doamna Lupescu este de origine evreiască. Scopurile mişcării legionare sunt tocmai lupta împotriva corupţiei, a înstrăinării economice a României, renegarea iudaismului internaţional, care, spre deosebire de naţional-socialismul german, nu se legitimează prin apriga dintre doamna

Lupescu şi cercul ei pe de o parte, şi Garda de Fier, pe de alta este astfel de înţeles”.

Pe măsură ce fireşte influenţa Elenei Lupescu în economic şi în chestiuni de stat, sporeşte şi opoziţia legionarilor (aţă de „Lupoaică” şi de oamenii ei, „paraziţii”. Prefectul poliţiei din Bucureşti este nevoit să o avertizeze de mai multe ori pe doamna Lupescu de pericolul unor atentate. FI îi oferă doi poliţişti pentru protecţie, unul care s-o însoţească în oraş şi altul care să stea de paza la vila roşie. Ea refuză protecţia, susţinând ca prefectul vede peste tot doar atentate. Acesta îi arată scrisori de ameninţare, avertismente anonime despre atentate şi chiar despre o plănuită răpire. Când doamna Lupescu cere nume, prefectul răspunde, după unele ezitări: Precup.

Siderată, doamna Lupescu întreabă: „Precup?

locotenent-colonelul Precup, care l-a ajutat pe rege să se întoarcă în ţara?”

i naţional-cultural. Duşmănia

„Acelaşi!”, va confirma şeful poliţiei. „Pentru serviciile făcute atunci Maţestăţii Sale Regelui, el se aştepta la o răsplata specială. A primit ca semn de recunoştinţă doar un post în Ministerul de Război.

La asta s-a rezumat totul. Amărât şi dezamăgit, Precup s-a adresat legionarilor, explicând că ar dori să repare greşeala pe care o comisese. S-a oferit să vă ***rpească*** cât de curând!”

Agitată, doamna va întreba: „De ce nu este arestat acest om periculos7 Doresc să fie arestat!”

Prefectul îi explică: „A şi fost arestat Dar şi pus în libertate, din lipsă de probe”.

Când, în cele din urmă, se va produce un atentat la viaţa Elenei Lupescu, în vila ci din Bucureşti, atentat din care va scăpa cu viaţă doar din întâmplare, regele îi va cere să părăsească Bucureştiul pentru o vreme.

Ea însă refuză să plece în „călătoria de odihnă”. Se va decide să părăsească Bucureştiul abia când prefectul poliţiei va declara ca nu poate garanta siguranţa detestatei femel. Pleacă în Elveţia, „pentru o şedere temporară”.

Regele Carol este extrem de supărat din cauza despărţirii forţate de prietena sa. Poliţia nu s-a arătat **în** stare să apere viaţa unei romance. Pe deasupra, obraznicul Precup şi... Codreanu! Ar putea să-i

distrugă pe amândoi, dar nu pe cale legala. Dar regele se fereşte să-i neutralizeze, socotind momentul neprielnic.

Când presa străină va publica ştiri despre plecarea doamnei Lupescu în străinate „la dorinţa regelui”, se presupune că acesta a-ar fi certat cu prietena sa şi că.

la insistentele guvernului, îl bate gândul să se împace cu fosta sa soţie. Acest zvon, apărut din senin, nu va fi dezminţit de Palat, interesat să-i inducă în eroare pe legionari, pentru a-i face să se creadă în siguranţa, tocmai în scopul de a se putea pregăti în linişte o lovitură împotriva lor.

Preconizata lovitura va fi ratata deoarece organizaţia inventata de rege, a „Apărătorilor Patriei”, o uniune plănuita să cuprindă şi să educe în spirit religios şi

naţional întregul tineret din România sub comanda sa, va eşua. Motivul este că tineretul apreciază mai mult ideile proaspete şi fireşti ale lui Codreanu decât discursurile bombastice, vorbele goale care ridicau în slăvi pe rege şi Casa Regală.

30. ***Avertismentul şi „lupii”.***

Au trecut patru ani de la întoarcerea prinţului Carol în România şi de la proclamarea lui ca rege al României. Privind în urmă, el nu poate vedea decât eşecuri, pentru care el are o parte din vină.

Acesta este, însă, un lucru pe care regele nu doreşte să-l recunoască sau să-l accepte. FI dă toată vina pe rlamentarism: „Cu acesta, am preluat doctrinele revoluţiei burgheze din 1789, scopurile şi tradiţiile lumeşti ale acesteia, fără ca noi să fi avut o

burghezie.

Viaţa noastră a trebuit să plătească pentru aceasta greşeala de formare. Greşeala aceasta se întinde în fiecare domeniu, în cultură, civilizaţie, economic, în administraţie, este ca o construcţie proasta, care nu poate fi adaptată esenţialului, conţinutului, adevărului, provenind din adâncul fiinţei noastre”.

După această concluzie, regele face un gest spre mişcarea lui Codreanu, căci şi acesta este de părere că parlamentarismul nu este în stare să facă faţă noilor şi dificilelor probleme cu care se confruntă conducerea statului. Codreanu nu-şi ascunde părerea după care o dictatura rezonabila reprezintă pentru România cea mai bună formă statala Doar aceasta poate

aduce, consideră el, ordine în ţară. Codreanu îşi expune părerile şi în Parlament Legiunea sa arc de acum mai multe mandate decât liberalii şi de două ori mai multe decât ţărăniştii. Are la dispoziţie două ziare în Bucureşti: „Buna Vestire” şi „Cuvântul”. 0 e îşi deschid coloanele ideilor lui Codreanu: „Uitaţi-vă numai la politicienii noştri! Marea lor mayorifaie trăiesc în lux §Ţ dezmăţ Orgiile or e plăteşte (ara, care se adânceşte tot mai mult Iniiaos, Lipsa de conştiinţă se răspândeşte precum căpuşele în ministere şi fabrici, sugând milioane din atât de oropsita ţară! Aşa se ajunge la situaţia în care toată lumea munceşte doar pentru aceşti trântori!”

Cu o alta ocazie, tot Codreanu declară în Parlament. „Cine are bani poate mitui pe

oricine. Poate să cumpere şi ţara. Îi cunoaştem foarte bine pe cei care tură, huzuresc şi trimit în străinătate banii storşi din sudoarea muncitorilor noştri. Mă refer la o anumită persoană, în casa căreia se petrec lucruri strigătoare la cer. Într-o bună zi, îi vom prinde însă pe aceşti lupi, care au dat iama în turma noastră. Puteţi conta pe asta, domnilor deputaţi!”

Toată lumea ştie cine este acea „anumită persoana” şi cine sunt „lupii”: sunt amicii doamnei Lupescu, printre care se numără şi proprietarul băncii Marmorosch-Blank. Împotriva lor va vorbi Codreanu: „În această bancă, mituirea şi corupţia sunt la ele acasă.

Cei de acolo ştiu cum să atragă oameni influenţi de partea lor şi să-i racoleze pentru

afaceri tenebroase.

Nu vreau să acuz pe nimeni fără dovezi: e vorba de domnul ministru Titulescu, care a primit 19 milioane de lei de la banca Marmorosch, de domnul ministru Filipescu, care a primit un «împrumut» de 13 milioane de lei. Acceptarea unor astfel de sume *h* obligă pe miniştri la recunoştinţă. Nu trebuie să vă spun că acţiunile lor nu aduc nimic bun României. Aceşti miniştri se află la mâna bancherului respectiv şi sunt obligaţi să-i dea ascultare. De aceea, cer să fie introdusă pedeapsa cu moartea pentru fiecare membru al parlamentului sau guvernului care se lasă cumpărat într-un fel sau în altul sau care se foloţeşte-banii publici în scopuri personale?”

Regele Carol nu vrea să lase fără

replică astfel de atacuri violente şi, după părerea sa, nejustificate la adresa ţârii conduse de el. El numeşte Garda de Fier „o bandă care nu visează decât răsturnarea actualei conduceri şi anarhia, care dispreţuieşte legile şi vrea să-şi impună voinţa prin teroare”. Regele nu se dă în lături de la afirmaţii care nu pot fi încă (1933) dovedite.

Astfel, regele va răspândi zvonul că Garda de Fier ar fi „finanţată din străinătate”, punând-o în legătură cu „Hitler-Jugend”.

Împins de la spate de rege, guvernul Iorga-Argetoianu va declara dizolvarea „Legiunea Arhanghelului Mihail”. Cuiburile legionare sunt ocupate şi sigilate. O parte a presei îşi continua atacurile la adresa Gărzii

de Fier, lăudând hotărârea prin care guvernul a tranşat în cele din urmă, această chestiune.

Poliţia dă şi ea să-şi mulţumească şefii cu exces de zel. Legionarii vor fi dezarmaţi şi bătuţi în cuiburile lor. Pentru a dovedi că aprobă acţiunile poliţiei, regele îl va decora pe prefectid poliţiei, precum şi pe unii comisari; alţii vor fi promovaţi.

32. ***Luptă pe viaţă şi pe moarte***

Interzicerea „Legiunii Sfântului Arhanghel Mihail” nu va dura prea mult. Atât din rândul populaţiei cât şi în Parlament, se ridica multe voci împotriva acestei măsuri luate de guvern. Pe deasupra, se constată că aceste măsuri vin în contradicţie cu legea.

Doamna Lupescu este cea mai

surprinsă de această decizie Ea sperase ca, până la întoarcerea ei din Elveţia, Garda de Fier să fie neutralizată. Nici vorbă.1 Ea va trebui, aşadar, să o ia de la început să-şi arunce în joc toate atu urile pentru a nimici acest mult prea periculos duşman.

Luminile ard în vila roşie până târziu în noapte.

Spionii plantaţi în zonă de către Garda de Fier raportează sosirea a nenumăraţi politicieni, bancheri, ziarişti şi ofiţeri de poliţie. Mai mult ca sigur, se adună pentru a plănui următoarea lovitură împotriva „cuibului veninos”, a Gărzii de Fier.

Aceasta expresie a fost lansată de ministrul Urdăreanu, care venea la doamna Lupescu doar pe la mie* zul nopţii, strecurându-se pe poarta din spate, mereu

atent să nu fie zărit de spionii lui Codreanu. Chiar şi aşa, aceştia ştiu prea bine tot ce întreprinde omul de încredere al doamnei Lupescu, chiar dacă el recurge la diverse deghizări.

Atât legionarii, cât şi doamna Lupescu ştiu că între ei s-a declanşat o luptă pe viaţă şi pe moarte. Ea este decisă să recupereze tot ceea ce a pierdut prin absenţa ei forţată. Vrea, mai ales, să obţină reinter/icerea Gărzii de Pier, devenită mai puternică în urma încercării nereuşite de scoatere în afara legii. Măsurile insuficiente luate de guvern nu duc decât la încurajarea „atacurilor ruşinoase" ale Gărzii.

Nedeprinsă cu eşecurile, ea îşi întreabă prietenii de ce nu se încearcă cumpărarea acestui Codreanu. Chiar şi el care pare „să-l

fi închiriat pe Sfântul Mihail”, poate fi foarte pământean şi vandabil la o anumită sumă.

Urdăreanu, care de obicei se fereşte să o contrazică pe Elena Lupescu, încearcă să-i explice că omul este un fanatic ascet şi nu pune preţ pe bani sau o viaţă luxoasă.

Ea însă refuza să creadă aşa ceva: „Ne-au luat-o alţii înainte. Codreanu are o maşină! Cineva trebuie să i-o fi cumpărat acestui muritor de foame! Oamenii noştri au dormit!”

32. *„Esther”.*

Legionarii dau diverse nume de cod femeii din vila roşie. Cel mai des folosii este cel de „Esther”. Acesta face probabil referire la personajul biblic, evreica pe care regele Persiel Xerxes, şi-a ales-o ca regina, datorită frumuseţii şi înţelepciunii ei.

Nici chiar legionarii nu-i contesta inteligenţa. Ei admit că ea reprezintă un rival de temut, care poate fi combătut doar prin curaj şi superioritate, flexionarii îi apreciază şi mândria de a se recunoaşte evreică. În vreme ce albi îşi ascund originea iudaică, că îi ajută pe evreii săraci. Astfel, prietena lui Carol al II-lea devine protectoarea evreilor din România. Între râul Dâmboviţa şi strada Traian se întinde cartierul evreiesc. Elena l upescu se duce de multe ori la azilul evreiesc pentru a discuta cu rabinul şef despre donaţii.

Sărăcia este mare, deoarece foarte mulţi refugiaţi din Rusia au căutat adăpost aici.

Doamna Lupescu este susţinută cu generozitate de rege în acţiunile ei

caritabile. Întrebat o dată despre poziţia sa faţa de iudaism, regele va răspunde: „Îmi este indiferent ce provenienţă sau ce religie are cineva.

Hotărâtor este să fie un cetăţean de nădejde al statului nostru şi supus loial al regelui!”

Această atitudine a regelui Carol faţă de iudaism este o noutate în istoria României. Până atunci, evreii nu fuseseră recunoscuţi, ci doar dispreţuiţi. Fuseseră ţinuţi în ghetouri, fără drepturi

Şuvoiul de refugiaţi evrei s-a revărsat, după divizarea Poloniei, mai ales spre Moldova. Deoarece populaţia autohtona era lipsită de iniţiativă, comerţul va cădea în curând în mâinile evreilor. Neguţătorii de cereale şi vite, cămătarii şi cârciumarii erau

evrei. Cum nu aveau voie să cumpere pământ ei îl luau în arenda, devenind stăpânii ţăranilor neajutoraţi. Din cauza asprimii cu care îi tratau pe ţărani, aceştia au ajuns în scurt timp să-i urască.

Când Carol I a devenit rege al României, nu s-a schimbat nimic în legislaţia referitoare la evrei. El le-a refuzat acestora drepturile cetăţeneşti, atitudine condamnată şi de Ionel Brătianu, care a constatat, la referendumul din 1918, că populaţia nici nu voia să audă de drepturi egale pentru evrei. Abia în urma presiunilor Antantei, o sută de mii de evrei au primit cetăţenie română şi, astfel, dreptul de a cumpăra terenuri în România. Când primul ministru Goga a vrut să revoce această decizie şi să promoveze noi legi antisemite,

au intervenit Naţiunile Unite. Susţinuţi de la Geneva, evreii din România au reuşit să obţină demiterea lui Goga.

Sub Carol al lllea, evreii deveniseră deja destul de puternici! 65% din veniturile populaţiei le reveneau, deşi ţara era locuita de două milioane de evrei faţă de nouăsprezece milioane de români. Băncile şi cea mai mare parte a industriei petroliere se afla în mâna lor.

Ce şi cum se câştiga aici a dezvăluit procesul marelui industriaş Ausschnitt.

Acest nefericit proces, cu tot ceea ce a scos el la iveală, a dus la antisemitismul Gărzii de Fier. Aceasta a declarat că nu mai poate tolera dominaţia iudaismului în economia şi în cultura României. Codreanu vorbea în discursurile sale despre

„înrobirea economică şi politica”, „distrugerea literaturii şi culturii” şi se ridica împotriva presei bucureştene dominante: „Ziarele îndrăznesc să-şi bată joc de sentimentele noastre religioase, să-şi bată joc de noi încearcă să ne slăbească rezistenta morala şi să rupă legătura noastră vie cu eternitatea!”

Astfel de atacuri deschise îndreptate împotriva evreilor vor provoca o reacţie de apărare din partea acestora. Lupta pe viaţă şi pe moarte, prezisă de Flena Lupescu, intra astfel în faza sa decisivă.

Fanatic şi prins în păienjenişul propriilor idei, Codreanu nu-şi dă seama de efectele acţiunilor sale împotriva evreilor. FI îşi subestimează adversarul şi nu va întreprinde nimic pentru a evita lovitura de

graţie. Dacă ar fi citit în Vechiul Testament despre Estera, poate că şi ar fi amintit de un fragment: „în acea zi a lunii Adar (decembrie-n.tr.), în care îşi puseseră duşmanii speranţa că o vor învinge pe Esther, ea i-a surprins şi i-a învins!”

33. ***Noaptea neagră***

Pentru a obţine efectul scontat şi pentru a avea succes, pregătirile din vila roşie trebuie să se desfăşoare în cel mai mare secret. Sufletul acţiunii rămâne «Esther”. Ea ştie că lovitura decisivă în>otriva legionarilor poate fi întreprinsă doar când jjjuvernanţii: i vor un pe legionari la fel rfe nvntţ **qvm** ura ea.

„După discuţii cu oamenii ei de încredere, alegerea ei va cădea pe ioan Gheorghe Duca. El trebuie să devină prim-

ministru şi să distrugă definitiv Garda de Fier.

Pentru a realiza asta, e nevoie de bani. Banca Mannorosch Blank îşi oferă sprijinul lui Duca, cu condiţia să intervină energic şi să înlăture Garda de Fier. Banca mai cere ca Titulescu să devină omul de încredere al lui Duca. Prin cabinetul Duca, liberalii ajung din nou la putere. Regele trebuie să accepte acest rău mai mic pentru a-l putea combate pe cel mare. În speranţa ca a sosit, în sfârşit, momentul nimicirii Gărzii, regele îl va invita pe liberalul Duca la Palat, asigurându-l de prietenia sa.

Banii de la banca Marmorosch vor ajunge mai ales la poliţie, care trebuie să plătească prune provocatorilor. Pentru a putea obţine aceste prime, figcarelegionar

întâlnit pe stradă, uşor de recunoscut graţie cămăşilor verzi cu cruce alt>a, trebuie provocat, bătut şi apoi închis. Studentul Feodorescu, care încerca să lipească afişe ale Gărzii, este surprins de poliţie şi împuşcat pe loc.

Elena Lupescu, care ţine acum în mână iţele jocului împotriva lui Codreanu şi al Legiunii este decisă să uzeze de orice mijloc pentru a-i nimici pe duşmanii ei cei mai înverşunaţi. Va constata cu această ocazie că cel care oprimă poate fi supus, la rândul lui, la presiuni. Va primi scrisori de ameninţare şi, într-o dimineaţă, chiar o bombă, al cărei ceas, din fericire, se oprise. Ea este „gratulată” cu poezioare obscene, desene deşănţate, apărute în urma zvonurilor care circulau în Bucureşti pe

seama ei. Sub una dintre aceste ilustraţii era scris un citat din capitolul Est era:. Jmpâratul a iubit pe Estera mai mult decât pe toate celelalte teniei, şi ea a căpătat trecere şi iubire înaintea lui mai mult decât toate celelalte fete. I-a pus cununa împărătească pe cap, şi a făcu i-o împărătească în locul Vastii”.

Hiena Lupescu va scăpa dintr-un atentat în faţa vilei ei doar datorită poliţistului ascuns în grădină.

Poliţia a fost înştiinţată despre un mai puţin de şapte atentate (1933) plănuite împotriva Elenei I.upescu. Un altul, care a avut loc pe Calea Victoriei, era cât pe aici să reuşească. Ofiţerii tocmai dădeau onorul regelui, care ieşise în balconul Palatului pentru a-i saluta, când în spatele lui au zânt-

o şi pe doamna Ixipescu, ceea ce a stârnit mânia militarilor. Un căpitan a tras două focuri de armă în direcţia prietenei regelui, dar ambele şi-au ratat ţinta, în noaptea care a urmat acestui atentat doi legionari vor încerca să escaladeze zidul vilei roşii şi să intre în dormitorul doamnei Lupescu.

Ei vor fi prinşi şi arestaţi, apoi asasinaţi în închisoare.

După aceste atentate, Elena Lupescu declară că măsurile pobţiei nu sunt suficiente. În loc să ţie opriţi şi nimiciţi, legionarii devin tot mai obraznici şi mai îndrăzneţi. Ea cere ca guvernul să intervină prin toate mijloacele şi să facă, în sfârşit, „ce se aşteaptă de la el”.

În aşa numita „noapte neagră” (9 – 10 decembrie 1933) sunt arestaţi optsprezece

mii de legionari, printre care şi prinţul general Cantâcuzino-Granioerul, invalid de război. Exista morţi de ambele părţi. Primul ministru Duca va conduce el însuşi acţiunea, fără a-l găsi şi pe Codreanu ca să-l aresteze.

Duca afla că acesta se afla în Bucureşti şi va pune o recompensa substanţială pe capul celui mai important legionar. Codreanu nu va fi, însă, trădat!

Chiar dacă nu a obţinut tot ceea ce voia. Duca poate să se consoleze cu 18.000 de legionari arestaţi şi cu faptul că legiunea încetează să mai reprezinte un pericol Dar Duca îşi sutiestimează adversarul, ceea ce se va dovedi a fi o greşeală. „Legiunea sfântului arhanghel Mihail" io va dovedi!

34. „Pompadour" a României

L*e caudiemar e-l passel”,* scrie o prietenă a ww Elenei Lupescu la Paris. „Ce e mai rău a trecut, astfel că putem să avem din nou linişte”.

Nu va fi însă aşa. La nici douăzeci de zile de la.

evenimentele din Bucureşti, în seara de 29 decembrie 1933, primul ministru Duca va fi împuşcat pe peronul gării din Sinaia, ca răzbunare pentru „noaptea neagră”. Atentatorii erau Nicolae Constantinescu, Iancu Caranica şi Doru Belimace. Ei îşi aleseseră numele conspirativ de „Nicadori”, alcătuit din numele lor.

Du pa asasinarea lui Duca, va începe o urmărire şi mai sângeroasă a legionarilor. Considerându-se că vinovatul moral al acestui asasinat era Codreanu. se va încerca

orice pentru a-l prinde. Astfel se află că Ciumetti, comandantul legionarilor, ar ţine legătura pe ascuns cu Codreanu. Ciumetti este arestat şi torturat ca în Evul Mediu pentru a se afla de la el locul unde este ascuns Codreanu. Bravul om va muri în chinuri, fără a-şi trăda prietenul.

Parchetul Tribunalului Militar fi va acuza pe Corneliu Zelea Codreanu şi pe legionarii săi de perturbarea liniştii ţârii şi de instigare la revolta. Paralel, se desfăşoară şi procesul asasinilor primului ministru Duca.

Codreanu va apărea la acest proces. Se va întâmpla ceva de necrezut pentru rege şi pentru doamna Lupescu: Codreanu şi legionarii săi vor fi achitaţi.

Doar cei trei legionari care îl

asasinaseră pe Duca vor fi condamnaţi la închisoare pe viaţă.

Pentru regele Carol, ca şi pentru guvern, hotărârea instanţei Tribunalului Militar reprezintă o condamnare, iar pentru Codreanu şi legiune, o declaraţie de simpatic.

Când binecunoscutul ambasador, contele S., renumit pentru ale sale *bon-mots,* va citi la Viena hotărârea tribunalului, va exclama, pe bună dreptate: „Pompadour **a** României a pierdut bătălia!”

35. ***Ofiţerii conjuraţi***

Procesele politice se succed unul după celălalt.

Ele au darul de a nelinişti populaţia, căci nu duc, aşa cum s-ar fi dorit, la dispariţia pericolului, ba din contră, ÎI fac să

pară mai mare decât era în realitate.

Într-unul dintre noile procese este judecat locotenent-colonelul Precup, acel om de încredere al regelui Carol care l-a ajutat să-şi pregătească fuga din Franţa.

Dezamăgit că regele îl uitase şi că, trecând o dată pe la Ministerul de Război, nu-i adresase nici măcar o vorbă, Precup a tras concluzia că fusese pus pe lista neagra de către cineva. Bănuiala sa căzu pe doamna Lupescu. Deşi era vorba doar de o presupunere, Precup va întreprinde acel atentat eşuat la viaţa Elenei Lupescu din faţa Palatului regal.

Apoi, el va atrage din nou atenţia asupra sa într-o bodegă unde va face remarce dispreţuitoare la adresa regelui şi a prietenei sale. Luându-l gura pe dinainte,

el aminteşte şi de un complot.

Poliţia va cerceta acest indiciu, constatând că există într-adevăr un ciwnpkrt, plănuit de Precup şi de alţi 13 „ofiţeri conjuraţi”, ardeleni cu toţii, pentru Vinerea Mare.

În cursul anchetei se va afla că cei 13 ofiţeri plănuiseră atentatul ca nişte copii. Nu aveau un plan pus la punct care să ia în considerare eşecul sau eventualele surprize Precup va povesti în timpul interogatoriului ce voiau să facă: „Intenţia noastră era să închiriem în noaptea de după Vinerea Mare o cameră într-un hotel pe Calea Victoriei. De la fereastra acestuia voiam să urmărim procesiunea din noaptea învierii la care vor participa regele, Curtea şi miniştrii.

De la geam voiam să aruinâm grenade,

care să creeze panica. În acel moment, noi urma să preluam comanda asupra companiilor de jandarmi, cu care să ocupăm apoi Palatul regal şi clădirile publice din oraş”.

Precup, care va face dezvăluiri până la capăt, îl va numi şi pe comandantul jandarmilor, Barbu, spunând că s-ar fi pus la dispoziţia organizatorilor puciului. Barbu va nega acest lucru în faţa instanţei.

Instanţa nu va avea o părerc unica: unii judecători îl cred, alţii nu.

La întrebarea preşedintelui completului de judecată ce s-ar fi întâmplat dacă jandarmeria ar fi trecut într-adevăr de partea puriştilor, Precup răspunde: „Atunci aş fi devenit dictator şi aş fi fost şeful ministerului care mi s-ar fi cuvenit de la bun

început”. El i-ar fi numit ca ministru de externe pe 1 itulescu, deci pe un susţinător aprig al sistemului parlamentar democrat, iar pe Codreanu, care lupta împotriva parlamentarismului, – ministru de interne.

Întrebat de preşedinte ce rol ar fi avut regele în această dictatură, Precup va răspunde: „Suntem de panere că regele are nevoie lângă el de un om energic, incorupribil un dictator. Eu aş fi fost omul potrivit îmi doream această puternică poziţie lângă rege numai pentru că doresc să-i apăr viaţa care, după cum ştim, îi este în permanenţa ameninţată”.

Precup va fi întrerupt de preşedinte: „Sigurecă îi este ameninţată. Dvs. aţi vrut să aruncaţi grenade în procesiunea în care s-ar fi aflat şi regele. Ceea ce declaraţi aici

contrazice intenţiile Dvs, arătând cât de puţin ne putem baza pe cele spuse!”

Precup va replica: „În acţiunea noastră, m-am ba/ai în exclusivitate pe norocul meu de soldat!”

Aici va interveni un alt judecător „Norocul de soldat nu este o bază prea solidă, domnule locotenent<conel. Istoria ne învaţă acest lucru!”

După încheierea procesului, se va constata că acest complot pus la cale de „ofiţerii conjuraţi” era îndreptat mai puţin împotriva regelui, cât a doamnei Lupescu.

Întrebat ce arc să-i reproşeze doamnei Lupescu, Precup va răspunde că ea este răspunzătoare de tot râul din ţara, tocmai prin dorinţa ei de înavuţire, prin lipsa de scrupule şi prin voinţa ei de a conduce. Mai

mult, Precup îi reproşează că ar fi împiedicat împăcarea dintre rege şi regină pentru a se pune pe ea în prim plan. Ura care domneşte în rândul populaţiei împotriva ei s-a extins deja şi asupra regelui. „Regele nostru nu se mai bucură de respectul naţiei pentru că nu ştie să-şi păsteze demnitatea regală”.

Opinia publică se întreabă de ce se mai ţine acest proces. „Acuzaţii”, scrie „Epoca”, „nu au ce căuta în faţa tribunalului, şi nici în închisoare, ci la casa de nebuni!”. Acest lucru îl ştie şi regele Carol. După usturătorul eşec din procesul Codreanu, el trebuie să şi repare imaginea publică. Un atac cu grenade asupra sa nu poate fi bagatelizat nici măcar de un complet de generali care nu îl simpatizează. El ştie

acest lucru şi cere, din acest motiv, continuarea procesului Precup, chiar dacă acesta va mai răscoli şi alte amănunte neplăcute.

Cât priveşte rezultatul procesului, părerile sunt împărţite. Având în vedere atmosfera generală, mulţi se aşteaptă la o achitare, în ciuda probelor incriminatorii. De data aceasta, hotărârea tribunalului militar va fi aspră: „Acuzaţii au fost găsiţi vinovaţi de corn plot împotriva regelui şi a Constituţiei Fiecare dintre cei zece acuzaţi va primi câte zece ani închisoare.

Ofiţerilor li se va retrage rangul militar şi vor fi excluşi din armata română!”

36. ***Stelescu***

În sfârşit, un tribunal s-a hotărât să condamne w9 complotişti, dându-le pedepse

pe măsura!”

Aceasta este vestea pe care Urdăreanu i-o dă doamnei din vila roşie. Ea este, însă, suficient de deşteaptă x» ntru a nu se lăsa orbită de acest succes Codreanu rămâne pentru ea un adversar la fel de puternic.

Acesta se simte sigur „sub protecţia arhanghelului Mihail” şi-şi continuă neabătut drumul, asemenea unui somnambul.

În ultimul proces Codreanu, Elena Lupescu a fost atât de umilită, încât acum este obsedata de nimicirea duşmanului ei. Pentru a obţine, în sfârşit, ceea ce-şi doreşte şi pentru a-l anihila pe incomodul adversar, ea pune la cale noi planuri care, de data aceasta, îl iau în vizor direct pe Codreanu. Odată nimicit, problema Legiunii

va fi uşor de re/olvat. Se june acum doar problema găsirii unui asasin dia-rândurile Legiunii, un ut care să cunoască îndeaproape obiceiurile lui Codreanu ca să se poată apropia nestingherit de acesta.

În timp ce doamna Lupescu caută omul potrivit pentru ducerea la îndeplinire a planului ei, Codreanu o atacă în continuare: „Mereu trebuie să constat că inamica noastră încearcă în cel mai josnic mod să ne compromită. Ea vrea să aducă trădarea în rândurile noastre, dar nu va reuşi. Pe deasupra, de doi ani ne aflăm în chingile infamei cenzuri. Acest lucru li oferă duşmancei noastre posibilitatea de a arunca asupra noastră o ploaie de acuzaţii şi răutăţi. Legionari!

marmaţi-vă cu entuziasm şi curaj

pentru lupta dreapta care ne aşteaptă, în aceasta lupta, nu vom avea decât o deviza: oh învingem ori murimt" (Discurs în faţa legionarilor, **6** decembrie 1935, Ia Carmen Sylva).

Deoarece atacurile dirijate din vila roşie vor continua împotriva legionarilor, Codreanu se va adresa direct regelui Carol, condamnând. Însă, înainte de toate, umiunismul. „Două lumi se afla faţă în faţă!

Dacă aceste două lumi se vor ciocni, atunci toate combinaţiile diplomatice se vor prăbuşi ca nişte cărţi de joc. Să fiţi sigur de asta! De o parte se afla apărătorii credinţei şi ai unei culturi milenare, de cealaltă parte se ridica cu zăngănit de arme bolşevismul, care extermină popoarele creştine. Vreţi să le deschideţi drumul acestor străini?"

„Vă întreb mai departe, chiar doriţi să fiţi protectorul celor care, sub ochii Dvs., au transformat corupţia în principiu şi violenţa – în normă? Chiar credeţi ca această situaţie scandaloasă poate dura? Trebuie să luaţi o hotărâre Eu sper ca regele meu să aleagă în cele din urmă drumul drept şi să pornească pe el!”

Pe lângă acest apel deschis şi înflăcărat, Codreanu se adresează regelui pentru a-l convinge să iniţieze o îmbunătăţire a situaţiei prin ridicarea nivelului spiritual şi economic. Codreanu este sfătuit în această iniţiativă de către sociologul şi profesorul Guşti, care propune mai ales îmbunătăţiri substanţiale în favoarea ţăranilor şi sporirea numărului şcolilor şi căminelor culturale pentru

populaţia de la sate.

„Omul acesta se baga peste tot. Îndrăzneşte chiar să pozeze în mentorul regelui şi binefăcătorul României!

Toate acestea trebuie să înceteze. Nu se mai poate suporta!”. Extrem de nervoasa şi agitata, doamna Lupescu îşi însărcinează prietenii, Căimescu, Iamandi şi Şeicaru, să găsească un legionar dispus să intre în serviciile ei. Sarcina aceasta o primise şi protejatul ei L rdăreanu, care însă nu reuşise să se achite de ea.

După lungi căutări, tânărul legionar Stelescu este convins să vină la o întâlnire „cu boamfna **I** /upescu.

Deşi în vârstă de doar douăzeci şi cinci de ani şi încă student, el este deputat al partidului legionar în Parlament în ciuda

acestor evidente favoruri de care se bucura din partea lui Codreanu, tânărul se simţea, lotuşi, nedreptăţit de acesta. Nemulţumirea sa, dar mai ales orgoliul şi nevoia de afirmare, îl fac să fie candidatul ideal pentru scopurile doamnei I-upescu şi ale apropiaţilor ei. Nu s-au aflat niciodată exact motivele care Wau determinat pe tânărul legionar saşi trădeze partidul. În mod cert, nu avantajele materiale, căci se ştia despre el că urma pilda de trai ascetic şi modest a maestrului său, neinteresându-se de petreceri sau de alte frivolităţi. Exploatându-i slătiiriunile şi flatându-l, doamna Lupescu reuşeşte să-l atragă de partea ei pe tânărul student. El îi va aduce nu doar documente şi ordine secrete/ ci se va declara chiar dispus să ducă la

îndeplinire doritul atentat asupra lui Codreanu.

Legionarii sunt, însă, vigilenţi. Ei devin suspinoşi în momentul în care vor remarca schimbarea atitudinii lui Stelescu şi îl vor pune sub supraveghere. Spre surprinderea lor, vor afla că Stelescu se întâlneşte într-o cafenea de pe strada Berzei, lângă Cişmigiu, cu un bărbat, cunoscut ca intermediar al lui Urdăreanu.

Legionarii intervin şi găsesc în servieta lui Stelescu planul ffeyşrainare a lui Codreanu.

Trădâtoru Tva avea parte de o judecată extrem de sumara. Legionarul Ioan Trandafir, asupra căruia cad sorţii, îl va ucide

37. Mitropolitul

IAN vara lui 1934, luptele subterane vor fi întrerupte pentru scurtă vreme de vizita ministrului de externe francez Barthou. Trimisul marii surori de gintă latină va avea parte la Bucureşti de o primire entuziastă. Se speră ca Franţa să garanteze noul teritoriu al României Mari, nepermiţând astfel o revizuire a Tratatului de la Trianon. Cu ocazia unui mare banchet Barthou va primi titlul de cetăţean de onoare al Capitalei

Luptele se vor relua de îndată ce tricolorul francez este coborât, iar valul de entuziasm se linişteşte.

Guvernul acţionează împotriva legionarilor, iar aceştia luptă împotriva regelui şi a prietenei sale.

Codreanu va avea un nou aliat în

Biserica Ortodoxă Română. Ea este împotriva „neplăcutei vieţi particulare a regelui”, dar şi împotriva „unei conduceri egoiste, lipsite de idei şi de energie a statului”.

Biserica va fi atât de eficienta în aceste critici, încât regele este nevoit să calmeze lucrurile prin nenumărate concesii. Astfel, vor fi cedate bisericii diverse domenii, pentru ca „scutită de grijile materiale, să-şi poată continua munca educaţională”.

Mitropolitul Cristea este, însă, mult prea inteligent protru a putea fi redus la tăcere prin astfel de avantaje materiale. El va continua cu avertismentele, formulându le în spiritul principiilor „Legiunii sfântului Arhanghel Mihail4”. El se va distanţa, totuşi, de anumite excese ale legiunii care

vădesc că aceasta duce lipsa de membri de calitate. Ca şi Codreanu, mitropolitul cere ca „morala dispărută să fie reinstaurată cu orice preţ”. Cine are urechi să audă înţelege avertismentul sever transmis regelui: să fie un exemplu în toate pentru poporul său.

Mult mai clar se va exprima mitropolitul de Iaşi, care, în timpul unei predici va aminti de acel conac de la Belgrad care l-a costat viaţa pe un anumit rege şi pe prietena sa.

La 10 martie 1937, mitropolitul va declara, în numele Sfântului Sinod: „Biserica noastră are datoria de a veghea în numele lui Dumnezeu asupra vieţii poporului român. Biserica trebuie să fie model de orientare pentru toate domeniile vieţii, mai ales atunci când alţii nu sunt în

stare de acest lucru. Ea este o instituţie a Domnului şi trebuie să vegheze asupra demnităţii şi moralei fiecărui om din această ţară!”

38. ***Zigzag***

Cu cât furtunile prin care trec legionarii sunt mai puternice, cu atât mai mult strâng aceştia rândurile. Sunt şi ei conştienţi de faptul că vechea gardă nu mai există şi, cu cât lupta devine mai grea, ei privesc cu mai multă încredere spre liderul lor.

Încurajat de afirmaţiile mitropolitului, Codreanu îşi va continua lupta împotriva râului, însufleţit de dorinţa ca binele să triumfe.

„Din păcate, regele nostru este înconjurat de un cerc de traficanţi şi de

personaje ciudate, tocmai pentru că se afla în permanenta criza de bani. Metodele pe care le foloseşte regele sunt la fel de dubioase ca şi concepţia sa despre morala şi demnitate!”

Într-un alt discurs, Codreanu va aminti de un avertisment părintesc, ignorat de Carol, pe care i-l adresase odinioară regele Ferdinand prinţului moştenitor. Ceea ce îl amărăşte pe Codreanu cel mai mult este dependenţa regelui de prietena sa. El însuşi recunoscuse: „Ea este cealaltă jumătate a fiinţei mele, a raţiunii mele!”. Codreanu este de părere că expresia care circulă prin Bucureşti, „Doamna Lupescu ordonă, reţele doreşte!”, nu mai poate fi tolerata.

„Regele trebuie să înveţe să îndeplinească sarcinile ce-i revin, nu să aibă

doar pretenţii pentru el şi pentru prietena sa”.

Poporul gusta aceste discursuri ale lui Codreanu.

De aceea îl şi votează, astfel încât (în decembrie 1937) legionarii vor avea 70 de locuri în Parlament, fiind astfel cel de-al doilea partid ca pondere în legislativ.

Aceste evenimente din politica internă a ţării îl obligă pe regele Carol să-şi ajusteze şi politica externă.

Prima victimă a acestor modificări va fi Iâtărascu, nevoit să-şi dea demisia în martie 1937. În locul său va fi numit un simpatizant al lui Hitler, Octavian Goga. Imediat după această numire, nehotărâtul rege se va întreba dacă această decizie nu va jigni statele

Micii Antante. Pentru a evita vreun incident, îl va trimite, umblând din nou cu juma taţi de măsură, pe ministrul de externe Istrate Micccscu la Praga şi în Varşovia, pentru a da asigurări că nu se va schimba nimic. Când Micccscu va dori să-şi continue călătoria la Paris şi la Londra, i se va da de înţeles că, în urma schimbării situaţiei, „vizita sa nu este dorită”.

Reorientarea politicii externe româneşti dinspre Paris şi Londra spre Berlin şi Roma va aduce cu sine o accentuare a antisemitismului în România, ceea ce o va îngrijora foarte tare pe prietena regelui.

În aceste luni tensionate, doamna Lupescu nu se poate baza decât pe sine însăşi. Regele, conhnuându-şi politica în zigzag, pare să aprobe toate deciziile lui

Goga, astfel încât Elena va trebui să acţioneze de una singură. Neputând împiedica numirea lui Goga şi a bătrânului profesor cu za, ea va încerca să obţină ca măcar doi dintre oamenii ei de încredere să ajungă în guvern. Ceea ce, graţie energiei şi talentului ei, va reuşi. Astfel lătrate Mioesoi va deveni ministru de externe, iar Armând Câlinescu – ministru de interne.

De la bun început va fi clar că guvernul Goga nu va rezista prea mult. Cine să formeze noul guvern?

Codreanu? Aceasta ar însemna sfârşitul! Negocierile vor trebui continuate, cu atât mai mult cu cât prefectul poliţiei o avertiza să fie extrem de atentă în timpul plimbărilor, căci se plănuiau noi atentate la viaţa ei.

Pentru a dovedi că avertismentele sale trebuie luate în serios, prefectul îi va arăta doamnei loipescu un bilet al legionarului Verax, în care se notează că

„Judith” urmează să fie împuşcata în momentul când se va sui în maşină.

„Judith” era decisă să dejoace acest plan, asemenea femeii din Bethuliacare a pătruns în tabăra duşmanului pentru aI ucide, ea cu mâna ci, pe Holofem.

39. Arhanghelul

Este, într-adevăr, o luptă pe viaţă şi pe moarte şi încă în faza decisivă.

Stăpâna vilei roşii ştie că acţiunile ei nu trebuie să fie orientate împotriva atentatorului Verax sau a lui Goga, chiar dacă acesta a contribuit substanţial la înrăutăţirea situaţiei. Totul trebuie orientat

exclusiv împotriva lui Codreanu. Chiar dacă toate atentatele de până atunci au eşuat, următorul, plănuit în Cfele mai mici detalii, va izbuti.

Pentru a obţine ceea ce-şi doreşte, doamna Lupescu îl ţine la curent pe protejatul ei, Istrate Micescu, despre care ştie că vede înlăturarea lui Codreanu drept „o necesitate de stat”. Micescu va propune implicarea fostului avocat Ion Emilian, un om care îşi făcuse un nume ca prefect de Neamţ tocmai prin hotărârea şi asprimea cu care combătuse Garda de Fier. Ea îl va însărcina pe Micescu să ia legătura cu avocatul pentru a-l atrage de partea lor în planul de înlăturare a lui Codreanu.

Emilian va solicita timp de gândire, răgaz pe care îl va folosi pentru a sesiza

parchetul de Ilfov. El va fi sfătuit să-l denunţe pe Micescu, ceea ce va şi face.

În faţa procurorului, Emilian va declara urmâeurele: „**Pe** data de **10** februarie **1938**, între orele **11.30 – 12.30,** am fost convocat la ministrul Istrate Micescu. Acesta mă căutase şi cu o zi înainte prin şeful sau de cabinet, Pasca nu. Ministrul a început convorbirea prin a-mi lauda dăruirea cu care lucrez: Dumneavoastră, domnule prefect, sunteţi cunoscut **ca** un funcţionar energic şi talentat. Îmi pun mari speranţe în Dvs. Ceea ce urmează să vă comunic acum trebuie să rămână strict confidenţial. În afară de noi doi, o singură persoană deţine aceste informaţii. Din motive pe care nu trebuie să le mai expun aici, înlăturarea unei anumite **jiersoane** a

devenit o necesitate de stat Mă refer la omul care, de ani de zile, se opune guvernului şi regelui. Ghiciţi probabil că este vorba de Corneliu Zelea Codreanu. V-am ales pe Dvs. pentru a-l înlătura pe acest Codreanu. Vom lăsa în seama Dvs. toate **pregătirile în acest scop. Sumele** şi **mijloacele necesare** vi la voi pune eu la dispoziţie!». După toate acestea, l-am întrebat pe ministru dacă eu trebuie să joc un rol activ în tot acest plan, iar el mi-a răspuns că nu. Deodată mă întrebă ce salariu am ca prefect. **32.000** lei., am răspuns eu. «Nu **e** prea mult!», spuse ministrul, adăugând că va avea grijă să duc o viaţă tihnită, chiar şi în străinătate, dacă voi accepta propunerea lui. După ce am cerut timp de gândire şi am plecat de la

ministru, mi-am dat seama că trebuie să anunţ imediat autorităţile de acest plan. Ceea ce mi s-a propus mie, ca funcţionar, este o jignire! Aşa ca iată-mă aici, acu**zându-l** pe Miccscu de instigare la crimă!”

Procurorul este conştient că nu poate întreprinde nimic împotriva lui Micescu **sau** împotriva „persoanei din spatele lui”. Pentru a-l avertiza, totuşi pe Codreanu, el îi va permite lui Emilian să-l anunţe. Prefectul o va face povestindu-le incidentul lui Gheorghe Cuza şi lui Grigore Cristescu şi rugându-i pe aceştia să-l informeze pe Codreanu.

Când Codreanu va fi felicitat pentru că pronia a prevenit atentatul, el va replica: „Nu pronia m-a salvat, o patronul meu.

Sfântul Mihail!”

40. Lovitura de stat

La scurt timp după demascarea plănuitului atentat asupra lui Codreanu, regele Carol se va decide, la 12 Jebruarie 1938, să dea o lovitură de stat. El îl yajjenutg pe Miccse O; îl va Obliga pe Goga să demisioneze şi va dizolva parlamentul. Ceea ce va uita el în toată aceasta acţiune este că dictatura unui monarh ascunde pericolul ca reprezentantul statului aa-şi pierd a astfel imparţialitatea, la sându-se atras în gâlceava partidelor.

Urmează să se înfiinţeze un „Cabinet al Regelui” şi doar un singur partid, unul al unităţii, condus de rege, va avea permisiunea de a se prezenta la alegeri.

Pentru a legaliza lovitura de stat regele

va cere un vot popular, deşi nici el nu ştie deocamdată cum va trata noua Constituţie.

Regelejiu doreşte decât un guvern cu funcţie de consiliere, condus de patriar KurMiron Crisiaa şCdupă moartcăă CMttiia: de câirc Alinarid Tlinescu.

Prin Câlinescu, doamna Lupescu are din nou pe cineva apropiat ei lângă rege, putând fi astfel informată din surse sigure pentru a putea acţiona din vreme. Ba ştie că acest lucru va fi necesar, căci măsurile luate de prietenul ei nu înseamnă nimic ajtccva decât introducerea sistemului lui Mussolini şi al lui Hitler în România. Doamna Lupescu este adversară acestui sistem, dar înţelege de ce, în condiţiile date, prietenul ei a fost nevoit să se facă frate cu dracul pentru a trece puntea.

Prin Partidul Unităţii condus de el regele spera să obţină o formaţiune care să asimileze Garda de Fier.

Codreanu trebuie să se decidă: fie îl sfidează pe rege cu partidul lui cu tot, fie dizolva Garda de Fier.

El va alege soluţia de mijloc, ordonându-le legionarilor săi să nu organizeze nicio activitate, dar, dacă e cazul, să opună o rezistenţa pasiva. El este obligat la acest compromis, căci România ar putea avea altminteri soarta Spaniei.

În schimb, Codreanu îşi prezintă deschis părerea despre lovitura de stat organizată de rege. El protestează faţă de intervenţia regelui; îl atacă, însă, şi pe patriarhul Miron Cnstea, căruia îi spune fără ocolişuri: „Nicio naţiune nu trebuie

condamnată să trăiască sub o formă rigidă. Participarea Dvs. la lovitura de stat reprezintă o jignire adusă naţiei noastre! în orice caz, aţi ignorat cu bună ştiinţă legile ţârii noastre! Ne-aţi impus un regim şi o constituţie periată în doar câteva zile, care nu face decât să lase impresia de prostie şi incompetenţă despre întreaga naţiune. Poate vă mai amintiţi de jurământul de a respecta legile ţârii, jurământ pe care, ca om al bisericii, ar trebui să-l priviţi drept sfânt. Aţi jurat să respectaţi legile tării, iar acum v-aţi încălcat jurământul! Daţi-mi voie să vă spun că legile elaborate acum de Dvs. sunt nule şi neavenite, căci ce se bizuic pe sperjur şi în nerespectarea legilor nu poate avea valabilitate!”

41. ***Joc „A deux cetes”.***

Ministru de război în „guvernul-consiliu” va deveni Ion Antonescu. El va juca un rol important în evenimentele ce vor urma. Noului ministru de război i se subordonează şi Marina, astfel că Antonescu comandă întreaga forţa armată a României.

Conştient de poziţia sa puternică, generalul încearcă să facă ordine sub comanda sa. Îl va combate mai întâi pe industriaşul Malaxa, căruia îi reproşează câştiguri prea mari din comenzile armatei şi îl acuza de lipsă de orientare naţională. Imediat intra în joc şi doamna Lupescu: ea nu poate să tolereze tragerea la răspundere a prietenului ei Malaxa. Intervenţia dură a ministrului de război va atrage după sine reproşul că ar colabora cu legionarii.

Aceasta intrigă, precum şi alte evenimente, aduce după sine dispariţia lui Antonescu din „guvernul-txmsiliu”, odată cu căderea primului cabinet Cristea. la 30 **0 iartiel93B.**

Tot în luna martie are loc „angyarca” Aucinei la Imperiul German. În acelaşi timo, li se acordă Ungariei şi Bulgariei drepturi eeale la înarmare.

Aceste ştiri vor stârni îngrijorare la Bucureşti, cea mai alarmantă fiind cea despre acţiunea ulterioară a lui Hitler, de divizare a Cehoslovaciei.

În ciuda demonstraţiilor de forţă ale lui Hitler şi a imitării sistemului său în România, regele Carol nu **vrea** să se orienteze exclusiv spre Berlin. El încearcă să se pună bine şi cu puterile occidentale şi

începe, astfel, un joc Mă deux cdtes” care, cu doisprezece ani în urmă, era cât pe aici să-l distrugă şi pe tatăl sau, regele Ferdinand. Politica aceasta în zigzag va avea urmări grave, mai ales că, de data aceasta, nu vor mai apărea situaţii salvatoare.

În martie 1938, regele Carol **va** primi dorita garanţie din partea Marii Britanii pentru teritoriile României Mari. Ceea ce nu-l va împiedica însă pe Carol al II-lea să-şi continue încercările de apropiere de „Marele Imperiu German”.

Doamna Lupescu urmăreşte cu îngrijorare jongleriile şi balansul politic practicate de rege, mai ales că **Kesta** nu se arată prea priceput în asemenea pre*. idigitaţii. Ea se teme, pe bună dreptate, că

jocul regelui va fi în curând descifrat de suspicioasele puteri. \nglia şi Franţa şi că România nu se va mai putea bizui decât pe Hitler. „Pe 1 litler nu te poţi baza!”. Ea îi urăşte pe acest om care persecută, torturează şi asasinează seminiţia ei.

Regele Carol pleacă pentru două săptămâni la Londra „pentru a-şi vizita rudele”. Motivul principal al acestei călătorii este dorinţa sa de a se informa personal în legătura cu adevărata situaţie din Europa.

Oficialităţile de la Londra îl întâmpina pe rege prietenos, dar rezervat. Toată lumea Londrei va fi surprinsa să afle că regele, căruia Marea Britanie tocmai îi garantase teritoriul regatului său, se îndreaptă de la

Londra direct spre Leipzig, pentru a discuta „chestiuni economice” cu Hermann Gdring, însărcinatul lui Hitler cu planul de patru ani. Regele îşi va continua apoi călătoria la Berchtesgaden, pe Obersalzberg, unde va fi primit de către Hitler, la 24 noiembrie 1938.

Nici Hitler nu îl priveşte pe vizitator cu prea mare încredere, deoarece Ribbentrop, ministrul său de externe, îl informase că regele Carol dăduse la Londra, doar cu câteva zile în urmă, declaraţii de prietenie faţă de Anglia.

Din păcate, regele Carol nu se va pricepe să tragă, din cele auzite şi trăite în această călătorie, concluziile potrivite. De vină este incapacitatea sa de a urmări rapida dezvoltare a situaţiei din Europa şi

de a adapta din mers politica externă românească la aceste modificări de situaţie. Greşelile rezultate din această incapacitate vor fi şi cauza dispariţiei sale de pe scenă.

42. Curtea părăsită

În lunile critice ale verii lui 1938 moare (la 18 iulie), mult admirata, înţeleaptă, frumoasa regină-mamă Maria a României.

După proclamarea fiului său ca rege, ce se retrăsese din ce în ce mai mult de la Curte şi din viaţa politică.

Ea nu a putut accepta niciodată nici că mariajul aranjat de ea, dintre fiul ei Carol şi principesa Elena a Greciei, s-a terminat cu un divorţ şi nici că femeia din viaţa fiului ei nu a putut fi convinsă cu niciun preţ să renunţe la el.

Pentru a avea o ocupaţie, regina mama

îşi scrie memoriile, care vor fi publicate mai târziu în Anglia, în trei volume. După ce le termina, ea urmează exemplul mătuşii sale şi se retrage la Curtea de Argeş, pentru a se pregăti de moarte: „Cine a trăit multe şi a iubit mult, trebuie să şi plătească scump!”

Ea va fi înmormântată în biserica mănăstirii, alături soţul ei, regele Ferdinand.

Chiar dacă regina Maria fusese mulţi ani consiliera – nu-i rege, extrem de eficientă în aceasta funcţie, ea evita să-i dea sfaturi fiului ei Carol, ştiind prea bine ca acestea nu ar fi urmate. Ea se vede astfel nevoită >a asiste în ultimii ani ai vieţii la distrugerea muncii a doi regi, fără a putea interveni.

Cu un an înainte de moartea ei, cel de-

al doilea fiu, \icolae, va (ace o mezalianţă, căsătorindu-se, la Tohani, cu Johanna Lucie DoletL Prinţul Nicolae va suporta consecinţele acestei mezalianţe, renunţând la drepturile sale şi la titlul de prinţ al României, luâniu şi numele de Brana, pe care însă nu l-a utilizat aproape niciodată.

Alegerea prinţului Nicolae ar fi trebuit să fie pe Hacul fratelui său mai mare, căci şi el îşi ascultase: nirna, încălcând legile Casei Regale. Pe deasupra, prinţul Nicolae acţionase în Consiliul de Regenţa în ravoarca lui Carol, pregătind terenul pentru încoronarea fratelui său.

Cu toate acestea, raporturile dintre cei doi fraţi se înrăutăţesc văzând cu ochii, regina-mamă încercând în zadar să-i împace. Prinţul Nicolae nu era prea

interesat de jMilihcă; considera doar necesar să critice deciziile politice ale fratelui său, considerându-le greşeli. Urmarea criticilor neîntrerupte erau certurile serioase dintre cei doi fraţi, certuri care deveneau uneori chiar violente.

Prinţul Nicolae îşi va împacheta toate lucrurile şi va pleca la Veneţia, unde va închiria Palazzo Abbazia San Cregorio, chiar lângă biserica sunte Mana della Salute, la care va renunţa de îndată ce influenţa lui Hitler în Italia va deveni prea puternică. Împreună cu frumoasa şi eleganta sa soţie, se va muta în Elveţia.

Odată cu moartea mamei lui Carol şi cu plecarea fratelui său, Nicolae, curtea regelui – acum ***în*** vârstă de patruzeci şi cinci de ani devine pustie. Prinţesa Elena

locuieşte acum la Atena; sora lui mai mare, Elisabeta, trăieşte divorţata la Paris, Maria, după asasinarea regelui Alexandru I al Iugoslaviei, se retrage la Londra, iar cea mai tânără. Ileana, este în Argentina.

Baluri la curte nu se mai organizează, deoarece doamna Lupescu ar dori să participe, ceea ce ar însemna retragerea reprezentanţilor înaltei societăţi, chiar cu proteste vehemente, aşa cum ar proceda, bunăoară, prinţesa Cantacuzino sau generalul Antonescu. Astfel, se renunţă încet-încet la toate reuniunile mondene de la Cotroceni sau din palatul de pe Calea Victoriei. Din când în când, regele lansează o invitaţie la o seară ca între bărbaţi sau la o partidă de pocher, la care se mizează pe sume mari.

Astfel se pierde nivelul reprezentativ al Casei Regale, mai ales că nici diplomaţii nu-i mai acorda respectul cuvenit.

O singură prieteni credincioasa i-a mai rămas lui Carol al II-lea: Elena Lupescu. În ciuda divergenţelor, apărute din cauza înclinaţiei pe care regele o avea pentru Hitler, prietenia lor rămâne de neclintit.

Desigur, „Pompadour a Românier şi-a pierdut din influenţa politică, ceea ce nu o va împiedica, în ciuda tuturor dezamăgirilor şi eşecurilor, să încerce din nou, cu toată puterea, distrugerea lui Codreanu.

43. Sfârşitul lui Codreanu

Codreanu ştie că nu se mai poate bizui pe legionarii săi ca la începuturile mişcării. El trebuie să tolereze şi chiar să lase nepedepsite acţiuni spontane de apărare

sau violenţe ale tinerilor legionari.

Acestor tineri le lipseşte tăria de a se abţine să răspundă la orice provocare.

Pentru a-şi întări partidul regele va declanşa un nou val de urmărire al membrilor Gărzii. Această măsură nu este deloc privită cu ochi buni la Berlin, deoarece Pabricius, trimisul german la Bucureşti, a informat Wilhelmstrassecă aliatul Reichului rămâne în continuare Garda de Fier Din acest motiv, în România ar trebui protejat un guvern format din legionari şi generali. *De* aceeaşi părere este şi ministrul de externe al lui Hider, Ribbentrop.

Elena Lupescu află despre toate acestea, precum şi despre alte intenţii ale Berlinului, prin intermediari.

Ea este decisă să arunce în lupta toate mijloacele pentru a înăbuşi din faşă pericolul unui guvern Codreanu. La 16 aprilie 1938, se declanşează lupta Au lor percheziţii la domiciliul mai tuturor legionarilor, mulţi sunt arestaţi. Printre ei, şi Codreanu, luat prin surprindere de aceasta acţiune. Prefectul poliţiei îi va trimite sub pază severa la închisoarea de la Predeal.

Legionarilor li se intentează din nou proces, pe baza unor documente false care, potrivit legionarilor, ar fi fost procurate de Armând Câlinescu şi de Micescu.

Capetele de acuzare împotriva lui Codreanu şi „camarazilor” sunt înalta trădare, instigare la răsturnarea ordinii de stat, la revoltă armată şi legături cu

organizaţii din străinătate. După eşecul de la procesul din 1933, apropiaţii Elenei Lupescu vor alege un judecător deloc dispus să pronunţe achitarea. Sentin (a împotriva legionarilor se va da pe 27 mai 1938. Codreanu va fi condamnat la 10 ani de închisoare, iar ceilalţi vor primi pedepse asemănătoare. Du pa detenţii petrecute în închisorile din laşi, Focşani, Bucureşti şi Turnu-Severin urmează acum ultima, la Râmnicu Sărat.

Codreanu şi ceilalţi legionari vor rămâne aici până la 28 noiembrie, când li se va comunica că vor fi transferaţi la altă închisoare. Codreanu va fi Împuşcat, ca şi camarazii săi, în drum spre mult temuta închisoare Jilava de la Bucureşti.

Nimeni nu dă crezare presei care scrie

despre o tentativă de evadare a legionarilor. Toată lumea vorbeşte pe faţă de crimă! Un ţăran afirmă chiar că a văzut cu ochii lui cum au fost împuşcaţi prizonierii în maşină. El va fi arestat şi nimeni nu-l va mai vedea vreodată.

Comandantul închisorii Jilava va da o scurta contradoclaraţie, potrivit căreia jandarmii responsabili de transportul prizonierilor au făcut, în timpul încercării de evadare, uz de arme „din motive de siguranţă publică4.

Formularea ambiguă a acestei declaraţii nu va face decât să adâncească suspiciunile, astfel încât biroul de presă al guvernului va da publicităţii peste două *zile* următorul comunicat: „Procurorul militar al Corpului 1 de armata anunţă: «În noaptea

de 29 spre 30 noiembrie a anului curent a avut loc transportul unor prizonieri de la închisoarea Râmnicu Sărat la cea din Bucureşti-Jilava. La kilometrul 30, pe şoseaua Ploieşti-Bucureşti, în apropiere de pădure, transportul a fost atacat cu focuri de armă de către necunoscuţi, prizonierii încercând în acest timp să profite de acest incident pentru a evada. Ei au sărit din maşina, fugind spre liziera pădurii, profitând de întuneric şi de ceaţa care se lăsa. După avertismentul legal, jandarmii au făcut uz de arma din dotare. Au fost împuşcaţi: Corneliu Zelea Codreanu, Nicolae Constantinescu, Iancu Caranica, Doru Belimace (cei trei asasini ai lui Duca) şi alţi zece legionari»”.

Mulţi alţi legionari au pierit în timpul

acestui noiembrie sângeros. Ei vor fi executaţi fără sentinţă judecătoreasca, iar trupurile lor, din ordinul lui Armand Călinescu, expuse ca avertisment.

Doamna Lupescu obţinuse ceea ce voia. Întrebată dacă nu îi pare rău de toate victimele acelui noiembrie sângeros, că va răspunde: „Cum aş putea? Legionarii au ucis nenumăraţi evrei, vrând să ne extermine ca în Germania. Nu avem şi noi dreptul de a ne apăra, folosind aceleaşi arme cu care au vrut să ne nimicească?”

Pe lângă noi scrisori de ameninţare, inclusiv cu moartea, stăpâna vilei roşii va primi şi mulţumiri din partea cercurilor evreieşti Un rabin din Focşani o va compara pe Elena Lupescu cu Deborah, eroina biblica, evocând şi cântecul victorios al

acesteia: „Lăudat fie Iehova, poporul lui Israel este din nou liber. Ascultă/ regele meu, şi voi care-l slujiţi, ascultaţi-mi cântecul victorios, căci vreau să-L slăvesc pe Dumnezeu, care ne-a fost alături în luptă şi a răzbunat Israelul”.

Maestrul „Legiunii Sfântului Arhanghel Mihaii era mort a apărut, în schimb, martirul Codreanu. Legionarii se vor regrupa, mai înverşunaţi ca niciodată. În primul ministru Armând Călinescu, în spatele căruia se află Elena Lupescu, ei văd un duşman de moarte. Blajinii şi evlavioşii legionari s-au transformat în urma chinurilor îndurate, în nişte asasini, dominaţi doar de sentimente de ură şi răzbunare. Unul dintre ei, cel asupra căruia au căzut sorţii, îl va asasina pe atât de mult

urâtul Armând Câlinescu, care ordonase uciderea a 141 na **ÎAipescu** şi apropiaţii ei **s**-au bucurat prea devreme!

Regele, care se întorsese în ţară la scurt timp după asasinarea lui Codreanu, găseşte regatul într-o stare mai gravă ca niciodată. Tensiunile interne se adânciseră atât de mult încât vor provoca reacţii în lanţ.

44. „Rebelul”.

După condamnarea lui Codreanu, puţini au îndrăznit să-i ia apărarea. Printre aceştia se numără generalul Antonescu, care îl ajutase şi înainte pe Codreanu şi se îngrijise ca acesta să fie tratat bine în închisoarea militară de sub comanda sa. Din acest motiv, Antonescu fusese mustrat de către guvern pentru „Încălcarea autorităţii

legale”.

În decembrie 1937, Antonescu îl vizitează pe Codreanu la cabana de schi de la Predeal, pentru a discuta în linişte cu capul legionarilor. Încă de atunci, generalul fusese impresionat de idealismul şi modestia ascetului. Antonescu se simţea atras de acesta, tocmai pentru că nici el nu era adeptul distracţiilor şi petrecerilor. Încă de pe vremea când era doar locotenent, el renunţase la viaţa mondenă bucureşteană, pe de o parte pentru că dispreţuia acea clasa sociala născuta din amestecul boierilor şi fanarioţilor bogaţi, pe de altă parte – pentru că imitaţia modelelor pariziene i se părea nedemnă.

Antonescu îşi exprimase nu o dată simpatia pentru Codreanu şi chiar a

declarat în faţa tribunalului militar. „Când vorbiţi de trădătorul Codreanu, vor Nţi de prietenul meu. Eu nu îmi aleg prietenii dintre infractori!”

Prin această clară luare de poziţie, Antonescu a devenit dezagreabil atât regelui, cât şi doamnei Lupescu. Regele ar fi vrut mai degrabă să-l pensioneze pe incomodul general, dar aceasta ar fi întărit impresia că Antonescu simpatizează cu legionarii.

ATttnl) reM va rămâne crăr; fffî lir nu-l™ari” chiar şi după moartea acestuia. Într-un discurs transmis la radio, ei va încerca şi păstreze vie şi neîntinată memoria primului „legionar al Sfântului Arhanghel Mihail”: „Cornebu Zelea Codreanu a cunoscut în viaţă doar lupta, a suferit, s-a sacrificat în

aceasta îşi găsea el răsplata. Viaţa lui Codreanu a fost doar o sclipire scurtă în întunericul nopţii. A trecut prin anii de laşitate şi îndoială ca o furtună. Învăţătura sa era un vis curat şi nobil într-un timp al materialismului şi compromisurilor!

Antonescu era antisemit, lucru pe care nu-l ascundea. De multe ori a subliniat în discursurile sale că este „român verde*”: „În România trebuie să trăiască mai întâi românii şi să se bucure de binefacerile ţârii lor.

Abia apoi urmează toţi ceilalţi!” Prin astfel de afirmaţii, „rebelul”, cum va fi numit în curând, va deveni antipatic anturajului vilei roşii, ceea ce nu-l va deranja prea mult. El era convins că este destinat să devină salvatorul României şi să

îndeplinească voinţa poporului, în acest scop trebuind să lupte împotriva oricui ar fi putut dauna ţării.

Această supraapreciere a propriei persoane, dorinţa sa de afirmare şi lipsa instinctului politic sunt criticate peste tot. Adversarii săi afirmă că generalul ar avea perioade în care nu poate să gândească clar.

Ion Antonescu are cincizeci şi şapte de ani când i se cere să intervină hotărâtor în politică şi să decidă destinele ţării sale. al se născuse şi crescuse la Piteşti ca fiu al unui căpitan. I a şaisprezece ani devenea soldat: mai întâi ofiţer de cavalerie, apoi student al Academiei de Război; în 1913, era deja şeful unui departament de operaţii din prima divizie de cavalerie.

Atunci a primit şi medalia „Virtutea

militară. Anii de război 1917 – 1918 îl vor găsi şef al Marelui Stat

Major. Va apărea din nou în prim plan când Coga I] va numi ministru de război în guvernul său, a fost însă nevoit să demisioneze, după şase săptămâni. În acest răstimp, generalul va putea observa de aproape politica în zigzag, fără un scop anume, pe care o practica regele, nehotărâre* acestuia în faţa oricărei decizii. Când Hitler s-a plâns că România contribuie la încercuirea Marelui Imperiu German, Gafencu a fost trimis la Berlin pentru a da asigurări ca la Bucureşti toată lumea priveşte cu admiraţie pe marele Führer de la Berlin. La întoarcerea la Bucureşti, Gafencu îl vizitează imediat pe ambasadorul englez, pentru a-i da asigurări că acea

călătorie la Berlin nu fusese nimic altceva decât un simplu gest de curtoazie.

Ceea ce-l revolta, însă, cel mai mult pe Antonescu era dezinformarea intenţionată a populaţiei despre armata română. Potrivit acestor informaţii, armata era puternica, bine dotată, deprinsă să învingă, când, de fapt, lucrurile stăteau exact pe dos. Generalul ştie că, din cauza reducerilor de la buget, armata este departe de a fi solidă, că arsenalele şi depozitele cu provizii sunt pe jumătate goale, că atmosfera în rândul trupelor nu este deloc bună, şi că avuseseră loc multe dezertări.

Nu e de mirare că generalul se supără atunci când un om ca primul mintetru Tâtârăscu declară în public (decembrie 1939), ne un toiţifttrem de convingător.

„Să fiţi convinşi, doamnelor şi domnilor, că armata noastră victorioasa va înfrânge toate atacurile îndreptate împotriva noastră, chiar dacă acestea vor veni din toate părţile. Dacă s-ar cere, indiferent de unde.

o modificare de statut a Transilvaniei, tunurile vor răspunde pentru noi! Din aceste discursuri bombastice, populaţia nu poate să tragă decât o condu/le guvernul este hotărât şi gata de lupta, de fapt, nu este deloc aşa.

În zilele agitate care au urmat asasinării lui Codreanu, fusese urmărit şi generalul Antonescu.

Circulau zvonuri că ar fi fost împuşcat sau că s-ar afla în închisoare, niciunul dintre ele nefiind adevărat Alţii pretindeau că ar fi

reuşit să fugă în străinătate, alt zvon nefondat.

Generalul rămăsese în vila sa de la Predeal, unde se aflase, într-adevăr, pentru o vreme sub supravegherea poliţiei Această măsură fusese ordonata de doamna Lupescu. Ea se referă la Antonescu doar cu apelativul „micul Ion*”, întărind astfel ceea ce constataseră alţii înaintea ei: îşi supraaprecia propria persoană. Slăbit fizic din cauza bolii sale, era numai bun de ospiciu! Exact asta diagnosticase şi medicul lui Antonescu cu câţiva ani în urmă, reuşind să-l şi interneze într-un sanatoriu. Pacientul şi-a întrerupt însă, înainte de vreme, şederea acolo.

În ciuda acestei supraaprecieri şi a bolii de care suferea, mulţi politicieni români îl

consideră pe „rebel” singurul om în stare să readucă ordinea într-o ţara ameninţată să se destrame. Antonescu este conştient că va veni şi clipa sa, dar nu vrea să forţeze lucrurile, preferând să aştepte în liniştea de la Predeal un moment prielnic. Cu cât greşelile regelui Carol şi ale apropiaţilor săi se înmulţesc, cu atât acest moment se apropie mai repede.

Când unul dintre prietenii săi îl vizitează la Predeal spunându-i că regele Carul se afla la mare strâmtoare şi că în curând nu-i va mai rămâne altceva de făcut decât să-i dea lui, lui Antonescu, împuterniciri dictatoriale, generalul va răspunde foarte serios: „Dacă va fi să fie într-adevăr aşa/ ca regele şi naţiunea să apeleze la un soldat, atunci situaţia este

gravă. Ei joacă acum, ca de altfel întotdeauna în istorie, ultima carte?”

45. ***„Partidul Naţiunii”.***

Odată cu izbucnirea războiului împotriva Poloniei intră în vigoare şi obligaţiile României, rezultate din tratatul de alianţă cu Varşovia. La Bucureşti, însă, nimeni nu ridică un deget iar Polonia nu va primi, nici măcar din politeţe, vreo explicaţie pentru această atitudine.

„Oamenii noştri de stat rămân credincioşi doar atâta vreme cât nu li se cere să facă dovada credinţei!”, spusese odată Codreanu.

Cu prilejului acestui nou atac al lui Hitler, iese la iveala că Franţa nu a finalizat înarmarea şi că nici Marea Britanie nu poate acţiona eficient. În aceste condiţii,

regele Carol şi guvernul său găsesc oportun să mai aştepte. Toţi se consolează cu gândul că se va vedea cinând cine este mai puternic, aceluia urmând să i se alăture şi România.

Ezitările din această perioada, cu promisiuni date amtielor părţi, caracterizează cei zece ani de la urcarea pe tron a regelui Carol al II-lea. Această perioadă a numărat zeci de guverne, cu 25 de prim miniştri, 61 de miniştri şi 31 de subsecretari de stat în guvern.

„Frontului Renaşterii Naţionale*, înfiinţat de rege, un partid aâfrazelor pompoase, aar cu membri puţini, al cărui şef fusese atât de mult hulitul ministru Urdăreanu, îi urmează „Partidul Naţiunii”, care va găsi şi mai puţin ecou în rândul

populaţiei. Într-un discurs transmis la radio, regele Carol declara că intenţionează să preia şi conducerea acestui partid.

Liberalii şi naţional-l & rânişţii sunt cei care protestează împotriva partidului unic. Ei cer reirestaurarea parlamentarismului şi înlăturarea dictaturii impuse de rege. Nici legionarii nu aprobă acest „Partid al Naţiunii. Susţinuţi de Cuza şi de Cogaf *C*T în o* dictatură pe baza naţională, dar cu un om puternic la conducere! Efspun dar şi răspicat că acel om nu poate fi regele Carol, explicând că „prin lipsa calităţilor morale, regele nu va putea fi niciodată un dictator, ci doar un satrap bizantin”.

Pentru a calma *Garda* de Fier, care devine din zi în zi mai periculoasă, regele îi va întinde o ramură de măslin: o amnistie

pentru legionarii aflaţi încă în închisoare şi numirea lui Horia Sima în funcţia de secretar de stat. Oferta va veni însă mult prea târziu.

Atât legionarii, cât şi liberalii, de obicei mereu adversari, refuza să mai negocieze. Ei doresc să se facă ordine.

46. Antonescu la mănăstire

Ezitarea regelui de a-l chema pe Antonescu în ajutor se explica prin faptul că doamna Lupescu nu încetează să-l avertizeze cu privire la „rebel”. Ea îi prezice prietenului ei că generalul Antonă E*4 l va obliga să abdice, pentru a deveni, dupăfireluhlui Hitler, Führerul României.

Sperând să afle el însuşi intenţulc lui Antonescu, regele Carol îl convoacă la palat în cazul în care ar reuşi să cadă la o

înţelegere cu el ar putea să 1 aţâţe pe legionari împotriva lui Antonescu şi pe acesta împotriva liberalilor, asigurându-şi astfel şansa de a avea ultimul cuvânt.

Antonescu va trebui să aştepte în galeria palatului.

El înţelege ca intenţia este să i se arate că nu este atât de important pe cât pare, că nu este nici pe departe ultima *ratio regis.*

În timp ce aşteaptă, generalul are timp să privească tablourile din galerie: momente din istoria României, printre care şi „Capturarea lui Osman-paşa la Plevna”.

Antonescu nu are de unde să ştie că va fi, şi el, în curând, un prizonier, ca şi generalul turc.

Regele îl salută foarte rece pe Antonescu. În timpul conversaţiei, regele îl

întreabă pe general într-o doară, ca şi cum ar ***nwi*** avea nenumărate opţiuni, care ar fi condiţiile în care ar prelua conducerea guvernului.

Generalul solicită puteri depline, altfel nu poate să-şi asume răspunderea. Regele nici nu vrea să audă de aşa ceva. Pe un ton aspru, el cere generalului să-şi modereze pretenţiile. Acesta, însă, va rămâne ferm pe poziţii. Se ajunge astfel la un schimb dur de cuvinte, după care regele va întrerupe brusc întrevederea.

În dimineaţa următoare discuţiei de la Palat, Antonescu i se va adresa regelui în scris El se va justifica, repetându-şi condiţiile. Dacă acestea nu vor fi acceptate, regele va trebui să răspundă pentru cele ce vor urma şi în faţa poporului. Situaţia în

ţară se înrăutăţeşte de la o zi la alta. Asupra acestui fapt ca bun român, trebuie să-i atragă atenţia regelui, pentru a nu se face părtaş la vină.

Regele este revoltat de tonul adoptat de Antonescu în scrisoare. În pripeala sa, va comite o greşeală capitală, pe care o va regreta: el îi va porunci (la 9 iunie 1940) şefului serviciului secret, Moruzov, să-l aresteze pe Antonesft Tşi sâkescorteze ca pe un prizonier la mănăstwaişfrito Muntenia.

47. Lichidare de stoc

Istorfe ne învaţă că un regim autoritar nu se poate menţine la putere decât prin succese în politica externă. Acţiunile în acest sens ale dictatorului Carol se soldează însă cu o serie de eşecuri. Cu o precizie

înspăimântătoare are loc, bucată cu bucată, amputarea României Mari. Se pierde, astfel, un sfert din teritoriul ţării, tara luptă, fără să se fi tras măcar un glonţ pentru apărarea ei.

La două săptămâni după cearta dintre Antonescu şi nege, are loc revizuirea tratatelor de la Paris şi, astfel, remodelarea sud-estului Europei.

Moscova a înţeles că a venit momentul propice să smulgă României Basarabia. *ggi40,* trimisul Uniunii Sovietice la Bucureşti va înmâna un ultimatum, prin care se solicita guvernului României „să cedeze fără a opune rezistenţa" şi într-un interval de patru zile Uniunii Sovietice (potrivit hărţii anexate) teritoriile Basarabiei şi al Bucovinei de nord,

incluzând şi o parte din Moldova.

Regele Carol nu are de ales. Evacuarea acestor teritorii întinse va avea loc atât de precipitat, încât marea majoritate a populaţiei nu se va putea salva decât**păâă sindu-şi** agoniseala. Aceasta fusese, de altfel, şi intenţia Moscovei la transmiterea acestui ultimatum.

Prin manevra ruşilor, capătă curaj şi bulgarii, care cer înapoi Dobrogea de Sud, câştigată după războiul balcârijj Tcfân 1913.

„T5 res Tunea „germana asupra României este acum atât de puternică, încât Hitler cere Bucureştiului următoarele concesii: luare de poziţie clară în favoarea Puterilor Axei, ieşirea României din Naţiunile Unite, expulzarea tuturor englezilor de la Câmpina şi din regiunile

petroliere, trecerea sondelor **sud** controlul statului, limitarea influenţei evreieşti. Este limbajul celui mai puternic, care, „scârbit de linguşelile sufletelor de lachei”, vrea să introducă şi aici, în mod brutal, regimul din Germania.

Cu cât succesele Puterilor Axei apropie colosul Marelui Imperiu German de graniţele României, cu atât sporeşte neliniştea la Bucureşti. După demisia francofilului Gafencu, va fi rândul lui Gigurtu, simpatizant declarat al Germaniei, să continue negocierile.

FI va pleca, împreună cu Manoilescu, la Salzburg, unde Ribbentrop le va pune în vedere că orice colaborare a României cu Puterile Axei depinde de soluţionarea divergenţelor cu Ungaria.

După ce ia legătura cu Bucureştiul Gigurtu va declara miniştrilor de externe ai Germaniei şi Italiei că este Împuternicit să negocieze cu l îngaria anumite cedâri teritoriale: „Trecerea la ţxilitica Puterilor Axei, care pentru noi este absolut esenţială, cere anumite sacrificii, pe care trebuie să le acceptam!

Delegaţiile româna şi maghiara nu se pot, însă, înţelege asupra teritoriilor ce urmează a fi cedate.

Ambasada Germaniei la Bucureşti se vede nevoita să intervină de nenumărate ori pentru a împiedica întreruperea negocierilor. Românii nu vor să ofere decât „teritorii periferice”, ungurii solicită cea mai parte a Transilvaniei.

Şeful ambasadei germane, din

rebotezata stradă Victor Emanuel al III-lea, este baronul Manired von Killinger, un om de inc rederc al SĂ; utilizat deja „cu folos” la Stockholm şi Kabul. El îl are alături în funcţia de consilier, pe dr. Stcizer, care cunoaşte România de mulţi ani. Ataşatul militar este colonelul Just, iar Landesgruppenleiter – Adolf Konradi, însărcinat, printre altele, să ţină legătura cu legionarii.

În pofida enormelor presiuni şi nenumăratelor încercări de a convinge ambele părţi, nu se ajunge la o înţelegere între România şi Ungaria. Berlinul va interveni cerând ca ele să accepte decbia Puterilor Axei. Adversarii vor fi de acord cu aceasta, dar numai pentru că nu au de ales.

Decizia Puterilor Axei va fi destul de

favorabila României deşi înseamnă pierderea unei cincimi din teritoriul Transilvaniei în favoarea Ungariei în noaptea dinspre 29 spre 30 august 1940, Consiliul de Coroana de la Bucureşti va accepta decizia.

Este o operaţie dificila de amputare. Sângerarea e puternica, primejdia morţii încă nu a fost fruâturată.

Un ataşat al ambasadei Franţei la Bucureşti va rezuma astfel evenimentul:» 1 Jehidarea stocurilor din cauza închiderii magazinului!”

48. „Iată-L!”

Amputările aplicate teritoriului României iau prin surprindere populaţia. Ea fusese în permanenţa dezinformata, astfel că dezamăgirea, demoralizarea, apoi revolta

faţă de cele întâmplate sunt de înţeles. Cu doar câteva luni în urmă, când Ungaria ridicase pretenţii la teritoriile României, guvernul declarase pompos: „Nicio brazdă!”

Chiar dacă, potrivit Constituţiei, răspunderea pentru greşelile de politica externă o poartă miniştrii, furia poporului se îndreaptă spre Carol al II-lea Au loc revolte la oraşe şi sate, chiar şi demonstraţii în faţa Palatului Regal Regele se pierde cu firea şi nu mai este în stare să ia nicio decizie rezonabila. Se arată hotărât doar atunci când vine vorba de abdicare, de care nici nu vrea să audă. fel, care renunţase cu uşurinţă de patru ori la tron, nu vrea acum să cedeze puterea cu niciun preţ. Este atât de stăpânit de dorinţa de a-şi păstra drepturile, încât nu mai ţine cont nici de

dorinţele doamnei Lupescu. Astfel, el îi va cere lui Gigurtu, în ciuda avertismentelor prietenei sale, să remanieze guvernul după stilul lui Hitler. Gigurtu va declara însă că aceste modificări vor putea fi efectuate abia după aplicarea Dictatului de la Viena.

Numirea lui Gigurtu este, şi ea, doar o soluţie de moment El nu intră în calcul ca dictator, astfel încât regele continuă să caute acea „personalitate puternică”, fără a o găsi însă. În cele din urmă, regele i se va adresa lui Horia Sima, care îşi impusese şei ia asupra Cânii de Fier.

Ca şi predecesorul său, Horia Sima este un idealist, un visător, cu dificultăţi în receptarea realităţii aşa cum ar trebui să o aibă un conducător de partid.

Antonescu 11 numise un „visător şi un

fanatic”. Regele Carol I îşi sfătuise succesorul la tron: „Numai fanatici să nu fie! Aceştia fac cel mai mare rău în politică!”

Tocmai când regele se hotărâse să-l numească prim-ministru pe Horia Sima, transilvăneanul Valeriu Pop va solicita o **Hudienţă** la rege. În cursul întrevederii, Pop îi va explica regelui că un spirit conspirator ca al lui Sima, căruia îi lipseşte legătura cu realitatea, un om stăpânit doar de idei întortocheate şi bizare, nu este persoana pe care o caută regele. O singură persoană poate fi luată în considerare, căci se bucură şi de simpatia populaţiei, şi anume generalul Ion Antonescu!

Regele nici nu vrea să audă de Antonescu. El susţine că generalul se

purtase fără tact şi adoptase o atitudine de superioritate faţa de monarh, astfel încât nici nu poate fi vorba de o colaborare eficientă. Pop va fi susţinut în această propunere şi de alţii, printre care chiar de ministrul Casei Regale, Urdăreanu, care îl preferă pe Antonescu lui Horia Sima. Încolţit, regele trebuie volens nolens să accepte şi să semneze ordinul de eliberare a generalului Antonescu din mănăstirva Bistriţa pentru a-l ruga să vină neîntârziat la Bucureşti.

A*H lfl 2 yp m*» *» 1<Mn n Anpzu p-fp Hin **nr>,** Ifhii (lia în 1W *îi* Ionii! lafofâtirf va fi transformată câteva săptămâni mai târziul monument naţional4”, devenit loc de pelerinaj).

„Rebelul” nu se va îndrepta, însă, către

Bucureşti.

FI 11 va lasa pe rege să aştepte. Antonescu va nota în agenda sa gândurile ce-l stăpâneau în acea zi de septembrie: „M-au scos din închisoare doar pentru a-mi ajuta duşmanii şi ca să-i scap de răspundere.

Acum, când le-a ajuns cuţitul la os, trebuie să-i ajut!

Hi bine, nu vreau, câb s-au purtat ruşinos cu mine!

Condamnat fără judecata, arestat şi trimis la închisoare! Şi de ce? Doar pentru că am apreciat corect situaţia, am spus adevărul şi am avertizat. S-a întâmplat ceea ce era de aşteptat: nesau luat Basarabia şi Bucovina de Nord. Acum, vor să împartă şi Transilvania. Nimeni nu poate îndrepta

astfel de greşeli. Nu sunt un vrăjitor care să refacă România Mare. Cu cine aş putea să o fac? Nu mai exista nimeni pe care să te poţi bizui! Tineretul nostru naţionalist a fost asasinat prin tirania siguranţei statului Ţara noastră, odinioară atât de bogată, a fost sărăcită de cei care continuă şi astăzi să emită pretenţii. Au supt vlaga ţării şi au tâlhârit-o pentru a risipi sau trimite în străinătate averile furatei.

Pentru a-i dovedi lui Carol că generalul este cel care decide momentul discuţiei, Antonescu îşi va încetini drumul spre Capitala.

În ţirpp ce Antonescu se înfpanţi – jpra Burunti I loria Sima organizează *ru* r. arha ţig **pi Pf** (la

3 setrtembrie), reuşin<îsa yupfr-ni

liniari tjeyhizati în soldaţi, StudlOUL radio de la Băneasa şi cenftala telefonică de TTB ucureştrO alta grună de legionari împarte manifeste în care se cere aodicarea regelui Carol. O a treia grupa, postata în faţa Palatului Regal, trage focuri de arma pentru a deruta adversarul.

În aceeaşi zi, legionarii organizează un puci similar şi la Braşov, unde reuşesc să ocupe toate clădirile oficiale. Un general va fi luat ostatic Poliţia nu intervine, deoarece populaţia simpatizează cu puriştii.

Aceste demonstraţii de forţă ale Găr/îi de Fier îl duc pe rege cu gândul la fugă. El ordonă pregătiri de plecare. Trenul special din Gara de Nord trebuie să stea pregătit, de asemenea şi iahtul de la Constanţa.

Ordinele vor fi, apoi, revocate. Graţie

intervenţiei doamnei Lupescu şi a lui Urdăreanu, regele se va calma şi nu va lua nicio decizie pripită. Când doamna Lupescu află că „rebelul” e în drum spre Bucureşti pentru a li numit dictator, ca îl sfătuieşte pe rege să-l aresteze din nou pe Antonescu şi să formeze un guvern apartid în locul celui al lui Gigurtu.

Este, însă, prea târziu! În seara dinaintea planificatei întrevederi dintre rege şi „rebel”, redacţia ziarului „Universul” publică o pagină specială cu ocazia sosirii lui Antonescu. Sub fotografia generalului scrie: „lata-L!”

49. Compromisuri

În dimineaţa zilei de **4** septembrie, în ziare este publicat cu litere de-o şchioapa un comunicat de presă oficial: „Guvernul

Gigurtu a demisionat? Regele îl va primi în dimineaţa zilei de miercuri pe generalul Antonescu în legătură cu criza guvernamentală”.

La ora 12 fix, Antonescu este întâmpinat pe treptele palatului de către ministrul Urdăreanu. Generalul va refuza să dea mâna cu el. De data aceasta, mrebelul” nu va treixii să aştepte. Ministrul îl va conduce pe general la rege. Acesta îl întâmpină, vizibil nervos şi agitat, pe omul pe care soarta i l-a harâzit drept colaborator.

Încă de la începutul discuţiei, generalul cere exact împuternicirile pe care le solicitase şi cu două luni în urmă, când ti fuseseră refuzate.

Hotărârea lui Antonescu nu va rămâne

fără efect asupra regelui. Va şovăi, totuşi să-i acorde „rebelului” *plein pouvoir.* Când generalul îl va sfătui să părăsească cât mai curând Palatul, regele va replica: „Ştiu, s-a ajuns şi până aici!”

După mvasta întrevedere, de la care Antonescu rămăsese cu impresia că regele va ceda şi-i va da puteri depline, generalul se va adresa partidelor pentru a afla şi dorinţele acestora. Horia Sima, şeful Gărzii de Fier, va rezuma fără ocolişuri dorinţa tuturor: abdicarea lui Carol al II-lea! Această cerere, formulată ca un ultimatum, este explicată prin faptul că regele este considerat „principalul vinovat pentru nenorocirea naţiunii”. Regele trebuie să abdice, fiindcă aceasta este dorinţa poporului.

Nenumăraţi curioşi aşteaptă în faţa intrării în Parlament pentru a afla rezultatul negocierilor.

Generalul va părăsi clădirea abia seara târziu, întâmpinat de aplauzele şi ovaţiile mulţimii. Întrebat despre cele discutate, el va răspunde că nu fusese luată încă o hotărâre.

De la Parlament, Antonescu se va îndrepta spre Palat pentru a-i comunica regelui că negocierile cu partidele şi cu Garda de Fier au eşuat şi că niciunul dintre partide nu vrea să-şi asume răspunderea guvernării până când regele nu va abdica.

La auzul acestor veşti, regele va întrerupe în revederea şi îl va chema pe Valeriu Pop. Negocierile vor continua apoi până spre ziuă, ajuncându-se la un

compromis destul de favorabil regelui: prin lege, puterile dictatoriale vor fi transferate asupra generalului Antonescu, regele păstrându-şi doar o funcţie reprezentativă.

La ora patru dimineaţa, regele va semna două decrete. Primul îi acordă generalului Antonescu împuternicirile cerute: „Îi încredinţăm prim-ministrului Ion Antonescu puteri depline pentru conducerea statului român”. Cel de-al doilea decret aduce modificări Constituţiei: „Luând în considerare situaţia extraordinară în care se găseşte statul regele a anulat Constituţia din 27 februarie 1938 şi dizolvă corpurile legiuitoare începând cu 5 septembrie 1940”. Sunt, apoi, enumerate atribuţiile care Îi mai revin regelui, printre care dreptul de a primi ambasadori, de a bate monedă şi de a

acorda decoraţii.

După semnarea acestor decrete, noul prim-ministru Antonescu va depune în faţa regelui jurământul de credinţa.

La 5 septembrie se va afla că nici partidele ţi nici Garda de Fier nu sunt de acord cu acest compromis.

Ei nu-şi vor schimba hotărârea nici după citirea comunicatului lui Antonescu, emis în aceeaşi dimineaţă de la Palat, în care erau sfătuiţi să accepte înţelegerea.

În jurul prânzului, sosind în clădirea Marelui Stat Major, Antonescu va afla că, la ocuparea primei zone din Transilvania, soldaţii români atacaseră nişte honvezi. La Budapesta se afirma că focurile de armă ar **fi** fost trase cu mitraliere pe care românii le postaseră în turnurile bisericilor.

Nu era deloc momentul pentru divergenţe cu Budapesta, Berlin sau Roma! O depeşă cu scuze va fi transmisa de îndată către Ministerul Apărării al Ungariei, însoţită de asigurări că un astfel de incident nu se va mai repeta. Pentru a putea garanta acest lucru, este nevoie de un guvern puternic, care însă nu poate fi format deocamdată.

50. ***A cincea renunţare la tron***

1An aceeaşi seară, la Bucureşti au loc revolte, schimburi de focuri şi o mulţime ameninţătoare se aduna în faţa Palatului Poliţia află că există într-adevăr un nou prim-ministru, dar nu şi un nou guvern, astfel încât va refuza şi intervină fără un ordin guvernamental.

Cu greu va reuşi Antonescu să-şi

croiască drum până la Palat prin mulţimea furioasa. Abia după aceea va reuşi să-l informeze pe rege cu privire la situaţie, ca şi despre cererile partidelor şi despre atitudinea ameninţătoare a mulţimii adunate în faţa Palatului.

Pentru a linişti populaţia, Antonescu îl va sfătui pe rege să-l demită pe Urdăreanu, detestatul ministru al Curţii. La aflarea veştii, mulţimea va i/. bucni în urale.

În cursul aceleiaşi întrevederi, generalul îl va mai sfătui pe rege să abdice de bunăvoie. Regele va cere o oră timp de gândire. Ora va trece fără ca regele Carol să fi luat vreo Itotârârc. Antonescu va interveni energic, enumerând uei regelui toate insuccesele din cei **11** ani de domnie, prezentându-i starea din ce în ce mai

precară a naţiunii, precum şi revolta crescândă a poporului. Dacă regele nu va abdica, va fi linşat de propriii supuşi şi nimeni nu-l va putea salva.

Abia acum va ceda regele, care se va declara dispus să abdice cu condiţia ca primul ministru Antonescu să-i semneze un act prin care să fie îndreptăţit să părăsească România cu aur şi bijuterii El va mai cere o garanţie scrisa pentru o renta anuală plătibtla în dolari sau franci elveţieni, rentă care să fie garantată de toate partidele. Generalul se va abţine de la orice comentariu şi se va rezuma la a-i comunica regelui că trebuie să abdice în cel mult şase ore, deci până la şase septembrie, ora trei dimineaţa.

Regele se va sfătui toată noaptea cu

oamenii săi de încredere, în aceeaşi noapte va discuta şi cu Mihai, fiul său, acum în vârsta de optsprezece ani, pentru a-l informa cu privne la rezultatul tratativelor cu Antonescu.

Mihai va izbucni în lacrimi la aflarea veştii că se doreşte încoronară –

Spre ora trei dimineaţa, reşele va insista asupra unei decizii a consilierilor săi împotriva abdicării se pronunţă Valeriu Pop, Paul Teodorescu şi generalul Mihail; pentru abdicare – Manoilescu şi generalul David Popescu.

Aflat încă în cumpănă, regele va primi spre ora patru dimineaţa o scrisoare ultimativă de la generalul Antonescu, adusă de locotenentul-major Elefteres* u: „Majestate! Mi-am asumat obligaţia de

apăra ţara şi tronul. Încercările mele de a găsi patrioţi cinstiţi şi drepţi cu care să pot forma un guvern pentru refacerea României şi pentru Împăcarea dintre Majestatea Voastră şi ţară au eşuat! Toţi cer abdicarea Majestăţii Voastre! Având în vedere agitaţia populară, pe care nu o pot înăbuşi cu vărsare de sânge pentru a nu aduce ţara în pragul războiului civil şi pentru a nu risca o ocupaţie străină, mă simt obligat să aduc şi în scris la cunoştinţa Majestăţii Voastre dorinţa poporului. Cel care ar prezenta lucrurile altfel ar fi un infractor! Atrag în mod serios atenţia Majestăţii Voastre asupra grelei responsabilităţi ev o va purta pe veci dacă nu va da curs neîntârziat cererii mele, care este, în acelaşi timp, şi a armatei!”

Antonescu va stabili ora şase dimineaţa ca limită pentru răspunsul la această scrisoare.

La dolitt pp şi «yptwnhrfe ţiiţă *ţffifl* ai H-lea va abdica de la tronul României în favoarea fiului său, mBI5 r trei ore mai tâmt Tziarele şi ralioul vor aductfve & nea la cunoştinţa populaţiei.

Într-o proclamaţie, regele va declara ca nu doreşte să pericliteze dezvoltarea României prin rămânerea sa în ţara, acesta fiind şi motivul abdicării în favoarea fiului său, pentru care solicită dragoste şi încredere.

Carol de România va semna, astfel, cea de-a cincea renunţare la tron.

51. ***Regele Mihai I***

Când generalul Antonescu va părăsi

Palatul în aceeaşi dimineaţa, mulţimea agitată va cere arestarea regelui şi a doamnei Lupescu: „Îl vrem pe Carol şi pe Lupească!”. Când unii dintre ei vor încerca să pătrundă în Palat, dictatorul României, Antonescu, va ordona poliţiei să intervină în forţă pentru a elibera Calea Victoriei şi străzile adiacente. Acestea sunt însă ocupate pe loc de noi valuri de demonstranţi, astfel încât poliţia va putea cu greu să ducă la îndeplinire ordinul. Vor răsuna focuri de armă în faţa Teatrului Naţional, ceea ce va contribui la sporirea agitaţiei.

Pentru a linişti populaţia, Antonescu va publica un scurt manifest: „Fraţi români! Cu inima sângerândă mă adresez vouă pentru a vă uni în jurul tânărului şi iubitului rege

Mihai, pentru a păstra ordinea şi a vă întoarce la lucru. Trăiască România!”

Din acest prim manifest străbate vocea viitorului dictator. Ca şi în discursurile lui Hitler, vor apărea tot curând şi în vorbirea acestuia exagerările, frazele sforăitoare, comparaţiile emfatice. Nici măcar românii nu-şi pot reţine zâmbetul la auzul afirmaţiei lui Antonescu: „Ne-am născut dintr-un copleşitor triumf asupra secolelor!”. Multora dintre discursurile sale le lipseşte logica: „Universitatea nu este doar o şcoala a cărţii/ ci şi o şcoala a poporului! Uitând de propriile tirade, el va declara: „Nu este momentul pentru a rosti vorbe goale!” Ia întrebarea generalului Popescu dacă nu ar trebui să aibă mai multă înţelegere faţă de regele Carol, Antonescu îi va replica pe

bună dreptate: „Nimeni nu are dreptul să fie îngăduitor acum, când este în joc soarta naţiunii şi dreptul la viaţa al poporului!”

În această agitata dimineaţă de 6 septembrie, tânărul rege Minai I va depune în sala tronului, în faţa patriarhului Xicodim şi a preşedintelui înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Rândulescu, următorul jurământ, formulat de Antonescu: Jur credinţă naţiunii române. Jur să apar existenţa statului şi a teritoriilor româneşti!

Apoi „rebelul” va depune, la rândul lui, jurământul de credinţa faţă de rege.

Tânărul rege este mult mai matur decât îl arată cei ogtsprezece ani ni să-l.

— Despărţit de mic de mamă şi de tată, educat de profesori buni, care erau totuşi nişte străini, el învăţase de timpuriu să se

inzuie doar pe sine însuşi, chiar dacă fusese destul de răsfăţat de bunică, regina Mana. Tânărul şi inteligentul prinţ trăise urmările primului război mondial: îqâlţarea şi declinul României. În yfy? *r*|să fi Hârirajbâralnu reatul, ţara sa pierdeaj Basanb Whşi Duiovinokle Nok

Tot la 6 septembrie, Antonescu se va îngriji ca mama regelui Mihai să redobândească drepturile ce i se cuveneau. Ea va primi titlul de regină-mamă şi apelativul Majestate şi va fi invitata să-şi mute reşedinţa de la Atena la Bucureşti.

În aceste zile se va dovedi cât de schimbătoare este starea de spirit a maselor. Cei care dimineaţa doreau să-l linşeze pe rege îl ovaţionează acum pe fiul acestuia. În faţa Palatului se depun flori şi

se aud urale la adresa lui Mihai **I,** până când acesta se va arăta alături de mentorul său, Antonescu, în balconul palatului.

După rezolvarea chestiunilor oficiale, Antonescu va îmorăca, în lotul uniformei de general câmaşa verde cu cruce albă. Astfel echipat, el va apărea la sfârşitul acestei zile pline de evenimente în cuibul legionar de pe bulevardul Elisabeta, pentru a dovedi că el, ca dictator, pune preţ pe prietenia legionarilor.

În spiritul lui Codreanu, se va vorbi în acea seară despre victoria comună şi se va promite respectarea memoriei legionarilor căzuţi la un semn al lui Horia Sima, vor îngenunchea cu toţii pentru a-i mulţumi lui Dumnezeu că România are un nou rege, tânăr dar demn, precum şi un om care va fi,

de acum, „Führerur României.

52. *O fugă grozavă*

Pentru a zădărnici orice încercare de fugă a Elenei Lupescu, vila roşie de lângă parcul şi li pese cu este înconjurată de legionari Această femeie inteligentă, care îşi păcălise de nenumărate ori adversarii, va reuşi şi de data această să scape din capcana.

Pâră să fie recunoscută, ca reuşeşte să ajungă la Palatul din Calea Victoriei, unde va găsi adăpost.

Chiar dacă fuga fusese minuţios pregătită, trebuiau rezolvate detalii cum ar fi dispoziţii către bănci sau înlocuirea tablourilor de Rembrandt cu copii procurate dinainte.

În ultimul minut, înainte de plecarea

din Palat doamna Lupescu sugerează că ar fi bine să-l ia şi pe tânărul rege, pentru a avea o arma împotriva lui Antonescu şi a guvernului. Scopul ei principal este să creeze suficienta confuzie pentru a putea părăsi nestingherită România cu lucruri de valoare.

Din întâmplare, Antonescu află de planul de a-l lua şi pe rege şi va dubla de îndată garda în faţa apartamentelor tânărului rege. În acelaşi timp, el va cere recelui raml a ni f; „«inţ Fţfirii să pâr-nt” * neîntârziat Capitala şi ţara.

La UruUTpatru ale dimineţii zilei de sâmbătă, regele Carol, doamna Lupescu şi Urdăreanu vor părăsi palatul pe uşa din dos. Oraşul este scufundat în ceaţă, ceea ce leva permite să ajungă fără incidente la

Gara de Nord, unde îi aşteaptă un tren special. Un singur jurnalist austriac, care se instalase în sala de aştepfarc, VS fi martorul acestei plecări precipitate a fugarului Carol. El va remarca surprins că în tren nu s-au suit decât bărbaţi şi o bucătăreasă, domnişoara Lorenz. Unde să fie doamna Lupescu? Vestea ajunge telegrafic la Viena, de unde face înconjurul globului.

Trenul va porni în jurul orei cinci dimineaţa, îndreptându-se cu viteză mare spre Piteşti ta nici jumătate de oră distanţă se află Curtea de Argeş, unde sunt îngropaţi primii doi regi ai României. Parcă i-ar fi trimis un blestem fiului şi nepotului care risipise toată munca lor de o viaţă.

Nimeni nu se gândeşte, însă, la morţi; cu toţii se gândesc doar cum să-şi salveze

vieţile. Trenul este încă în Muntenia, iar unui comandant nebun de legionari i-ar putea veni ideea de a schimba macazul pentru a le zadarnici fuga 1 n ultimul moment.

Trenul, format dintr-un vagon cu bagaje şi unul de pasageri, străbate acum valea Dunării, loc potrivit pentru atentate, spre Turnu-Severin. Pe acolo păşise regele Carol I prima oară pe pământ românesc. Cu şaptezeci şi cinci de ani în urmă o perioadă nu prea lungă de domnie pentru o dinastie. Verii de la Berlin se puteau mândri cu cinci sute de ani! în mare grabă, trenul trece de Orşova şi de Băile Herculane. Nervos, regele se uită mereu la ceas: cât mai este până la Timişoara? Dincolo de acest oraş, se află graniţa*

Pentru orice eventualitate, regele ţine la îndemâna un revolver. El şi „domnişoara Lorenz” stau în aşa fel încât să fie protejaţi de pereţii interiori ai vagonului.

Puţin înainte de Timişoara, trenul încetineşte pentru a porni, apoi, cu vite/a sporită. Legionari în cămăşi verzi încercaseră să oprească trenul. Nereuşincl vor deschide din maşini focul asupra vagoanelor şi a locomotivei. Se sparg geamuri şi oglinzi, se aud gloanţe perforând pereţii vagoanelor.

Atacul va înceta doar când trenul ciuruit va trece graniţa cu Iugoslavia, intrând în Chichinda Mare.

Atacul de la Timişoara fusese o acţiune individuală a legionarilor. Imediat după plecarea trenului din Bucureşti, Horia Sima

dăduse ordin ca trenul să fie oprit cu orice preţ, doamna Lupescu şi Urdăreanu arestaţi şi toate bunurile de valoare din trenconfiscate. În aceeaşi dimineaţa, se constatase la Palat că lipsea o parte din teyify] fift ***ş\f*** ţ şi ffr biNpuri de prăţ fuseseră frţlocuite prin copiii Ordinul lui Horia Sima intenţiona tocmai săvite ca aceste bunuri să ajungă în străinătate.

Urmărit de propriii soldaţi şi alungat din ţară, detronatul rege Carol al II-lea părăseşte România conştient că nu se va întoarce prea curând. Presa internaţională publică relatări despre această grozava fuga din România. Ziarul parizian „Le Figaro va folosi ca titlu pentru articolul său cuvintele atribuite marchizei de Pompadour: *„Après nous, le delugr!”*

Capitolul V Emigranţii

53. *Atmosferă de toamnă la Lugano*

La Ctuchinda Mare, vagomil-salon al refugiaţilor este ataşat la Orient Expres. Trecând prin Agram-Laibach, el ajunge la graniţa cu Italia şi la Milano, de unde prinţul moştenitor Carol îşi expediase cea de-a patra înştiinţare de renunţare la tron.

Refugiaţii, cărora li se xordase doar drept la şedere limitat, ajung m (3 veţ Di poposesc la Lugano. De abia aici, domnişoară TJTO izge transforma în doamna Lupescu.

Încercările lui Urdăreanu de a obţine drept de şedere permanent de la oficialii cantonali din Bellizona pentru rege şi prietena sa eşuează din cauza reticenţei centralei din Berna faţa de străini. Aceste

circumstanţe îi vor sili să părăsească în curând Elveţia, astfel că Urdăreanu adresează cereri şi către Paris şi Londra, însă este refuzat şi de acolo. Ambele ţări sunt dispuse să acorde doar autorizaţii de tranzit. Astfel se ia hotărârea de a cere drept de azil la Madrid.

Ceea co-i este dat regelui detronat să citească în presă despre presupusa sa plecare din România împreună cu „tezaurul de stat” nu prea este de natură să-i înseninеze zilele ploioase de la Lugano. În special ziarele din Marele Imperiu German îl insultă şi îl defăimează pe regele fugar. Îl numesc „un despot ticălos şi laş”. Prietena sa este, şi ea, aspru criticata pentru că acum nimeni nu mai trebuie să 1 menajeze pe regele României. Nici publicaţiile

londoneze nu au reţineri în a critica vehement comportamentul strănepotului marii regine, cel care până atunci fusese aliatul Marii Britanii, pentru a cărui ţară se emiseseră şi respectaseră garanţii. Astfel, „News Chronicic” publică un articol care cuprinde următoarele propoziţii: „Cât priveşte această detmnare, Anglia nu varsă nicio lacrimă. Rămâne de a [*>rat că plecarea sa va fi, de această dată, definiţi var. Un ton similar abordează şi presa pariziană

Imediat după plecarea lui Carol al II-lea din Bucureşti, generalul Antonescu se autoproclamă mareşal şi conducător al statului. Din declaraţiile sale, presa străină publica citate: wăm preluat conducerea stătu lui în aceste momente de profundă

criză prin care trece România acum, când este ameninţată de autodistrugere din interiorul naţiunii. Nu este vorba despre o nouă conducere, ci de o nouă domnie! Peste noi au trecut valurile multor popoare barbare. Însă în două mii de ani, niciunul dintre aceste popoare nu a reuşit să ne izgonească din ţara noastră. Nimeni, nici în milioane de ani, nu va reuşi acest lucru! Trebuie să fim mai uniţi şi mai viteji ca niciodată. România de astăzi nu mai este România de ieri. Astăzi stă alături de Puterile Axei. Suntem hotărâţi să mergem cu Axa până la capăt. Aceste vorbe vi le spune un soldat!”

Pentru un soldat, aceste cuvinte sună prea puţin firesc, ele sunt emfatice şi arogante. Însă aceste tirade ale mareşalului

sunt întrecute de cele ale adjunctului său, profesorul Mihai Antonescu, neînrudit cu generalul: „Dumnezeu ne-a dat un conducător, mareşalul nostru, zămislit din piatră şi foc? Ochii săi de oţel, asemeni unui arc întins, par să privească măreaţa soartă a unei naţiuni gata de luptă! În zâmbetul său, însă, care se întoarce precum o floare după soare, vedem întreaga plăcere de a trăi a unui popor! A fi român înseamnă pentru el mai mult decât a fi om! De aceea, vă spun acum: pentru mareşalul Antonescu a trăi şi a muri este o mare onoare!”. Astfel de linguşeli lipsite de logică, asemenea fraze goale şi comparaţii nepotrivite nu suportă niciun id de comentarii.

În timp ce Carol al II-lea îşi despachetează bagajul la hotelul Pal ace din

Lugano, fiul său, Mihai/ este încoronat în cadru festiv în sala tronului din Palatul din Bucureşti. Toţi ştiu că, în pofida vârstei fragede, sub domnia regelui de optsprezece ani nu va putea fi decât **mai** bine. Mulţumire generală provoacă şi revenirea în România a reginei mamă, Elena.

În parcul hotelului, tolăniţi pe şezlonguri, fugarii citesc articole despre tot ce s-a întâmplat după plecarea lor din România. Din când în când, regele schimbă ochelarii de vedere cu cei de soare, pentru a arunca o privire fugară peste lacul flancat de Monte San Salvatore şi Monte Bre. În Castagnola, dorise să închirieze de la un mare industriaş o frumoasă vilă cu gradină terasată care dădea spre lac, însă domnii de la Berna şi Beilizona nu voiau să-i acorde

dreptul de şedere.

La Lugano, regele detronat trebuie să se obişnuiască cu ideea de a găsi la fiecare răsfoire a ziarelor noi atacuri, înjurături şi blesteme la adresa sa. Astfel, în publicaţia vieneza „Neuc Freie Pressc” el dă peste anunţul că mareşalul Antonescu a stabilit un nou statut pentru Curtea Regală: „Imoralitatea, lăcomia şi intrigile nu vor mai fi permise la Palatul Regal, ca până acum. În viitor, numai personalităţi impecabile se vor afla în imediata apropiere a tânărului rege.

Începând de acum, Casa Regală va fi un exemplu de curăţenie morală, bună cuviinţa, imparţialitate, decenţa şi patriotism pentru poporul român”. Pentru regele detronat un nou motiv de supărare este că tabloul cu portretul său trebuie să

dispară din toate clădirile şi birourile statului, că trebuie exclus din armată şi că securea din aur masiv, de 4 kilograme şi jumătate, primită în dar de la Wehrmacht, a fost predată Băncii Naţionale. Preţutideni, urmând exemplul Romei, imaginea mareşalului îşi va găsi locul lângă cea a tânărului rege.

Acum, nici oficialităţile bucureştene nu se mai străduiesc să o menajeze pe Hiena Lupescu. Biroul oficial de presă din Bucureşti confirmă că, în momentul plecării, ea ar fi încercat să-l ia şi pe tânărul Mihai.

Într-o dimineaţă, intrând în holul hotelului, doamna Lupescu îşi vede numele tipărit cu litere de-o şchioapa pe prima pagină a ziarului din Basel: „Fastuosul palat de la Băneasa al doamnei Lupescu a fost

confiscat! În continuare, dă peste amănunte:. Fastuosul palat, aflat în stadiu de finisare, al prietenei regelui detronat, Carol, a fost declarat proprietate de stat de către Guvernul României. Această măsura a fost justificată prin explicaţia că luxoasa construcţie a fost ridicată din fonduri destinate apărării naţionale.

Populaţia scandalizata cere prin petiţii şi demonstraţii extrădarea lui Carol al II-lea, a prietenei sale şi a lui Urdăreanu

După cum reiese în continuare din relatările bucureştene, abuzurile şi actele de samavolnicie ale Gărzii de Fier iau amploare. Tâlhăriile şi privările de libertate ia care recurge Garda capătă, în viziunea lui Antonescu, proporţii periculoase, dăunează imaginii sale şi demonstrează că legionarii

nu-i mai dau ascultare. Acum se observa **ducnaitaihritrfi.** Garda de Fier condusă de Hojialnma-ai „Legi unea Sfântului Arhanghel Mihail? od-earai/earerin realitate, ***A*** dispărut.

Numai nişte laşi se pot manifesta cu atâta cruzime împotriva unor semeni lipsiţi de apărare, în special a evreilor din România, cum o fac acum legionarii.

Guvernul nu se simte suficient de puternic pentru a combate aceasta teroare. Dimpotrivă, de frica legionarilor, susţine aceste acţiuni. Potrivit legii, niciun evreu nu mai are voie să fie angajat în serviciul public Funcţionarul care se căsătoreşte cu o evreică este concedial. Terenurile şi pădurile aflate în mâna evreilor sunt transferate prin deposedare în proprietatea

statului (octombrie 1940). Evreul care doreşte să rămână pe proprietatea sa trebuie să plătească arenda.

Botezul creştin al evreilor este pedepsit. Ei nu mai sunt chemaţi la stagiul militar, decât pentru munci grele, pe care altă dată le executau deţinuţii. Cine nu poate participa din motive medicale este obligat să plătească o taxa pentru înarmare

Pentru a stabili, aduna şi administra averile evreilor, este înfiinţat – Oficial Cpţi p/» otrn **gjZaotL.** După cum reiese din articolele de presa, acest oficiu urmează să se ocupe şi de confiscarea averii din România a doamnei Elena Lupescu. Din vila roşie de lângă parcul Filipescu sunt sechestrate numeroase obiecte despre care se pretindea că ar proveni din tezaurul de

stat, printre altele şi tablouri valoroase din Muzeul Bucureşti. Conform declaraţiilor poliţiei, în loc de bijuterii nepreţuite se găsesc doar sute de casete goale. Bijuteriile luate de doamna Lupescu sunt estimate la şapte sute de milioane de lei.

După cum mai relatează presa, şi la fratele doamnei Lupescu a fost făcută o percheziţie. Din comunicatele poliţiei bucureştene reiese că într-o ascunzătoare s-ar fi găsit şi confiscat patru milioane de lei în bancnote. La tatăl ei, precum şi la alte rude, s-ar fi găsit o serie de bunuri, confiscate şi aduse în proprietatea „Oficiului Central”.

Pentru a oferi un cadru legal acestor confiscări Antonescu a semnat un decret conform căruia întreaga avere lăsată în

România de Elena Lupescu, inclusiv

2 **&** **1**

bunuri, case, acţiuni bancare şi industriale, este confis cată fârt drept de despăgubire

Aceste veşti, dar şi pericolul venit din partea guvernului roman – care cere extrădarea fugarilor îi obligă pe fugari să părăsesca Elveţia înainte de vreme pentru a mări astfel, pe cât posibil, distanţa dintre ei şi România.

54. „Cursa de şoareci”.

Pentru început, ei se întorc la Milano, de unde pleacă în regiunea neocupată a Franţei, la Aix-le-Bains. Însă nici aici, în hotelul de lux Roval-Excelsior, fugarii nu şi găsesc liniştea. Din cauza numeroaselor călătorii prin Europa, ei sunt epuizaţi şi

surescitaţi în plus, trebuie să trăiască şi cu gândul de a nu şti ce se va întâmpla cu el.

Cea mai mare ameninţare constă în posibilitatea extrădării lor. După cum pot citi în ziarele bucureştene, I loria Sima face uz de toate mijloacele pentru a o obţine. Dacă informaţiile „Adeverului" sunt corecte, Tribunalul şi Ministerul Afacerilor Externe din Bucureşti au cerut deja Parisului „extrădarea celor trei fugari, acuzaţi de crime împotriva statului".

Deoarece Horia Sima doreşte să fie privit ca partener egal al lui Antonescu, emiţând mereu pretenţii în numele Gărzii de Fier şi luând decizii arbitrare, generalul se vede nevoit să intervină. Au loc primele rebeliuni şi lupte pentru cazarma Stanicei şi Cuibul legionar din strada Romană.

Himmler pune capăt acestor revolte deportându-l pe Horia Sima, ca pe un personaj devenit incomod, în lagărul de concentrare de la Dachau.

Despre soarta prietenilor rămaşi în România, fugarii primesc puţine veşti. Nu li se scrie de teama poliţiei de stat a lui Antonescu şi a Gărzii de Fier. Prin intermediari, primesc totuşi veşti ocazionale, de exemplu despre prietenul doamnei lupescu, industriaşul Malaxa, care a fost nevoit să cedeze concernul sau de armament Gărzii de Fier.

Regelui şi prietenei sale nu le face plăcere să părăsească hotelul. Chiar dacă sezonul a luat sfârşit la Aix-les-Bains, există suficienţi curioşi, turişti care fotografiază şi vânători de autografe, care să le strice

plăcerea unei plimbări.

O singură dată s-au încumetat într-o excursie la celebra mânâshre de la Hautecombe. Fi au traversat lacul du Bourget cu o şalupă şi au vizitat mănăstirea veche de opt sute de ani, unde se află mormintele principilor casei de Savoia. Aici şi-au găsit liniştea „bienheureux Boniface de Savoic” şi „Prince Charles Felix”, ambii, după cum denotă numele lor, fericiţi domnitori peste această minunată ţară aflată între Lacul Geneva şi Dauphine.

La întoarcerea lor la hotel, Urdăreanu le aduce noi refuzuri sosite prin poştă. Nici Belgia, nici Olanda nu vor să le acorde drept de azil în special pentru că se tem de neplăceri şi probleme din cauza ameninţătoarei cereri de extrădare.

Astfel, cei trei fugari se întorc în Elveţia, mizând pe înţelegerea elveţienilor, care, conform tradiţiei, le vor acorda în final drept de şedere permanentă. Însă conducerea cantonului genovez se arată la fel de reticentă ca şi cea a cantonului Tessin. Aici se fac, de asemenea, presiuni ca oaspeţii incomozi să părăsească Flveţia cât mai urgent posibil.

Fostul regele este nevoit să se conformeze acestei dorinţe şi pentru că s-a ivit o nouă ameninţare, anume aceea a ocupării sudului Franţei de către Germania, în această situaţie, Elveţia ar fi înconjurată de Puterile Axei.

Astfel se impune o scăpare grabnică din „cursa de soarea”!

55. ***Ameninţarea extrădării***

Că destinaţie de călătorie, regele Carol îşi alege graniţa Spaniei. El spera că generalul Franco îi va acorda protecţie şi drept de şedere în Spania.

Cum şi alte personalităţi regale şi-au găsit azil aici, regele se aşteaptă ca el şi însoţitoarea sa să fie trataţi în acelaşi fel. Va fi însă amarnic dezamăgit.

La graniţă, fugarilor li se aduce la cunoştinţă că intrarea lor în Spania va putea avea loc doar respectând următoarele condiţii: singurul loc de şedere în Spania este Madridul. Capi ta b poate fi părăsită doar cu acceptul poliţiei madrilene. Călătoria de la graniţă până la Madrid se va face fără popasuri. Neavând de ales, ei acceptă aceste condiţii.

La câteva zile după sosirea la Madrid,

la hotelul Kitz, regele Carol primeşte vizita unui ofiţer de poliţie care îl înştiinţează că Ministerul Afacerilor Externe de la Bucureşti, bazându-se pe cererea Curţii Supreme de Justiţie a Regatului României, a cerut oficialităţilor spaniole, la data de 22 octombrie 1940, extrădarea Elenei Lupescu şi a (ostului ministru Urdăreanu, în vederea urmăririi penale. Cele două persoane nu mai au voie să părăsească hotelul Ritz până când Tribunalul de la Madrid nu va fi formulat o hotărâre în legătură cu cererea de la Bucureşti.

Regele înaintează de îndată o contestaţie în care susţine că s-ar fi căsătorit în **sec Tet** cu doamna Lupescu la Londra şi că, astfel, ea este soţia lui. Împotriva extrădării *protestra/a* susţinând

că, în acest caz, pe amândoi i-ar aştepta „chinuri cumplite şi torturi până la moarte”.

Tribunalul de la Madrid hotărăşte extrădarea lui Urdăreanu. El este dus în localitatea Jrun, aflată la graniţă, unde este preluat de ofiţeri germani ai Gestapo. Urdăreanu este executat. În ceea ce o priveşte pe Flena Lupescu, tribunalul hotărăşte să verifice informaţiile legate de căsătoria de la Londra.

Îngrijorat de soarta prietenei sale, regele Carol i se adresează lui Caudillo şi îi cere sprijinul în problema extrădării. Generalul Franco îl refuză, făcând referire ta tratatul bilateral de extrădare Intre Spania şi România, pe care nu 1 poate modifica unilateral.

Disperat, regele dă curs ideii absurde

de a cere preşedintelui şi guvernului Statelor Unite ale Americii protecţie pentru Elena Lupescu. La Washington, această cerere este privita ca o impertinenţă, iar scurta scrisoare de răspuns menţionează sec că doamna Lupescu nu este cetăţean al SUA.

Pentru a evada din atmosfera apăsătoare de la Madrid, cu acordul poliţiei spaniole, ei pleacă la Sevilla, unde locuiesc în somptuosul hotel Andalusia-Palace.

Însă nici aici nu-şi găsesc liniştea. Oriunde îşi întorc privirea, să văd urmăriţi şi însoţiţi de detectivi.

Între timp, Madridul şi Bucureştiul continuă tratativele privind extrădarea doamnei Lupescu. Curtea de Apel de la Bucureşti dec fără că nu poate accepta

argumentul regelui Carol pentru că, în cazul unei căsătorii cu Elena Lupescu la Londra, ar trebui să existe un act de înregistrare a acesteia. O astfel de căsătorie ar fi fost posibilă doar înainte sau în timpul căsătoriei cu regina Flena, ceea ce da dreptul Curţii de Apd să îl acuze pe fostul rege şi de bigamie.

Încolţit, regele Carol vede ca singură soluţie fuga.

Pentru a o salva **f*?** femeia iubită, el procura pasapoarte false. Pentru a nu trezi suspiciuni, câinii şi bagajele rămân acolo, iar factura hotelului nu este achitată. Pretextând o plimbare, părăsesc hotelul, închiria/a în Piaţa de la Mercado o maşină şi pleacă la Badajoz. Se furişează de acolo până la RosaJ de la Fontera, unde păşesc

fără oprelişti pe târâm portughez. Astfel au ajuns într-o noua ţara, iar distanţa faţă de Bucureşti a crescul. Speră să fie întâmpinaţi mai prietenos în Portugalia. În definitiv, regele fugar este un nepot al Infantei Antonia de Portugalia.

56. ***Cuba şi Mexic***

Chiar dacă la Sevilla şi Madrid toată lumea este dezgustata de nerespectarea cuvântului dat sentimentul general este de uşurare: lumea a scăpat de oaspeţii incomozi. În orice caz, nu mai trebuie să se confrunte cu nerăbdătoarea conducere a României.

Aceasta va trebui să se adreseze Lisabonei.

În cursul percheziţiei efectuate în apartamentul din Andalusia-Palace, poliţia

găseşte nu numai câinii, ci şi munţi de geamantane. Unul dintre ele conţine numai tabachere şi brichete pe care erau gravate iniţială *CHşi* coroana regală. Ele urmau să fie utilizate ca mici atenţii. Despre aceasta percheziţie ziarele scriu articole detaliate, pline de exagerări şi supoziţii răutăcioase. Astfel, perechea fugară este taxată drept „rău plauiica”, în pofida faptului că factura hotelului este achitata telegrafic de la Lisabona.

Cu toată bunăvoinţa autorităţilor portugheze de a acorda drept de azil în acest caz, la fel cum se va întâmpla şi opt ani mai târ/în, rebele Carol şi prietena sa caută să plece cât mai repede cu putinţa din Europa.

Cu cât creşte distanţa faţă de

Bucureşti, cu atât mai bine.

Ca următoare destinaţie este aleasă Cuba, datorită faptului că un avocat din Lisabona, la serviciile căruia apelează fugarii, îi asigură că acolo nu există obligaţia extrădării. Ei izbutesc să-şi rezerve cabine pe nava „Exambion”, staţionată în port, astfel ca problema părăsim grabnice a Lisabonei e ca şi rezolvată.

Veştile sosite de la Bucureşti arata ci prezenţa fwarilor în Portugalia provoacă mare iritare şi se decide să se ia „măsuri dintre cele mai drastice”. Din **cauza** corespondenţei anevoioase **dint Re** ministere, acestea vin însă prea târziu. Abia când vaporul parâseşte Tajo, la Lisabona se afla identitatea celor doi pasageri de pe

„Exambion”.

Însă şi sosirea la Havana le aduce dezamăgiri.

Autorităţile le refuză dreptul de şedere în Cuba. li se pune în vedere să părăsească în cel mai scurt timp Havana.

Astfel, călătoria spre necunoscut continuă, mai întâi la Tampico, cu toate că şi acolo se aşteaptă dificultăţi cu privire la intrarea în Mexic. Aici, însă, găsesc îngăduinţa şi li se permite fugarilor călătoria până la Mexico-City. Când regele Carol cere însă onorurile şi privilegiile care consideră că i se cuvin ca „maiestate”, autorităţile devin neprietenoase. Ministerul Afacerilor Externe respinge energic pretenţiile fostului rege: „Vă aflaţi într-o republica unde nu există înţelegere pentru

astfel de cereri. Dacă simpatizanţii dumneavoastră vă consideră rege, aceasta este treaba lor. Pentru ţara noastră rămâneţi însă un străin ca oricare altul, care are obligaţia de a se supune legilor şi deciziilor Mexicului. Insistăm, astfel să vă înregistraţi, ca orice **altă** persoană". În loc să accepte aceste decizii, regele detronat se opune şi cere pentru sine şi prietena sa măcar privilegiile ce se cuvin diplomaţilor. Cerere respinsă!

În general, comportamentul celor doi români nu este agreat în capitala mexicană. Nu numai atitudinea gâlâgioasă şi provocatoare a regelui fugar şi a prietenei sale este considerată revoltătoare. Dar sunt condamnate şi tranzacţiile lor comerciale, care includ până şi un club de noapte din

Mexico-City. Regele este implicat financiar în acesta, precum şi în „Sodora Fishing Company”. Politica acestei companii trezeşte asemenea suspiciuni, încât Congresul mexican se vede nevoit să verifice situaţia. În funcţia sa de purtător de cuvânt, deputatul Madardo Scnaiulo afirmă că „Sodora Fishing Company” face presiuni asupra vaselor de coastă mexicane şi le obligă să practice preţuri de dumping. Finalul acestui raport conţine cererea de expulzare a celor doi „străini”.

Înaintea acestui episod, făcuse vâlvă un articol conform căruia regele Carol ar fi mandatat firma Russel/ Birdweil & Ass., cunoscută pentru acţiunile sale publicitare în favoarea unor staruri ale cinematografiei precum Norma Shearer, să promoveze

imaginea sa, vizând reîncoronarea ca rege al României. Acelaşi scop îl are şi o cuvântare pe care fostul rege o ţine la postul de radio Mexico-City. Aceasta provoacă însă atâta indignare, încât o a doua emisiune, deşi planificată/ este anulată.

Astfel, se impune o nouă schimbare a reşedinţei.

Cereri adresate către Bogotá şi Panamá sunt respinse.

Şi vărul George al VI-lea îi refuză.

După aceste veşti, ei se hotărăsc să se stabilească în Brazilia. Călătoria continuă spre Rk> de Janeiro.

57. ***Copacabana***

Golful din Rio» deschide primitor în faţa pasagerilor de pe punte. Sunt salutaţi

cu focul roşu de pe Pico de Assucar, spre care urca şi dinspre care coboară cabinele telefericului.

Vaporul navighează printre grupurile de insule din golf, pentru a oferi apoi o vedere panoramică asupra impunătorului oraş Rio, cu luminile sale colorate şi pâlpâitoare. Se întrevăd cheiul şi promenadele, masivele case albe amplasate pe terase succesive. Se disting claxoane de maşini, larma hamalilor şi a şoferilor. Este coborâtă scara de bord, iar poliţişti, agenţi ai poliţiei de frontieră, jurnalişti şi fotografi de presă se năpustesc spre cabine – ultimii în dorinţa de a o lua unul înaintea celuilalt pentru a fi primii cu un interviu sau o fotografie.

k i la Rio fugarii nu reuşesc să obţină

drept de şedere nelimitat Din acest motiv, renunţă să închirieze o vilă şi se instalează la hotelul Palace din Copacabana.

În staţiunea mondenă cu această denumire, aflata la picioarele muntelui pe a cărui culme se află un uriaş Christ, Elena Lupescu se îmbolnâveştegrav. Medicul îi pune diagnosticul „arăgmia” pernicioasă. Cu toate că această boala, chiar într-un stadiu avansat, este vindecabilă, regele Carol răspândeşte zvonul că prietena să se află în peric\>l de moarte. Gând ziarele braziliene prind acest zvon şi chiar anunţă în mod eronat moartea Elenei Lupescu, regele Carol poate să pună în practică un plan mai vechi: căsătoria cu statornica sa prietenă.

Înţelept sfătuit de un avocat din Rio, el

face uz de o lege braziliană conform căreia căsătoria cu o persoană muribundă poate avea loc în condiţii înlesnite.

Autorităţile sunt de acord şi se declară dispuse să trimită la patul „muribundei” un ofiţer al stării civile pentru oficierea căsătoriei. Cu participarea unor martori, la data de 3 iunie 1947 (nu 5 iunie), are loc cununia civilă. Câteva zile mai târziu, la hotelul Copacabana Palace, este sărbătorită nunta, la care participa o bolnavă vizibil vioaie, în ciuda palorii care denotă oboseala cu ocazia dineului festiv, regele Carol anunţă ca şi-a proclamat soţia Prinţesă hiena a României, cu rangul de Alteţă Regală. Pare să uite că cea de-a doua soţie a sa a purtat acelaşi nume. ta curtea regală din Atena, dar şi la Bucureşti, această

hotărâre stârneşte o justificată indignare.

Ca şi oficierea primei sale căsătorii cu Zizi Lambrino într-un hotel din Odessa, aceasta a treia căsătorie are loc în aceleaşi condiţii, chiar dacă de cealaltă parte a globului. O mulţime de evenimente s-au petrecut de atunci până astăzi, de la Odessa până la Copacabana!

Dar şi ce diferenţă între micuţa şi durdulia *Zizi* şi Elena Lupescu! Aceasta reuşise să devină prinţesa de România. Ce ar fi spus bunicii ei care nu avuseseră nici măcar drepturi civile în România, fiindu-le interzis să pârtsească ghetoul lor din laşi fără aprobare speciala!

Tocmai când părţi interesate contestau legalitatea acestei căsătorii. Curtea Supremă de Justiţie a Braziliei confirmă

explicit, la 11 septembrie 1947, autenticitatea căsătoriei încheiate la 3 iunie 1947.

De la grijile pentru prinţesa în continuare bolnavă, atenţia regelui Carol este periodic distrasă de veştile alarmante venite din România. Acestea spuneau că Uniunea Sovietică încearcă prin toate mijloacele să aducă ţara sub influenţa ei şi să o împăneze cu agenţi comunişti. Ferdinand I se temuse de acest pericol şi avertizase: „Dacă rezistenţa noastră, ca zid de apărare împotriva vestului, nu va deveni eficientă, atunci existenţa Europei este periclitată!”

Ionel Brătianu îi spusese cândva, îngrijorat, lui Zankoff: „Bolşevismul rămâne un pericofmortal, nu numai pentru noi şi

ţările din Balcani, ci şi pentru Europa, pentru cultură şi civilizaţie. Ceea ce se va alege atunci din noi vedem din exemplul Rusiei!”

58. Sfârşitul dinastiei

Când regele Carol şi prinţesa Elena vor fi nevoiţi să decidă părăsirea Braziliei, ei reuşesc, în sfârşit, să obţină permisiunea de a intra în Statele Unite ale Amercii la New York, fie şi pentru o şedere limitată.

Deja din Mexic, regele încercase să obţină intrarea printr-o cerere (din noiembrie 1943), la care anexase un certificat. Conform acestui certificat, doamna l upescu trebuia să-l consulte negreşit pe specialistul în cosmetică Daniel Shorell din New York. Acestei cereri i s-a răspuns printr-un refuz scurt, formulat de

secretarul de justiţie Waley, cu menţiunea expresă că fostului rege şi însoţitoarei sale le este interzisă intrarea în statul New York. Cereri cu acelaşi conţinut trimise ulterior altor state ale SUA s-au soldat cu acelaşi rezultat negativ. Motivul acestor refuzuri era teama ca în SUA s-ar putea forma o nouă conducere română în exil, ceea ce nu se dorea, cu atât mai puţin sub conducerea regelui Carol.

Acvasta atitudine reticentă a autorităţilor din SUA a devenit mai pronunţată în momentul în care s-a dovedit că doi preoţi încercaseră să mituiască funcţionan din New York pentru a obţine vize pentru cei doi fugari.

La scurt timp de la sosirea regelui Carol împreună ai soţia sa la New York,

acesta se vede nevoit să ofere la o licitaţie internaţională unele piese impresionante din colecţia sa de timbre, printre care şi o raritate: un exemplar **greşit** de culoare portocalie al timbrului suedez de **3** şilingi datând din anul **1855.** Locotenent colonelul Bachmann vând usc acest timbru pentru **7** coroane unui prieten, rare îl revându-se la Londra pentru **25.000** dolari unui împuternicit al regelui României.

În timpul şederii la New York, regele Carol este vizitat de un reporter al cărui interviu stârneşte, la publicarea sa, interes general şi uluire: „Fostul rege nu spune nimic despre lucrurile a căror răspundere o poartă: despre scandalurile doamnei Lupescu sau despre milioanele care lipsesc din visteria de stat a României. Se rezuma

la comentarii cu privire la viitoarea construcţie a României, după ce bolşevismului va învinge. Carol îşi aruncă mândru pe spate capul lipsit de coroana, dar şi de conţinut, şi se lanscază în poveşti despre perspectiva certă de a urca din nou pe vechiul sau tron. Nu trebuie decât să-şi dea consimţământul pentru cedarea definitivă **a** Basarabiei şi a nordului Bucovinei către Uniunea Sovietică.

Datorită acestui optimism ciudat Carol pare să uite că preferinţele bolşevicului Stalin pentru capete încoronate este de o natură neobişnuita, destul de periculoasă pentru partener. Când fostul rege vorbeşte despre o presupusa garanţie din partea lui Stalin, ar trebui saşi aducă aminte de garanţiile oferite Finlandei şi de regulile pe

care le-a aplicat cu această ocazie. Oricum, ar fi un lucru interesant dacă Stalin ar face o dată excepţie şi ar aduce a şasea oară pe tron un bărbat care a renunţat de cinci ori la el”.

Despre faptul ca Stalin se interesează, într-adevăr, foarte tare de România, fostul rege afla printr-un alt jurnalist, de la ziarul „limes”, care se informase direct de la Bucureşti. FI relatează nu numai despre intenţia sovieticilor de a-l detrona pe regele Miliai, dar şi despre problemele acestuia cu mareşalul Antonescu.

După cum explică jurnalistul în e ontinuare, la data de *23* august 1944, la Palat ar fi avut loc o discuţie în contradictoriu **înt Re** tânărul rege şi mareşal, discuţie pe care reporterul ar fi

interceptat-o cu ajutorul unui microfon instalat în secret. Conform declaraţiilor sale, discuţia s-ar fi desfăşurat după cum urmează:

Regele Mihai: „Vă rog să încetaţi a mi vorbi cu „Dumneavoastră”. Pentru Dumneavoastră, domnule Antonescu, rămân rege şi Majestate!”

La care acesta replica sec „Mareşal Antonescu, vă rog!”

Regele Mihai: „Acum patru ani într-un moment propice dumneavoastră, aţi pus mâna pe drepturile regale şi până în ziua de astăzi încercaţi să mă eliminau! Mi-e de ajuns! Sunteţi arestat!”

În acest moment, uşile ar fi fost date de perete, iar gardienii din corpul de pază l-ar fi arestat pe mareşal şi încuiat în acea

încăpere mică în care odinioară regele Carol obişnuia sa şi ţină colecţia de timbre.

Dar nici măcar aceste măsuri hotărâte ale tânărului rege nu reuşesc să salveze tronul la timp. La data de 30 decembrie 1947, regele Mihai l se vede nevoit să abdice. Locul său este luat de comisari sovietici.

Aceştia îl destituie pe mareşalul Antonescu şi îl execută în modul cel mai crud.

Regele Mihai pleacă în Elveţia. Se căsătoreşte, apoi, la Atena cu prinţesa Ana de Bourbon-Parma, care îi va dărui două fiice. Mai târziu, îşi va muta domiciliul la Brochet Hali în comitatul Hertfordshire din Anglia.

Dacă din această căsătorie nu va

rezulta un fiu, atunci linia Hohenzollern-Sigmaringen, cândva regentă în România, va rămâne tară moştenitor masculin, căci nici prinţul Nicolae, fratele regelui Carol al U-lea, nu a avut copii.

Odată cu Mihai 1, cel de-al patrulea rege, după toate probabilităţile, dinastia hfohenzollern-Sigmaringen se va stinge, la capătul unei perioade de guvernare de 81 de ani în România.

59. *Mar y Sol*

Cum permisiunea de şedere la New York expira, regele şi prinţesa se văd nevoiţi să-şi continue călătoria. Următoarea destinaţie sunt insulele

Bermude, unde îşi găsesc un domiciliu pe Mainland, în Hamilton. Din nou, acum de pe târâm britanic, regele Carol i se

adresează varului său din Londra şi îi cere drept de azil. Şi aceasta cerere este respinsă cu justificarea că rewle Mihai, la rândul său, ceruse mai înainte aceleaşi facilităţi şi avea, astfel prioritate.

În aceste condiţii, nu le rămâne altceva de făcut decât să se întoarcă în punctul de pornire al acestei o disci, Lisabona. Se pare că acolo exista, totuşi, cele mai bune şanse de a găsi un loc liniştit după aceasta lunga râtâcire.

Regele alege Estoni o elegantă staţiune aflata pe riviera portugheza, care se întinde de la Dafuna până la *Cascaes,* împânzit A de hoteluri, palate şi vile aparţinând bogătaşilor portughezi şi străinilor. Omul de rând portughez evita aceasta zona. În parte pentru că nu se simte în largul lui în aceasta

ambianţa luxoasa, în parte pentru că nu-i da mâna.

În urma obţinerii dreptului de şedere nelimitata la Lisabona, regele Carol se hotarâşte să nu închirieze o casă, ci să cumpere una. Cumpăra vila *Mar y Sol,* un mic castel spaţios totuşi, cu o intrare primitoare şi un hol cu coloane. Cu excepţia vilei Giralda, aflată în vecinătate, locuită de prinţul moştenitor al Spaniei, „Majestatea Sa Contele de Barcelona”, în Estoni nu mai există proprietate privată atât de distinsă şi reprezentativă ca Mar y Sol.

Un alt vecin este Miklós von Horthy, dictator al Ungariei vreme de aproape 24 de ani. Demult, el intrase în Budapesta la conducerea Armatei Naţionale tocmai în ziua în care prinţul moştenitor Carol,

împreună cu vânătorii de munte, trebuia să părăsească capitala Ungariei. Atunci, ca şi acum, pe malul Oceanului Atlantic, se evită unul pe celălalt.

Deasupra Estorilului, în Vila d'Italia, situată în sătucul de pescari Cascaes, locuieşte ultimul rege al Italiei, Umberto al II-lea. Undeva mai spre interiorul (arii, îşi conduce ferma, la Cintra, pretendentul la tronul francez. Henri, *le Camte de Paris,* şeful „Familiei *de France"* şi a casei de Bour bon. Când şi când, Carol al il-lea şi soţia sa petrec câteva luni la nişte prieteni din Dafundo şi la arhiducele Otto von I labsburg, care îi primeşte împreună cu tânăra sa soţie.

Dacă regele Umberto este văzut la meciuri de fotbal şi la coride, amiralul

Horthy – la promenadă şi contele de Barcelona – la gpif, locuitorii vilei Mar y Sol se ţin departe de viaţa publică. Fi pun mare preţ pe eticheta, de a cărei respectare nu se mai ocupa Urdăreanu, ci un amabil mareşal de curte. Se spune: *„la Majeşte le* Roi” şi *„Son Altessc Ren/ale la Princesse Helene”.* Celelalte capete încoronate de pe riviera portugheză sunt la fel de atente la eticnetă, nerecunoscând-o pe prinţesa Elena, ci doar pe Majestatea Sa regina-maina Elena, care nu locuieşte, însă, la Estoril, ci în vila Sparta din San Domenico, lângă Florenţa.

Regele, devenit acum „şomer”, îşi petrece zilele ocupându-se de pasiunile sale: colecţionarea timbrelor, creşterea canarilor şi dresajul câinilor, în timp ce prinţesa Elena, ajunsă la vârsta de 50 de

ani, îşi omoară timpul cu refacerea averii, micşorată de călătoriile lor. La Lisabona se vorbeşte de talentul ei de comerciant. A iniţiat şi condus atât de iscusit câteva tranzacţii, încât profiturile lor sunt considerabile.

Investeşte în rafinării din Portugalia şi reuşeşte să obţind reduceri de impozite. Oriunde negociază, sfârşeşte prin a fi învingătoare.

Când iese în lume, prinţesa Elena nu poartă decât creaţii deosebite *tiaulc couiure* de la Paris. Doamnele o invidiază nu numai pentru eleganta, dar şi pentru arta de a purta mereu cele mai potrivite haine pentru silueta ei uşor rotunjit. Se fardează şi se parfumează.

Un vecin o numeşte maliţios „l

încarnation de Grasse” (Crassc este oraşul industriei parfumului din Franţa).

Informaţiile despre România care ajung când şi când la vila Mar y Sol nu sunt îmbucurătoare. Sovieticii le-au ridicat lui „Carol” şi „Elenei I **Ai pescu”,** „cei care şi-au prădat patria şi au defăimat-o în străinătate”, cetăţenia româna. Mai trebuie să afle că vila roşie din panul Filipescu a fost deschisa publicului spre vizitare cu scopul de a transmite următorul mesaj: „Priviţi] În felul acesta au huzurit ei pe spinarea poporului!”

Între timp, publicaţii de senzaţie aduc ştirea inventată după care regele care! şi prietena sa ar fi urmat, pe 7 octombrie 1949, la Nisa, o cură de întinerire a profesorul Voronov. Redai (ia ziarului parc

să uite că profesorul Voronov murise de doi ani. Ce e drept, mai demult, doamna Lupescu se supusese unui tratament de cosmetizare a picioarelor aplicat de celebrul profesor, vâr cu ea prin alianţă.

O întrerupere a vieţii liniştite la Estoril o reprezintă scurta vizită din mai 1950 a regelui Carol la Londra.

Dorea să vadă Expoziţia Internaţionala de Filatelie, unde intenţiona să prezinte câteva dintre preţioasele rarităţi din colecţia sa.

În compania prinţesei Elena el ajunge la Dover, de unde Îşi continuă aproape neobservat drumul spre Londra

Cu ocazia expoziţiei se aranjaseră anume câteva încăperi din Grosvenor House. Expoziţia avea loc sub înaltul

patronajul al regelui George al VI-lea, el însuşi colecţionar de timbre.

La intrarea lor în Grosvenor House, regele şi prinţesa Elena fură asaltaţi de întrebările reporterilor.

El a răspuns, laconic, la ţoale; „Am venit doar pentru expoziţie la Londra!”; „Nu, nu doresc să vând timbre!”; „Nici eu, nici soţia mea, nu intenţionăm să facem tranzacţii financiare în Anglia!”; „Xu am nicio legătură cu mişcări de rezistenţa din România sau din străinătate!”; „Nu deţin proprietăţi, cu excepţia vilei mele de la Lisabona!”

Cu mare satisfacţie, colecţionarul Carol putu să constate că piesele sale din expoziţie, pe lângă cele ale varului George şi ale domnului John Denny Dale, erau cele

mai valoroase din lume şi cele mai admirate de vizitatori.

După întoarcerea de la Londra, regele îi îndeplini soţiei sale o veche dorinţă, anume confirmarea religioasă a căsătoriei civile încheiate la Rio. Pentru această ceremonie, fu chemat de la Paris preotul Martinian Vinovici, capul Bisericii ortodoxe române. În vila Mar y Sol căsătoria a fost binecuvântată şi în faţa Domnului.

60. „Cu o aventură s-a *şi încheiat!”*

Este seara. Toamna lui 1951. De pe terasa hotelului Atlantico din Estoril, privirea aluneca peste întinderea oceanului, flancată la stânga de un far, a cărui lumină ghidează un vapor mare spre port.

„Tot aşa au ajuns aici şi cei doi fugari, după ce soarta i-a mânat în jurul globului!”

Marchizul de X., prieten de mulţi ani cu regele Carol şi cu Elena Lupescu, spune gânditor: „Ce constatase Carol I? lotul a început cu o aventură!” Ei, cel de-al doilea Carol ar putea adaugă: „Cu o aventură s-a şi încheiat.1”.

A cui era vina că a trebuit pornită aceasta pribegie, că au fost nevoiţi să părăsească România în acele condiţii umilitoare? Poate a fost de la început o greşeală că românii şi-au adus un conducător din Sigmaringpn, poate ar fi fost mat bine dacă boierii s-ar fi înţeles, ar fi lăsat invidia şi discordia la o parte şi ar fi ales un domnitor pământean. Ar fi nedrept ca regele Carol al II-lea să fie învinuit de prăbuşirea Casei Regale române. Dezmembrarea şi decăderea ei au început

deja în timpul domniei tatălui său. Prăbuşirea nu putea fi împiedicată. Numai o (personalitate puternica ar fi putut amâna catastrofa generată de condiţii neobişnuite. Carol al II-lea nu a avut însă această personalitate puternică! Probabil că ar fi putut păstra ordinea într-o ţară mică precum Sigmaringen, însă nu în această România Mare, construită pe spinarea unor vecini plini de resentimente!

Dar soarta tânărul prinţ Carol fusese să fie rege.

Dinastia se sprijinea pe el Rămânea singurul moştenitor potrivit pentru tronul României, după legea salică, dar de patru ori a renunţat la acesta, pentru că a preferat să fie liber de îndatoriri, neconstrâns de ceremonii şi de etichetă.

Probabil ca amabil, natural şi optimist, prinţul nu avea suficiente trăsături de caracter pentru a îndeplini sarcinile care îl aşteptau.

Pe de altă [parte, trebuie să-l fi ademenit şi perspectiva *„Şi etms roi!”*. El nu a găsit puterea de a se elibera din conflictul dintre ceea ce a dorit să îndeplinească şi ceea ce nu a vrut să-şi păstreze îşi dorea prea mult să fie în centrul atenţiei pentru a putea renunţa cu generozitate la şansa care i se acordase şi prea puţină profunzime pentru a se putea consola un timp îndelungat cu viaţa unei persoane private.

Ceea ce i se poate reproşa iubitei sale, de altfel o femeie unică în felul ci, şi, dacă mi este permis să adaug, neobişnuit de şarmantă; este că şi-a folosit statutul ei de

prietenă a regelui pentru interese particulare, şi le-a urmărit, fără a ţine o secunda cont de rege sau ţară, până la capăt. Prăbuşirea Casei Regale a luat-o, după cum se pare, ca pe un dat al sorţii. Ea nu putea fi o femeie obişnuită. A fost *comparată cu* madame de Pompadour, ceea ce este şi adevărat şi fals, în acelaşi timp. Elena Lupescu a fost, la fel ca şi marchiza, o femeie cu interese politice şi dorinţă de putere, căreia îi făcea plăcere să-şi măsoare forţele cu hazardul şi cu oamenii, dar rămâne, în comparaţie cu spirituala şi culta doamnă Pompadour, o femeie neinstruită.

Calităţile ei, prezenţa de spirit, curaj, energie şi tenacitate, le-a recunoscut chiar şi duşmanul ei declarat. Ionel Brătianu: *„Une femme eminente d'une petite poque!*

M

Cuprins

I. Carol 1 fi Ferdinand **I**

1. «Totul a început cu o aventură” 5

Z Două bastoane de mareşal 11

3. Regina din poveste 17

„Nanav 21

5. Regina Maria 26 **n.** Prinţul Carol

6. Moştenitorul tronului 33

7. În vârful picioarelor 36

8. Sfinxul 42

9. Ardealul! 47

10. Între tata şi mama 52

11. Nunta secreta 59 11 „Felix România, Nube!” 65

13. Încoronarea de la Alba Iulia 71 **în** Madame Lupescu

14. Balul garnizoanei Bucureşti 75

15. Duduia 80

16. A treia şi a patra renunţare la tron 85

17. Prinţul Mihai devine moştenitorul tronului 87

18. Liniştea de dinaintea furtunii 91

19. Moartea lui Ferdinand 97

20. După moartea regelui... 101

21. „Biata ţara...” 103

22. „Molima” 106

23. Start ratat la Londra 110

24. Dezastrul iminent 113

25. Decolarea 116 **IV. Regele Carol al II-lea** şi **doamna Lupescu**

26. Rusaliile 121

27. Nu este prevăzut în Constituţie 124

28. Legiunea Arhanghelului Mihail 129

29. Vila roşie 133

30. Avertismentul şi „lupii” 138
31. Lupta pe viaţă şi pe moarte 141
32. „Esther” 143
33. Noaptea neagra 145
34. «Pompadour* a României 148
35. Ofiţerii conjuraţi 149
36. Stelescu 153
37. Mitropolitul 156
38. Zigzag 157
39. Arhanghelul 160
40. Lovitura de stat 162
41Jocwdeuxcotfs164
42. Curtea părăsită 166
43. Sfârşitul lui Codreanu 169
44. „Rebelul” 172
45. „Partidul Naţiunii” 177
46. Antonescu la mănăstire 179
47. Lichidare de stoc 180

48. „Iatt-**Lr** 183

49. Compromisuri 187

50. A cineca renunţare la tron 189

51. Regele Mihai 1 192 510 fuga grozava 194

V. Emigranţii

53. Atmosfera de toamnă la Lugano 199

54. „Cursa de şoareci” 205

55. Ameninţarea extrădării 207

56. Cuba şi Mexic 210

57. Copacabana 213

58. Sfârşitul dinastiei 215

59. Mar y Sol 218

60. „Cu o aventură s-a şi încheiatr 223